

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 20 aprilie 2018
SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	3–19
2.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002. Nr. 102 din 28.03.2018	19–32 111
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la eficiența energetică. Nr. 89 din 16.03.2018	32–46 112
4.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova. Nr. 98 din 22.03.2018	46–94 112
5.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Lege privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova. Nr. 108 din 03.04.2018	94–108 112
6.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul penal – art. 326¹; Codul contravențional – art. 313⁴, 313⁵, 313⁶ ș.a.; Legea privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice – art. 5; Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate – în tot textul legii, art. 1, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30, 31, 32, 33, 38, 40, 41; Legea privind declararea averii și a intereselor personale – art. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 17, Capitolul IV, Secțiunile II-VIII ale</i>	108–109 110–111

	<i>formularului declarației de avere și interese personale din Anexa nr. 1).</i> Nr. 34 din 14.02.2018	
7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi – art. 25; Legea taxei de stat – art. 2, 3; Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali – art. 9; Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător – anexa</i>). Nr. 99 din 06.04.2017	113–123 147
8.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 28/2018 privind constituirea Comisiei speciale de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Nr. 112 din 05.04.2018.	123–125 148
9.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică – Anexa; Legea nr. 355/2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar – art. 1, Titlul Capitolului III ș.a.; Legea cu privire la sistemul de salarizare a funcționarilor publici – art. 8³, Anexa nr. 2</i>). Nr. 42 din 21.02.2018	125–127 148
10.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 (<i>art. 16, 128¹</i>). Nr. 104 din 29.03.2018	127–146 147
11.	ORA ÎNTREBĂRILOR Prezentarea răspunsurilor la întrebări: - Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Iurie Țap, de către domnul Anatol Usatii, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul	148–150

	<p>construcțiilor și infrastructurii drumurilor, referitor la întreținerea drumului național R13 Bălți-Rîbnița, segmentul Gura Camencii-Bălți.</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarencu, de către domnul Anatol Usatîi, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul construcțiilor și infrastructurii drumurilor, referitor la programul aprobat de Guvern „Drumuri bune pentru Moldova”.</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Iurie Țap, de către doamna Viorica Dumbrăveanu, secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței sociale, referitor la punerea în aplicare a Legii nr.140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.</p> <p>Adresarea întrebărilor:</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Iurie Țap, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la punerea în aplicare a Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile.</p>	<p>150–157</p> <p>157–160</p> <p>160</p>
12.	<p>DECLARAȚII</p> <p>Declarația domnului deputat Iurie Țap privind „gunoiștea” Moldova.</p>	161–162

Sedința începe la ora 10.05.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos să vă luați locul.

Secretariatul,

Vă rugăm frumos să anunțați prezența în sală.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 91 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Smirnov Eduard – cerere, Mocanu Gheorghe – cerere, Vlas Ștefan – deplasare, Novac Grigore – cerere, Nesterovschi Alexandr – cerere, Casian Ion, Ghimpu Mihai, Nichiforciuc Eugeniu, Cernat Vladimir – cerere, Olaru Nicolae.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Pe domnul Olaru îl vedem în sală.

Și avem cvorumul, putem începe. Să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Dragi colegi,

Înainte de a începe să discutăm pe marginea ordinii de zi, dați-mi voie să fac câteva anunțuri. În mod obișnuit, felicităm colegii care și-au sărbătorit zilele de naștere și unul dintre ei este Eugeniu Nichiforciuc. Îl salutăm, îl felicităm și îi dorim „La mulți ani”. Iar astăzi își sărbătorește ziua de naștere colegul nostru Corneliu Padnevici. Îi dorim „La mulți ani”, felicitări și realizări frumoase. (*Aplauze.*) Astăzi, de ziua dumneavoastră, veți fi alături de noi în munca pentru binele țării.

Biroul permanent, la ședința sa, a propus o ordine de zi pentru următorul ciclu bisăptămînal, în mod regulamentar au mai venit câteva propuneri, pe care, bineînțeles, le vom trece în revistă. Și voi începe cu o propunere care a venit din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor, și anume înaintarea pentru ordinea de zi de astăzi a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 41 din Codul educației, proiectul nr. 87 din 24 martie 2017.

Aș vrea, însă, să vă anunț, dragi colegi, că încă nu a fost consumată acea lună care este prevăzută ... 30 de zile care sînt prevăzute de Regulamentul Parlamentului pentru a face în mod repetat o propunere de genul acesta. De aceea această propunere o pot pune la vot doar la următoarea ședință a plenului.

Domnule Bolea,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Noi putem s-o includem pentru următoarea ședință a plenului, dar dați-mi voie să argumentăm ...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bolea,

Nu m-ați auzit, probabil.

Domnule Bolea,

Mai repet încă o dată, propunerea poate fi făcută în mod repetat pentru ordinea de zi la expirarea perioadei de 30 de zile, această perioadă nu a fost expirată. De aceea propunerea și argumentarea pe care vreți s-o aduceți urmează să fie făcută la următoarea ședință a plenului.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Totuși, domnule Președinte, este vorba despre un proiect de lege sensibil, legat de educația copiilor noștri, este legat de o Hotărîre a Curții Constituționale care a declarat neconstituționale unele prevederi din Codul educației, care i-a arătat Guvernului că statul nostru trebuie să asigure o educație generală sau învățămîntul general trebuie să fie gratuit. Și nu este normal cînd statul percepe taxe pentru arenda sau chiria manualelor. Copiii noștri trebuie să învețe și statul trebuie să le asigure un învățămînt gratuit.

De aceea eu insist, domnule Președinte, și fracțiunea noastră ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

... insistăm ca acest proiect să fie inclus în ordinea de zi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Eu sînt sigur că foarte mulți colegi din sală sînt de acord cu dumneavoastră și poate și cu această inițiativă legislativă. Luînd în considerare, însă, Regulamentul Parlamentului, nu putem face o astfel de excepție, avînd în vedere că termenul este scris „de 30 de zile” De aceea revenim la acest subiect săptămîna viitoare.

Vă mulțumesc foarte mult pentru înțelegere.

Următoarea propunere din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor este de a exclude de pe ordinea de zi de astăzi două proiecte de lege care se referă la subiectul mass-media și anume excluderea de pe ordinea de zi: a proiectului Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova și a proiectului Hotărîrii privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media.

Domnule Batrîncea,

Înțeleg că dumneavoastră vreți să motivați această propunere. Aveți un minut la dispoziție.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Țineți cu toții minte cum, în perioada recentă, Codul audiovizualului, care astăzi este în vigoare, a fost amendat, au fost introduse mai multe modificări. Și iată în grabă apare un nou proiect care ține deja de noul Cod al serviciilor media audiovizuale.

În acest sens, țin să vă informez că în cadrul comisiei specializate în Parlament au avut loc audieri publice cu participarea operatorilor audiovizuali din Republica Moldova și a membrilor CCA. Țin să vă informez că absolut toți participanții la aceste audieri au spus că acest proiect este rupt de realitatea din Republica Moldova și operatorii audiovizuali nu vor putea îndeplini cerințele și prevederile acestui cod în redacție nouă. Țin să informez chiar și CCA prezent încorpore, chiar și conducătorul CCA, au spus că acest proiect este departe de realitate și nu poate fi aplicabil.

De aceea propunem excluderea de pe ordinea de zi a acestui proiect, deoarece el trebuie bine gândit, el trebuie bine pregătit, consultat încă o dată în plus. Că chiar și Televiziunea publică „Moldova 1” a spus că acest proiect nu este real și nu trebuie să venim în grabă cu asemenea proiecte.

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc.

Am înțeles, domnule Președinte, că deja sînt careva angajamente față de partenerii din afara țării care au alocat sute de mii de euro pentru elaborarea acestui proiect, dar solicităm Parlamentului să nu ne grăbim și să nu creăm probleme operatorilor audiovizuali din Republica Moldova, deoarece mai mulți dintre ei, dacă acest cod va fi aprobat, nu vor putea activa în câmpul legal și asta va duce la sterilizarea pieței mediatice din Republica Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Este clară poziția Frațiunii Partidului Socialiștilor. Doar înainte de a supune votului această propunere, dați-mi voie, ca și unul dintre autori și

cel care am participat și eu, poate nu atît de intens, la unele discuții, să vă aduc o anumită clarificare.

Acest proiect de lege, Codul audiovizualului, mai bine zis cu denumire nouă – Codul serviciilor media audiovizuale, nu a fost făcut într-o zi sau două, dar a fost făcut pe o perioadă mai mult de jumătate de an în mod special de societatea civilă, un grup de lucru care a fost format și reprezentanții căruia sînt astăzi aici cu noi, în plenul Parlamentului, și cu expertiza atît a Consiliului Europei, cît și a Uniunii Europene.

Într-adevăr, suportul a venit pentru acest grup ca și pentru întregul grup care produce vreo zece inițiative legislative și din partea Guvernului Statelor Unite ale Americii, și din partea altor organizații, inclusiv Consiliul Europei.

Și vreau să vă fac o următoare remarcă, acest cod este bazat în mare parte pe o directivă a Uniunii Europene, dar pe lîngă aceasta astăzi noi ne propunem să discutăm în primă lectură acest subiect, după aprobarea în prima lectură el urmează să fie expediat la expertiză internațională. Și atunci cînd vom vota în lectura a doua și ultima lectură va fi o perioadă mai mare de implementare a acestui cod, el nu intră în vigoare în momentul în care noi îl adoptăm. Va fi un termen de tranziție. Acestea sînt cîteva elemente pe care colegii trebuie să le cunoască.

Bineînțeles, voi supune votului, dacă nu mai sînt alte opinii sau alte propuneri din partea fracțiunilor parlamentare.

De aceea, dragi colegi, supun votului ... într-un fel e straniu să excludem ceva de pe ordinea de zi cînd noi încă nu am aprobat ordinea de zi, dar excludem din proiectul ordinii de zi ... propunerea este de a exclude din proiectul ordinii de zi proiectul Codului serviciilor media audiovizuale, proiectul nr. 98, și proiectul Hotărîrii privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media, proiectul nr. 108 din 3 aprilie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Această propunere nu a fost susținută.

Rămîn cele două subiecte astăzi pe ordinea de zi.

Vă mulțumim mult.

În continuare, colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat propun audierea Guvernului privind implementarea Legii privind deșeurile și subiectul să fie introdus în următorul ciclu bisăptămînal. Mai bine zis, propunerea este ca să fie pentru săptămîna viitoare, 26–27 aprilie.

Domnule Țap,

Aveți un minut la dispoziție pentru a vă argumenta propunerea.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte și stimați colegi,

A trecut aproape un an jumătate de la adoptarea Legii privind deșeurile, 12 luni au trecut de la intrarea ei în vigoare. Conform „Dispozițiilor finale și tranzitorii”, în această perioadă urmau să fie realizate anumite activități pentru asigurarea punerii acesteia în aplicare, dar și în contextul mizeriei pe care o atestăm în sate, orașe, în toate localitățile.

Rîul Nistru, Răut, dar și celelalte râuri mici sînt într-o stadiu... într-o stare mai mult decît mizerabilă. Iată în acest context, noi insistăm să fie audiat Guvernul privind punerea în aplicare a acestei legi foarte importante, care vine să protejeze sănătatea cetățenilor, dar și mediul pe care noi îl avem.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Doar vroiam să întreb comisia specializată dacă nu a ridicat acest subiect și dacă nu cumva poate ar fi mai corect să faceți, inițial, aceste audieri în cadrul comisiei ca, ulterior, concluziile acelor audieri să le expuneți și în plenul Parlamentului pentru eventualele acțiuni care urmează să fie îndeplinite.

Vă rog frumos, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Audierea pe implementarea Legii privind deșeurile este preconizată în al doilea trimestru al acestui an. De aceea, evident, în comisie o să facem aceste audieri, da, dar dacă decide plenul ca să facem audieri în plenul Parlamentului, atunci noi nu avem nici o problemă pe segmentul dat.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Pur și simplu, noi cunoaștem foarte bine ce înseamnă audieri, mai ales la așa subiect în plenul Parlamentului. De aceea ar fi fost mult mai bine să se facă inițial pe platforma comisiei.

Sau insistați să supun votului, domnule Țap?

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Dincolo de mecanismul legii, propriu-zis, noi avem probleme care deja am zis – sînt atestate. Dacă o să vă uitați pe Facebook, o să vedeți sute de postări și condamnări.

Și, stimați colegi, pînă la urmă, se termină luna aprilie, înainte, cel puțin, era „lunarul ecologic”, „bilunarul ecologic”, pînă la Paști se făcea ordine în țară. Acum este o mizerie absolută.

Stimați colegi,

Nu putem tolera. Nu este o vrere, pur și simplu, sau o ambiție, trebuie să audiem Guvernul și să-i punem să lucreze împreună cu autoritățile locale, să facă ordine în țară. De aceea noi insistăm.

Domnul Andrian Candu:

Am înțeles. Noi nu vorbeam despre lipsa audierilor în general, ci inițial în prima etapă, eventual, în comisie, dar, bineînțeles, aveți tot dreptul să insistați.

Și atunci voi supune votului. Cine este pentru introducerea pentru săptămîna viitoare, 26–27 aprilie 2018, a audierilor Guvernului privind implementarea Legii privind deșeurile. Cine este pentru, rog să vă pronunțați prin vot.

Această propunere nu știu exact dacă a fost susținută sau nu.

Vom avea nevoie de votul... de numărarea voturilor.

Vă rog frumos încă o dată, cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi, săptămîna viitoare, rog frumos să votați.

Și colegii numărători, care vedem că numărătorul la sectorul nr. 3 nu este, îl rugăm pe domnul Carpov atunci.

Vă rugăm frumos, domnule Carpov, să ne ajutați pe sectorul nr. 3.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 18.

Sectorul nr. 2 – 6.

Sectorul nr. 3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 35 de voturi fiind votată, această propunere nu a fost susținută de plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, la fel, este o propunere a colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat care propun introducerea pe ordinea de zi de săptămîna viitoare, 26–27 aprilie, audierea Raportului privind activitatea Procuraturii pentru anul 2017.

Vreau să anunț colegii din plenul Parlamentului că ieri, la acest subiect, am discutat și în cadrul ședinței Biroului permanent și am agreat, cel puțin ca intenție, ca ... virgulă, Comisia juridică, numiri și imunități și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică să inițieze și să

organizeze inițial audierea raportului pe platforma comisiei și după care să facem, bineînțeles, audierea și în plenul Parlamentului.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Procuratura ocupă un loc deosebit în sistemul de înfăptuire a justiției în Republica Moldova. În acest context, aș menționa lipsa necesității ca să fie discutat la nivelul de comisii.

Totodată, al doilea an Procuratura Generală, în raportul său, prezintă starea critică a lucrurilor din republică în înfăptuirea justiției, invocă probleme serioase în activitatea sistemului judecătoresc, în activitatea Guvernului, chiar și în activitatea noastră, a Parlamentului. Și insist al doilea an să fie creată o platformă de discuții pentru a relansa sau pentru a îmbunătăți starea de lucruri.

Și o să va aduc doar un argument. Citez: „Starea de... mai multe, deci în ultimul timp, stabilesc ei, crește numărul crimelor realizate sau... săvârșite în stare de ebrietate”. Și în acest sens, concluzia lor: „Starea de ebrietate rămîne a fi una constantă pentru o bună parte de populație”.

Și, atenție, motivul – accesul nestingherit la produsele alcoolice realizate în continuare cu sfidarea deschisă și directă a tuturor regulilor și politicilor adoptate de stat în domeniu. De fapt, Procuratura Generală spune că Guvernul nu-și face meseria bine.

În acest sens, stimați colegi, noi insistăm să fie audiat acest raport pentru a vedea ce putem face întru schimbarea stării de lucruri.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Boțan. La acest subiect bănuiesc.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Într-adevăr, anul trecut, într-o comisie, într-o ședință comună a Comisiei juridice, numiri și imunități și Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, am examinat raportul pentru 2016 și la acel moment s-a convenit că nu este necesitatea pentru a fi audiat în ședință comună în comisii și urmează să fie audiat, conform legii, direct în plenul Parlamentului pentru ca toți deputații să se poată expună.

De aceea nu văd necesitatea unei asemenea ședințe care a avut loc și anul trecut și nu a avut... a avut rezultatul pe care vi l-am comunicat. Consider că acest raport trebuie să fie audiat de către Parlament.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare, domnul Ghilețchi.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Evident că audierea în plenul Parlamentului este necesară, este și o normă regulamentară. Cu toate acestea, eu aș vrea să le sugerez colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat să avem totuși... nu sînt de acord aici cu domnul Boțan, e mai bine să avem audieri mai întîi în comisie, pentru ca atunci cînd venim în Parlament să avem deja și un proiect de hotărîre.

Exact din argumentele domnului Țap reiese că atunci cînd audiem acest raport noi nu doar îl audiem de dragul audierii, pentru că dacă prin audieri am putea îmbunătăți situația în justiție, probabil vom avea audieri în fiecare zi. Audiem acest raport ca apoi să aprobăm o hotărîre a Parlamentului, prin care cerem Guvernului sau altor instituții să întreprindă măsurile necesare reieșind din raportul care va fi prezentat de Procurorul General.

Prin urmare, cred că este mult mai înțelept dacă noi am avea această ședință în comisie cu angajamentul că după ce au loc audierile în comisie să fie audieri în plenul Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Da, v-a menționat într-un context, nu în...

Bine, dacă dumneavoastră calificați dreptul la replică în felul acesta, vă rog frumos, poftiți, domnule Boțan.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Ghilețchi,

Am avut un raport al comisiei pentru audierea CNA-ului. Totuși, s-a refuzat audierea în plen. Există prevederi legale pentru audierea raportului...s-a refuzat audierea în plen.

S-ar putea crea o situație în care vom audia acest raport în comisie, dar nu va fi respectat angajamentul de a fi audiat în plen. Asta este situația.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, doamna Șupac.

Vă rugăm frumos.

Doamna Inna Șupac:

La fel, din partea fracțiunii, am dori să reamintim colegilor ceea ce numai ce a fost vociferat de către domnul Boțan.

Într-adevăr, ținem minte foarte bine când și în cadrul ședințelor Biroului permanent și în cadrul ședințelor Parlamentului domnul Președinte Candu a spus că: „Nu vă faceți griji, noi vom avea în plenul Parlamentului audierea domnului Bogdan Zumbreanu, președintele CNA”. Ca într-o zi să ne pomenim cu o situație, într-adevăr, când s-a stopat numai cu audieri la nivelul comisiei.

Noi nu ne-am dori să ne pomenim cu o astfel de situație și în cazul Procuraturii Generale, așa că noi susținem această propunere – să avem audieri în cadrul ședinței plenare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Țap.

Ultima intervenție și voi supune votului.

Domnul Iurie Țap:

Vreau să-i mulțumesc domnului Ghilețchi pentru sugestie, dar în contextul procedurilor, am vedea că la aceste audieri noi nu audiem Procuratura sau Procurorul General, noi audiem raportul. Și am vedea ca să fie invitate părțile cointeresate, și Guvernul, și CSM-ul, și CSJ-ul, și CNA-ul, și ulterior, toți, inclusiv comisiile permanente, dar toate să medităm urmare a discuției și pentru viitoarea ședință să adoptăm. Așa a mai fost și așa este logic.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Nu mai sînt alte propuneri, de aceea voi supune votului propunerea venită din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat cu suportul și al colegilor din Frațiunea Partidului Comuniștilor, inclusiv se pare că asta e și opinia colegilor din Frațiunea Partidului Liberal.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi de săptămîna viitoare, 26–27 aprilie 2018, a audierii Raportului privind activitatea Procuraturii pentru anul 2017, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rog frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Primul sector – 18.

Sectorul nr. 2 – 6.

Sectorul nr. 3 – 10.

Domnul Andrian Candu:

Cu 34 de voturi, această propunere nu a fost susținută.

În același timp, rog foarte mult colegii din Comisia juridică, numiri și imunități și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică să încercați săptămîna viitoare să organizați aceste audieri în cadrul comisiilor, să informați Biroul permanent și să revenim la subiectul audierilor în plenul Parlamentului pentru săptămîna viitoare.

În continuare, un alt subiect care este invocat de colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat ține de audierea Raportului activității Guvernului pentru anul 2017, care, la fel, este propus să fie realizat săptămîna viitoare pe 26–27 aprilie 2018.

Domnul Țap se va referi la acest subiect, însă înainte de toate dați-mi voie să vă informez că astăzi dimineață am avut o discuție cu domnul Prim-ministru Pavel Filip și în timpul cel mai apropiat va fi expediat în adresa Parlamentului raportul de activitate al Guvernului, ca, ulterior, bineînțeles, să organizăm și audierea acestuia în plenul Parlamentului.

Domnule Țap,

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Este o precizare importantă, dar, oricum, voi preciza și eu.

Stimați colegi,

Constituția spune clar, expres: „Guvernul este subordonat Parlamentului”. Doi. Regulamentul prevede, la fel, expres, în luna aprilie se audiază raportul anual care, cu 10 zile înainte, este difuzat deputaților.

Voi cita și din Strategia de reformă a administrației publice aprobată de acest Guvern la 25 iulie 2016, citez: „Ținînd cont de necesitatea dezvoltării unei guvernări eficiente, în baza supremației legii pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă, țările-membre ale ONU, inclusiv Republica Moldova, au convenit asupra obiectivului 16 „Pace,

justiție și instituții puternice”, prin care și-au asumat dezvoltarea instituțiilor eficiente, transparente și responsabile”. În același context, citez: „Responsabilitatea și transparența sînt două elemente importante ale buneii guvernări. Transparența este o condiție și o premisă pentru responsabilizarea administrației publice și implică mai mult decît raportarea minimă periodică”. Tot din această strategie, citez: „Noțiunea de transparență se referă la raportarea în timp util a informațiilor publice fiabile, clare și relevante cu privire la statutul, mandatul, strategia, activitățile, managementul financiar, operațiunile și performanțele instituționale”.

Și ultima citată: „Punctul 52. Îmbunătățirea puterii de supraveghere a Parlamentului ar contribui la o îmbunătățire a politicilor și serviciilor produse de Guvern”, citat închis.

După toate acestea, cînd Guvernul își asumă inclusiv ceea ce se numește Agenda 2030, transpunerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, cînd vorbim de responsabilizarea administrației, despre transparență și responsabilitate, în cazul cînd se opune, vom fi nevoiți să constatăm iresponsabilitate și netransparență.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Doar o precizare, ca nu cumva și studenții de la Facultatea de drept care, eventual, ne ascultă astăzi, să nu creadă că noi am făcut vreo modificare în Constituție, Guvernul nu se află în subordinea Parlamentului.

Știți foarte bine articolul 6 din Constituție, prevede clar că puterea executivă, legislativă și judecătorească sînt separate, ele cooperează, iar articolul 104 din Constituție prevede că Guvernul este responsabil în fața Parlamentului, dar nu în subordinea Parlamentului, domnule Țap.

Vă mulțumim frumos.

Nu de altfel, dar după aia să nu schimbăm și mentalitatea studenților.

Domnule Batrîncea,

La acest subiect?

De procedură.

Atunci voi supune votului cu precizările care au fost făcute inclusiv de mine, din discuția pe care am avut-o cu Prim-ministrul Filip.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi de săptămîna viitoare 26–27 aprilie 2018 a subiectului legat de audierea Raportului activității Guvernului, cine este pentru, vă rog să vă pronunțați prin vot.

Și numărătorii,

Pentru acuratețe, vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare pentru a constata susținerea sau nesusținerea.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 18.

Sectorul nr. 2 – 6.

Sectorul nr. 3 – 10.

Domnul Andrian Candu:

Cu 34 de voturi, această propunere nu a fost susținută.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnule Sergiu Sîrbu, vă rugăm frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

În proiectul ordinii de zi este introdus proiectul nr. 42 pentru săptămîna viitoare. Autorii, comisia sînt gata să prezinte acest proiect în această săptămîină. Avem toate rapoartele și avizele.

Rog respectuos permisiunea de a prezenta proiectul în ședința de astăzi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Propunerea este clară. Voi supune, bineînțeles, votului plenului Parlamentului la aprobarea ordinii de zi.

De procedură, domnul Batrîncea, vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Domnule Președinte,

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Încă o dată revin la proiectul nr. 98, țin să informez plenul Parlamentului că Regulamentul prevede ca proiectele de legi trebuie obligatoriu să fie avizate de către comisia juridică... Direcția generală juridică, mă scuzați, a Parlamentului. La proiectul nr. 98, la Codul serviciilor mediatice, acest aviz lipsește, ceea ce, de fapt, este o gravă încălcare a Regulamentului.

Informez plenul Parlamentului, totodată, că Centrul Național Anticorupție trebuie să avizeze acest proiect și, prin demersul său, depus, în

scris, în Secretariatul Parlamentului, CNA-ul a solicitat timp în plus pentru examinarea acestui proiect, pe motivul că proiectul este unul voluminos și proiectul trezește mai multe întrebări. De aceea, domnule Președinte, considerăm că proiectul nr.98 trebuie exclus de pe ordinea de zi pînă la obținerea avizului Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și pînă la obținerea expertizei anticorupție.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Plenul Parlamentului deja s-a expus pe acest subiect.

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte subiecte.

Dragi colegi,

Voi supune votului aprobarea ordinii de zi pentru perioada 20–27 aprilie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Ordinea de zi a fost aprobată și putem începe examinarea subiectelor de pe ordinea de zi.

De procedură, domnule Mitriuc, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Ghenadi Mitriuc:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

В период с 22 по 24 апреля 2018 года делегация парламентариев Румынии, членов Комиссии по обороне, общественному правопорядку и государственной безопасности Палаты депутатов Парламента Румынии будет находиться с визитом в Молдове. Программа визитов включает проведение ряда встреч, в том числе с членами Комиссии по национальной безопасности, обороне и общественному порядку Парламента Молдовы.

Согласно проекту программы визита, планируется подписание председателями обеих комиссий совместной декларации. Отмечаем, что проект данной декларации содержит положения способствующие дальнейшему втягиванию нашей страны в трясину глобального противостояния международных акторов.

Отмечаем, что подписание данного рода деклараций от имени комиссии является неправомерным. Во-первых, декларации являются документами политического характера, и, согласно статье 121 Регламента Парламента, «документы политического характера

оформляются в виде постановления Парламента и принимаются большинством голосов присутствующих депутатов».

Наша фракция требует прекратить эти провокационные действия и исключить из программы визита подписание декларации.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Boțan,

Bineînțeles că aveți dreptul la replică, însă vroiam să vă atrag atenția, dragi colegi, că există, potrivit procedurii, așa-numita declarație la sfârșitul ședinței.

Bine, relativ, puteți să spuneți că e de procedură, că ține de activitatea Parlamentului, în general. Subiectul putea fi invocat la ședințele Biroului permanent și acolo discutat chiar și în detaliu, luând în considerare că îl avem prezent și pe domnul Boțan acolo.

Vă rugăm frumos.

Ca să nu ridicăm în plenul Parlamentului subiectul.

Domnule Boțan,

Foarte scurt replica dumneavoastră și trecem la lucru.

Vă rog frumos.

Domnul Roman Boțan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Într-adevăr, urmează să fie o delegație din partea Comisiei apărare a Camerei Deputaților din România, o vizită de reciprocitate, deoarece membrii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică au făcut o asemenea vizită anul trecut în Parlamentul de la București. Declarația comună este declarația președinților de comisii și, respectiv, ea nu obligă la nimic și prevede colaborarea interparlamentară și oferirea expertizei pe domeniile de interes pentru Republica Moldova. Expertiza pe care un stat european, cu siguranță, o are și care poate fi oferită și nu are un caracter care să ne oblige la ceva decât la colaborare. Și este o declarație a președinților de comisii, respectiv nu aveți de ce să vă faceți griji. Noi ar trebui prin fapte să demonstrăm că avem o colaborare și o prietenie bună cu toți vecinii, inclusiv cu România.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Vreau să-l întreb pe domnul Deliu ...

De procedură, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

În ordinea de zi este inclus proiectul nr. 108, proiectul de Hotărâre privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova. Deputaților le-a fost repartizată concepția, însă nu există hotărârea. Eu vă rog, domnule Președinte, ca pînă a discuta acest proiect, deputații să dispună și de proiectul hotărîrii la acest subiect.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Rog Secretariatul să repartizeze și hotărîrea.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Rog să fiu înscris pentru o declarație, conform prevederilor Regulamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos Secretariatul să faceți înscrierea respectivă.

Vă mulțumim frumos.

Și ultima intervenție de procedură.

Domnule Bolea,

Vă rugăm.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Cu referire la acel proiect al declarației. Din discuțiile și cu Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, luînd în considerare Legea privind actele normative, această concepție urmează a fi adoptată printr-o lege ordinară, ceea ce nu este în cazul respectiv. Luînd în considerare cele expuse mai sus, ca să nu intrăm în niște dispute juridice, ar fi bine ca acest proiect să fie exclus de pe ordinea de zi, să fie expus sau redat într-o altă redacție în conformitate cu legislația în vigoare.

Și înainte de a ...

Domnul Andrian Candu:

Cu referire la care declarație vă referiți?

Domnul Vasile Bolea:

Nu declarație, dar concepție.

Domnul Andrian Candu:

... declarația ...

Domnul Vasile Bolea:

Concepție. Concepția audiovizualului.

Domnul Andrian Candu:

Dumneavoastră ați spus declarație. Și noi ...

Domnul Vasile Bolea:

Cer scuze.

Domnul Andrian Candu:

... credeam că tot vorbim despre domnul Boțan și domnul Mitriuc.

Domnul Vasile Bolea:

Cer scuze. Despre concepție vorbim.

Domnul Andrian Candu:

Am înțeles.

Vă mulțumim frumos.

O să rugăm comisia să ne lămurească, prin raportul pe care o să-l facă, care sînt lucrurile. Nu vă faceți griji, este în puterea noastră, este în puterea plenului Parlamentului să ...

Da, domnule Bolea,

Vă mulțumim foarte mult.

Să trecem la subiectele de pe ordinea de zi. Și luînd în considerare ordinea de zi care este aprobată, vă aduc la cunoștință că subiectul numărul ... menționat de domnul Sîrbu, proiectul nr. 42 din 21 februarie 2018 va fi examinat astăzi.

Rugăm Secretariatul Parlamentului să repartizeze materialele pentru deputați și, bineînțeles, toate celelalte care au fost menționate de colegi, mai ales cu referire la concepție. Înțelegem că proiectul de hotărîre lipsește din setul de materiale.

Primul subiect pe care vi-l propun, dragi colegi, este subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi, **proiect de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat, proiectul nr. 102 din 28 martie 2018.**

Prezintă proiectul, din numele deputaților, unul din autori – domnul Valeriu Ghilețchi.

Vă rugăm frumos să veniți la tribuna principală.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Dați-mi voie să vă prezint un proiect de lege ...

Domnul Andrian Candu:

Numai puțin, domnule Ghilețchi. Dați-ne voie să stabilim ora votului, ca să existe și o previzibilitate. Propunem ora votului ora 14.00.

Poftiți, domnule Ghilețchi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Stimați colegi,

Dați-mi voie să vă prezint un proiect de lege care este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, semnat de un grup de deputați din Grupul Parlamentar Popular European, proiectul prevede modificarea articolului 51 alineatul (1) din Legea cu privire la notariat.

Scopul proiectului este de a optimiza procedurile de înstrăinare și înregistrare a bunurilor imobile prin exonerarea persoanelor fizice și juridice de obligația prezentării de către proprietarul bunurilor a certificatului Serviciului Fiscal de Stat privind lipsa sau existența restanțelor față de buget aferente bunurilor respective. Actualitatea proiectului reiese din necesitatea reducerii timpului și costurilor aferente înregistrării proprietății.

Conform informației cu referire la metodologia Doing Business, înregistrarea proprietății în Republica Moldova pentru persoanele juridice presupune: cinci proceduri, cinci zile și jumătate și costă circa 0,9 la sută din valoarea proprietății.

Se știe că autentificarea înscrisului se face cu respectarea următoarei proceduri: stabilirea identității părților, exprimarea consimțământului acestora cu privire la conținutul actului, semnătura acestora și data înscrisului.

Așadar, menționăm inoportunitatea menținerii în articolul 51 din Legea cu privire la notariat a condiției de prezentare notarului a certificatului organului fiscal teritorial privind lipsa sau existența restanțelor față de buget aferente bunurilor înstrăinate. Această condiționalitate nu are nici un impact asupra bugetului public național în legătură cu tranzacțiile imobiliare, fiindcă existența restanței la buget în cazul prezentării certificatului de la organul fiscal, notarul nu este în drept să refuze autentificarea tranzacției.

Conform datelor de la „Registru”, în jur de 400 mii de persoane efectuează anual operațiuni cu bunuri imobile. Pe de altă parte, certificatul menționat nu are impact asupra părților contractuale, din motiv că evidența restanțelor este ținută după contribuabili, iar Serviciul Fiscal de Stat are destule pîrghii pentru a o încasa. Schimbarea proprietarului nu duce la schimbarea subiectului restanței.

O bună guvernare înseamnă înlăturarea actelor inutile, care sînt o povară pentru cetățeni. Mai mul decât atît, certificatul nominalizat a fost exclus din lista actelor permissive, prevăzută de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Reieșind din cele expuse, solicităm susținerea acestui proiect de lege.

Mai am o mențiune. Comisia, din cîte cunosc, a propus o altă variantă a acestui proiect de lege. În calitate de autor și din numele autorilor, vreau să-mi exprim acordul cu propunerea pe care a făcut-o comisia.

Dacă sînt întrebări, domnule Președinte, sînt gata să răspund la ele.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Ghilețchi.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului. Și prima intervenție din partea domnului Bejan.

Vă rugăm.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate coleg Ghilețchi,

Spuneți, vă rog, în momentul de față prezentarea către notar a certificatului cu existența datoriilor față de buget împiedică notarul ca să efectueze tranzacția sau nu?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Din informația pe care o dețin, nu împiedică și nu poate constitui impediment pentru încheierea tranzacției.

Domnul Valerian Bejan:

Deci din informația de care dispuneți sau așa este conform legislației? Sînt lucruri diferite.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu vă răspund din ceea ce cunosc, domnule Bejan.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bejan,

Aveți altă întrebare sau precizare?

Domnul Valerian Bejan:

Bine. Ar fi bine ca să cunoașteți acest lucru, ca să-l cunoaștem și noi. Noi trebuie să știm ce votăm.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vreau să mai adaug aici, au americanii o vorbă, domnule Bejan: „De Fisc și de moarte nu scapă nimeni”. Restanța pe care o ai față de Fisc, ea este individuală, este personală și chiar dacă se schimbă proprietarul ... dacă dumneavoastră ați avut, în calitate de proprietar, restanță la impozitul pe imobil, ele vor rămâne pe dumneavoastră și după înstrăinarea clădirii pe care ați avut-o în posesie.

Domnul Andrian Candu:

Alte precizări, domnule Bejan? Dacă nu aveți, atunci îl rugăm frumos pe domnul Bolea.

Vă rog frumos, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Ghilețchi,

Spuneți, vă rog, dumneavoastră ați spus că unul din raționamentele acestui proiect este inclusiv micșorarea costurilor derivate tranzacțiilor. Dar spuneți, vă rog, cât costă certificatul acesta la Fisc pe care dumneavoastră vreți să-l eliminați?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Bolea,

Dumneavoastră cunoașteți...

Domnul Vasile Bolea:

Nu este cumva gratuit?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dumneavoastră cunoașteți expresia asta...

Domnul Vasile Bolea:

Nu este cumva gratuit?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

... „Timpul înseamnă bani”?

Deci e vorba de costuri de timp care presupune și cheltuieli. Deci orice întreprinzător, orice persoană fizică, dacă este nevoită să cheltuie o zi, această zi pe el, de asemenea, îl costă. De aceea, când vorbim de costuri, avem în vedere și timpul care este necesar pentru a încheia o tranzacție.

Domnul Vasile Bolea:

V-am întrebat: cât costă un certificat de acesta?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Un certificat de la...

Domnul Vasile Bolea:

Spuneți că este unul gratuit, se eliberează gratuit de către Fisc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dacă nu greșesc, certificatul este eliberat gratuit. Dacă nu greșesc.

Domnul Vasile Bolea:

Așa.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

S-ar putea să greșesc. Dar, din nou, un alt element important, domnule Bolea, proiectul de lege scutește de obligativitate. Dacă una dintre părți va considera important să afle dacă proprietarul are sau a avut, nu a avut restanțe la Fisc, el este în drept să se adreseze Fisc-ului, pentru că din obligația Fisc-ului noi nu am exclus lucrul acesta. Am exclus, încă o dată, din obligativitatea de a prezenta în fața notarului acest certificat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Bolea,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Vă rog frumos.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Cu referire la acele taxe și impozite sau impozitul pe bunurile imobile, spuneți, vă rog, dacă noi scoatem obligativitatea prezentării acestui certificat și persoana care cumpără imobilul nu va ști, cu certitudine, că pot exista unele restanțe, pe care le are vânzătorul la acest impozit pe bunurile imobile, nu ne vom pomeni în situația când acest impozit va fi pus pe seama cumpărătorului pe viitor?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu, nu ne vom pomeni. Am mai explicat foarte clar, restanțele la Fisc sînt individuale, sînt personalizate. Ele nu țin de clădire, în sensul că dacă dumneavoastră ați devenit proprietar, ați moștenit și restanțele la Fisc. Lucrul acesta este foarte clar stipulat în legislație. Atît timp cît dumneavoastră ați fost proprietar, dumneavoastră sînteți responsabil să achitați impozitul pe imobil. Nu se transferă datoria la Fisc pentru noul proprietar.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Bineînțeles, aveți dreptul la precizare.

Domnule Bolea,

Poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Ghilețchi,

Eu știu cazuri când... noi acum vorbim despre imobile, dumneavoastră vorbiți despre clădiri. Eu pot să vorbesc și de bunuri imobile, cum sînt terenurile agricole. Atunci când persoana fizică dă terenul său agricol în arendă, partea care arendează acest teren agricol după sine are deseori și obligația de a achita acel impozit pe bunurile imobile.

În cazul respectiv eu nu cred că și în ceea ce ține de înstrăinarea bunurilor imobile, indiferent ar fi clădiri, terenuri ș.a.m.d., această obligație poate reveni cumpărătorului.

Noi vorbim că este exclus faptul dat, dar eu vă spun, în ceea ce ține de implementarea propriu-zisă a acestei legi, va fi controversat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Bolea...

Domnul Vasile Bolea:

Și Fisc-ul, o să vedeți că după aceasta vor apărea foarte multe cazuri când Fisc-ul va abuza și va percepe sau va obliga cumpărătorul bunurilor imobile să achite acea restanță care poate să existe, a vînzătorului.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Bolea,

Nu putem face confuzie între un contract de arendă care ar putea presupune și achitarea impozitului pe pămînt, impozitului funciar sau, eventual, a unui impozit pe imobil dacă arendați o clădire și a unui contract de înstrăinare. Când e vorba de vînzare-cumpărare, lucrurile arată cu totul diferit.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Reidman.

Vă rugăm frumos, intervenția dumneavoastră, dacă aveți întrebări la autor.

Domnul Oleg Reidman:

Da, mersi.

Господин Гилецкий, мне кажется ... не кажется ли вам, что здесь происходит определенное нарушение баланса прав и обязанностей? Мы говорим о неограниченном праве продать, грубо говоря, по этому фактору, да, и в то же время снимаем требования по исполнению обязанностей в отношении фиска.

Нам кажется, что... ну, по крайней мере, мне, что эти обязанности должны быть как-то сбалансированы. Например, фиск имеет... перед фиском имеются больше задолженности... фиск принимает решение о рассрочке задолженности на основании того, что изучает должника, что у него есть такая-то недвижимость то – се, пятое – десятое на два года, а в это время он берет и продает свою недвижимость. Обеспечение, так сказать, вот этого вопроса теряется.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu. Nu este adevărat.

Domnul Oleg Reidman:

Nu este adevărat? Este adevărat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman...

Domnul Oleg Reidman:

Asta-i opinia dumneavoastră că nu este adevărat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

La fel ca și opinia dumneavoastră.

Domnul Oleg Reidman:

Da.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dumneavoastră aveți o opinie care nu este confirmată de legislație. Repet încă o dată, dacă ai o datorie față de Fisc, Fisc-ul are suficiente pîrghii ca să încaseze această datorie de la dumneavoastră, fie că sînteți persoană fizică sau persoană juridică. Poate înstrăinarea bunului mă va ajuta să mă achit cu Fisc-ul pînă la urmă.

Deci repet încă o dată, dumneavoastră nu puteți bloca un proces de înstrăinare a unui bun prin faptul că eu am datorii față de Fisc.

Dacă este o decizie a instanței de judecată, clădirea este sechestrată, atunci în acest caz dumneavoastră ați avea dreptate. Atît timp cît clădirea nu se află sub sechestrul, ea poate fi înstrăinată. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Vă rog frumos.

Vă mulțumim frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine, domnule Președinte, am înțeles.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos precizare, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Относительно инструмента фиска взыскать, ну, есть большие сомнения, потому что продажа недвижимости и передача ее новому собственнику, она в фиске никак не видна во время нотариального соглашения. Никак не видна.

И средства, которые могли бы быть направлены от этой продажи в погашение обязанностей перед фиском, они тоже уходят мимо внимания фиска, мимо. Это через год только передекларирование, если что.

Вот. Поэтому здесь, если бы мы внедрили в обязанности нотариуса сообщать о сделке в фиск, то ваше предложение имело бы больше оснований для поддержки.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman...

Domnul Oleg Reidman:

Но, поскольку мы этого не имеем, то есть проблема с этим делом.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman,

Dumneavoastră cunoașteți foarte bine, atunci când cineva procură o clădire, el își înregistrează clădirea la cadastru. Cadastrul este cel care informează, nu notarul trebuie să informeze în cazul dat. Noi vorbim despre cadastru.

Și apoi mai este un element foarte important. Dați-mi voie să vă spun că la ora actuală noi nu avem un registru cadastral al tuturor bunurilor. Asta e o problemă mai gravă, la drept vorbind, pentru că noi încă nu am reușit, sîntem în acest proces, avem nevoie de bani ca să avem o evidență a tuturor bunurilor, în special, în ceea ce ține de sate. Noi nu avem toate bunurile înregistrate așa cum ar trebui, cum prevede legislația.

Deci atunci cînd ai un bun înregistrat la cadastru, el, cu siguranță, apare pe radar la Fisc, domnule Reidman. El nu poate să dispară de acolo.

De aceea nu puteți să-mi spuneți că atunci când un nou proprietar preia o clădire, Fiscul nu va vedea lucrul acesta. Și repet ceea ce spuneam altor colegi, datoria față de Fisc rămîne. Dumneavoastră nu veți putea scăpa de această datorie, chiar dacă ați înstrăinat o clădire.

Domnul Andrian Candu:

A doua întrebare.

Vă rugăm frumos.

Domnul Oleg Reidman:

То, что датория ва рĂмІне, нас не устраивает. Датория trebuie sĂ fie plĂtitĂ, dar nu rĂmІне.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu prin certificatul... plĂtiți.

Domnul Oleg Reidman:

Asta-i o precizare. А то, что она остается, никого не греет.

Почему, интересно, долги или текущая задолженность перед энерго... перед поставщиком электроэнергии, воды, газа и т.д. должна быть погашена при ... или в зависимости от соглашения сторон, да?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Foarte bine ați spus. Deja ați rĂspuns la Ыntrebare.

Domnul Oleg Reidman:

Или в зависимости ... по соглашению сторон. Так и здесь. Но, я понимаю, налог на недвижимость может быть соглашением сторон, что я уплачу, а остальные долги – они обеспечены его имуществом. Поэтому...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman,

MĂ bucur cĂ dumneavoastrĂ deja ați rĂspuns la Ыntrebare. Atunci cІnd pĂrțile ajung la o Ыntelegere, dacĂ eu cumpĂr o clĂdire și existĂ restante la energia electricĂ, gaze, deci e același lucru și aici. Eu v-am spus ЫncĂ o datĂ: propunem eliminarea obligativității prezentării certificatului, dar fiecare parte care cumpĂrĂ este Ын drept Ын continuare sĂ solicite de la Fisc acest certificat, dacĂ Ыл considerĂ relevant pentru el la Ыncheierea tranzacției.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare.

Domnule Reidman,

VĂ rog frumos.

Domnul Oleg Reidman:

На мой взгляд, все-таки имущество, которым может быть обеспечено исполнение обязательств гражданина перед государством, в том числе перед фиском, не может, если таковые есть обязательства, не может быть свободно, без разрешения фиска, отстранено, или, как оно там называется, отчуждено. Поэтому такой сертификат, мне кажется, на сегодняшний момент или на ближайшее будущее, еще небуходим.

Спасибо.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc.

Dar repet încă o dată, certificatul nu împiedică încheierea tranzacțiilor, el doar informează partea respectivă că există aceste restanțe și partea poate să informeze în continuare despre acest lucru, dacă consideră necesar.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos, poftiți, întrebările dumneavoastră în adresa autorilor.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule coleg,

Noi am discutat în cadrul ședinței comisiei acest proiect. Deci au apărut, tot, la fel, diferite opinii și în acest context, eu am vrut să vă pun două întrebări.

Prima întrebare. Dacă dumneavoastră cunoașteți, oare există astăzi posibilitatea la notar să aibă acces la baza de date a Fisc-ului ce ține de persoanele care au datorii față de bugetul de stat?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu nu cunosc răspuns la această întrebare, domnule Țurcan.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, domnule Țurcan, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Vladimir Țurcan:

În acest context, atunci, a doua întrebare. Dumneavoastră ați solicitat opinia, haideți să spunem, avizul Fisc-ului? Clar că avizul Guvernului trebuie să parvină, dar însăși poziția Fisc-ului, deoarece sînt, într-adevăr, vînzători cu bună-credință, dar sînt și vînzători cu rea-credință. Exact așa

cum sînt și cumpărători cu bună-credință și rea-credință, dar, cu regret, avem și notari cu rea-credință și bună-credință. Și în acest context, poate să apară situația cînd prin aceste tranzacții neavînd sau eschivînd de la solicitarea acestor informații, pur și simplu, va fi legalizată eschivarea de la plata datoriilor. Eu cred că pînă nu o să avem noi opinia respectivă a Fisc-ului, Guvernului, CNA-ului, organelor de drept, care foarte des sînt implicate în rezolvarea litigiilor care deja au parvenit, eu cred că va fi prematur ca noi să examinăm acest proiect de lege. Poate facem o pauză, solicităm toate aceste avize și după aia revenim.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc de opinia pe care ați exprimat-o, domnule Țurcan.

Eu vă reamintesc un element pe care l-am menționat în nota informativă că Legea nr. 160 deja a prevăzut excluderea acestui certificat. Noi vorbim de debirocratizarea unor proceduri în țară. Este foarte bine cunoscut... Eu am vorbit oral – nu am informație în scris la întrebarea pe care dumneavoastră mi-ați adresat-o – acest certificat nu este nici pe departe și nu poate fi o pîrghie pentru Fisc de a încasa datoriile. Nu există așa ceva. Certificatul în sine a avut la vremea respectivă o anumită înțelegere, probabil, cineva l-a considerat, l-a conceput că el ar putea să ajute, dar eu vă repet, certificatul nu împiedică încheierea tranzacției, unu.

Doi, certificatul nu este un mecanism de încasare a datoriei, pentru că sînt alte mecanisme de încasare a datoriei. Singurul lucru pe care-l face și, printre altele, eliberat pentru o perioadă scurtă de timp, dacă nu ai reușit să te încadrezi în acel timp, trebuie să te duci a doua oară să soliciți, noi menținem un aparat birocratic.

Cum vă spuneam, 400 de mii de tranzacții, aproximativ, conform registrului avem. Vă imaginați, cîte asemenea certificate pe suport de hîrtie trebuie eliberate. Eu cred că mai multe cheltuieli administrative avem, decît dacă noi am merge pe procedura ca Fisc-ul să-și recupereze acele restanțe prin pîrghiile care există astăzi în legislație și sînt mult, mult mai eficiente.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, domnule Țurcan, vă rog frumos.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, într-adevăr, doar o precizare.

Eu, într-adevăr, sînt de acord că trebuie de debirocratizat această procedură, dar totuși opinia acestor organe care au nemijlocit relații cu bunurile care pot fi în timpul... mîine pot fi puse sub sechestru pentru a încasa datoria, dar cînd te uiți, bunul acesta deja este ieri vîndut. Asta este problema. Nu este problema de mecanismul...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țurcan,

Un bun care este sechestrat nu va putea fi înstrăinat.

Domnul Vladimir Țurcan:

Domnule Ghilețchi,

Este vorba de un mecanism de a proteja bugetul de stat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Haideți că și Inspectoratul Fiscal trebuie să fie eficient. Dacă el a sechestrat un bun pe motiv că există datorii, datorii semnificative acolo, acel bun sechestrat nu poate fi înstrăinat. Dumneavoastră cunoașteți lucrul acesta.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Ghilețchi.

Și invit la tribuna principală comisia. Vă rugăm frumos, doamnă Apolschii, să ne prezentați raportul comisiei la acest subiect pentru prima lectură.

Vă rugăm.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia a examinat proiectul în cauză așa cum a fost menționat. Autorii propun modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat, astfel încît să fie optimizată procedura de înstrăinare și înregistrare a bunurilor imobile prin exonerarea persoanelor fizice și juridice de obligația prezentării de către proprietarul bunurilor a certificatului Serviciului Fiscal privind lipsa sau existența restanțelor față de buget aferente bunurilor respective.

Membrii comisiei au propus expunerea articolului unic din proiect în următoarea redacție și aici am avut acceptul autorilor:

„Articol unic – Legea cu privire la notariat nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 154-157/1209 din 21 noiembrie 2002), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

La articolul 51 alineatul (1) cuvintele „a certificatului Serviciului Fiscal de Stat privind lipsa sau existența restanțelor față de buget aferent bunurilor respective,” se exclud.”

Amendamentul a fost coordonat și acceptat, așa cum am menționat, cu autorii.

În rezultatul examinării, comisia, cu votul majorității, propune proiectul de lege spre examinare și adoptare în primă și în a doua lectură în cadrul Parlamentului.

Mulțumesc.

Vreau să fac o remarcă că este anexat sau a fost repartizat proiectul redactat.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa comisiei.

Domnule Țurcan,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o propunere, doamnă președinte. Eu așa am înțeles că dacă ați propus în două lecturi, înseamnă că sau nu ați discutat întrebările care acum au parvenit, eu sînt sigur că și la comisie au fost aceste întrebări ce ține de lipsa opiniei celor care nemijlocit administrează problema relațiilor între cel care are datorii față de bugetul de stat și cei care administrează bugetul de stat.

Eu cred că nu putem să vorbim despre soția unui imperator de la Roma, fără ca să întrebăm însăși opinia acestei soții. De aceea, mai bine totuși să nu ne grăbim, să solicităm toate aceste opinii și doar după aia să fie adoptată decizia bine echilibrată.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Domnule președinte,

Vreau să vă spun că noi am discutat întrebările care ar putea apărea, dar am reieșit din considerentul că totuși, astăzi, la moment, aceste tranzacții se efectuează numai în baza existenței acestui certificat adus către notar. Și noi am considerat că, de fapt, reieșind și din propunerea acestui proiect – este adevărat, domnule Bolea – dar am reieșit că nu este necesar omul să prezinte acest lucru, pentru că sînt organele competente care trebuie să urmărească lipsa... existența, mai bine zis, a datoriilor la fiscal.

Din cîte înțeleg eu, propunerea dumneavoastră, domnule președinte, este ca să-l examinăm sau să-l aprobăm astăzi în primă lectură, urmînd ca să parvină și avizele Fisc-ului, așa cum ați insistat dumneavoastră.

Eu am redat poziția comisiei, dar nu am nimic împotriva în cazul în care plenul va decide. Și ținând cont că poate aceste obiecții sau aceste întrebări au apărut în cadrul plenului Parlamentului, putem să ne reducem astăzi la aprobarea în primă lectură, ca, ulterior, dacă o să fie amendamente și obiecții, să le putem examina în cadrul comisiei pentru lectura a doua.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

E clară poziția comisiei și vă mulțumim pentru deschiderea pe care o arătați. Înțeleg că și autorul nu este împotriva dacă astăzi se va merge doar pe lectura întâi, ca, eventual, să vedem care mai sînt propunerile pentru lectura a doua.

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 102 din 28 martie 2018. Revenim la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 14.00.

Și în continuare, **următorul subiect de pe ordinea de zi – subiectul nr. 4, proiectul nr. 89 din 16 martie 2018, proiect de Lege cu privire la eficiența energetică.**

Îl rugăm foarte mult pe domnul Iurcu, secretar de stat în domeniul economic la Ministerul Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte acest proiect de lege de la tribuna principală a Parlamentului. Și, ulterior, comisia să ne prezinte și raportul.

Vă rugăm frumos, domnule Iurcu, poftiți.

Domnul Vitalie Iurcu – secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul economic:

Vă mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Se prezintă... se propune spre examinare proiectul de Lege cu privire la eficiența energetică în redacție nouă. Proiectul menționat este elaborat în contextul acțiunilor întreprinse de Guvern în vederea transpunerii directivelor Uniunii Europene, și anume a Directivei 27/2012 cu privire la eficiența energetică, precum și angajamentelor asumate de către Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

Printre pilonii vizați de către proiectul de lege aș menționa: implementarea conceptului „schemă de obligații de eficiență energetică”. Conform acestui concept, companiile din sector, adică din sectorul importatorilor, furnizorilor, distribuitorilor de energie electrică, gaze naturale, produse petroliere, vor fi obligate să achite o contribuție care va fi

folosită pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică și va aduce acele economii de eficiență energetică necesare.

Consolidarea rolului exemplar al clădirilor publice în promovarea eficienței energetice pe acest segment. Se presupune că anual una la sută din clădirile administrației publice cu o suprafață mai mare de 250 m², vor fi renovate.

Elaborarea auditărilor energetice de către marile companii din economia națională în calitate de instrumente de conștientizare a importanței consumului rațional, dar și a oportunităților existente de raționalizare a acestuia.

Fortificarea rolului autorităților publice locale în implementarea politicilor de eficiență în energetică, implicarea managerilor energetici raionali, inclusiv deci autoritățile publice locale vor fi obligate să facă și să elaboreze și planuri locale de implementare a măsurilor de eficiență energetică.

Promovarea eficienței energetice în procedurile de achiziții publice. Astfel, deci va fi introdusă o listă de cerințe ca în cadrul achizițiilor publice instituțiile publice să procure materiale cu eficiență energetică respectivă.

Promovarea contractului de performanță energetică în calitatea acestora de instrument de piață a finanțării domeniului. Este un aspect nou care va permite atragerea și resurselor private în domeniul eficienței energetice.

O altă componentă importantă a reformei este revizuirea cadrului instituțional de implementare a acestor politici, unde ne propunem consolidarea respectivei platforme prin reorganizarea Agenției pentru Eficiență Energetică prin fuziune, absorbție a Fondului pentru Eficiență Energetică în calitate de instituție absorbită.

Astfel, pe lângă optimizarea tuturor proceselor de filiere, de implementare, noua structură reorganizată ar urma să vină în suportul Ministerului Economiei și Infrastructurii într-o manieră de a implementa mai efectiv politica statului în domeniul eficienței energetice.

În același timp, țin să precizez aici că noua mea abordare comunitară în materie de stabilire a obiectivelor pe domenii presupune și atingerea anumitor indicatori pentru țară în perioada de până în 2020. Astfel, obiectivul Republicii Moldova în domeniul eficienței energetice pentru anul 2020 se stabilește la nivel de ... deci nu va depăși 2 653 kilotone echivalent petrol al consumului final de energie, adică energia utilizată efectiv de consumatorii finali, sau 2 837 kilotone echivalent petrol de energie primară în forma lor primară.

De menționat că aprobarea proiectului de Lege cu privire la eficiența energetică de către Guvern este o condiționalitate a tranșei a doua a Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană

privind asistența macrofinanciară, sarcină realizată prin Hotărârea Guvernului nr. 211 din 7 martie curent.

Totodată, ținem să menționăm faptul că cuprinsul proiectului de lege a fost coordonat cu toate părțile interesate, inclusiv avizat pozitiv de către Secretariatul Comunității Energetice.

În contextul celor expuse mai sus, rugăm suportul Parlamentului întru promovarea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa autorilor? Și prima intervenție, domnule Cobzac, vă rugăm.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Iurcu,

Prima întrebare a mea ... o să pun ambele întrebări. Prima întrebare ține de articolul 5 alineatul (3) litera d) „Promovarea utilizării la consumatorii finali de energie a echipamentelor și a utilajelor eficiente din punct de vedere energetic” și sintagma „precum și a surselor regenerabile de energie”. Asta ține la ...

Domnul Vitalie Iurcu:

Politica de stat ...

Domnul Grigore Cobzac:

Articolul 2. Politicile de stat. După cum știm, noi avem o lege de promovare a energiei, surselor de energie regenerabilă. Cum lămurim acest fapt?

Și a doua mea întrebare este următoarea: Articolul 20. Auditorul energetic și raportul de audit. Alineatul (2). Citesc: „Serviciile de auditare energetică sînt prestate în baza contractului încheiat” mai departe, mai departe, pînă la urmă „unul și mai mulți auditori energetici înregistrați în Registrul electronic al auditorilor energetici” și sintagma „iar prețul ce va fi achitat de către beneficiar se determină în mod liber”.

Considerați dumneavoastră că va fi posibil de organizat o concurență în acest domeniu prin ...

Domnul Vitalie Iurcu:

Am înțeles.

Domnul Grigore Cobzac:

Nu am finalizat întrebarea... prin faptul că în Registrul electronic este un număr limitat de auditori energetici, ca regulă ei se cunosc unul pe altul.

Mai mult decât atât, personal, fiind în funcția de președinte de raion, am o experiență foarte bună de conlucrare cu agenția și văd în mare ... și aspectele pozitive ale acestei conlucrări, cât și cele negative. Cele negative țin de raportul de audit energetic al clădirilor care urma să accesăm surse publice pentru a le termoizola sau, eu știu, alte acțiuni de a face.

Eu, din experiența personală, vă spun că nu va fi posibil de organizat o concurență în acest domeniu și noi vom avea o altă categorie de prestatori de servicii, așa, pe care i-am făcut „gospodari” prin lege, așa cum au fost notarii, așa cum au fost executorii judecătorești. Noi vom face „gospodari” prin lege o altă categorie, și anume auditorii energetici. Ei își vor impune prețurile lor care vor fi departe de cele reale.

Și vă aduc un mic exemplu. Noi am apelat la serviciile auditorilor energetici solicitând auditul energetic pentru clădirile care erau tipice. Păi, iată, dacă clădirea este tipică, eu cred că am fi trebuit să beneficiem de reduceri substanțiale. Deoarece ei deja știu care sînt ...

Domnul Vitalie Iurcu:

Logica e clară.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, propunerea mea este ca aceste prețuri să nu fie determinate în mod liber, ci să fie determinate de către Guvern, eu știu, prin regulament ș.a.m.d. să fie reglementate, pornind de la faptul că nu vom putea să organizăm o concurență în acest domeniu.

Domnul Vitalie Iurcu:

Da. Vă mulțumesc, domnule deputat.

Deci ce ține de prima întrebare la politica de stat. Cum am menționat, de facto scrie așa: „Promovăm utilizarea la consumatorii finali de energie a echipamentelor și a utilajelor eficiente din punct de vedere energetic, precum și a surselor regenerabile energetice”. Normal, politica statului este... Mi-am instalat acasă o baterie solară, deci asta tot este o contribuție la faptul că noi din surse regenerabile contribuim la faptul că avem o economie și o eficiență energetică de consum din surse fosile de combustibil. Asta era logica aici.

Doi. Ce ați menționat dumneavoastră, aveți perfectă dreptate și am intervenit la unele activități ce ține, din experiența dumneavoastră care ați menționat-o, anume la acele proiecte care au fost finanțate de Fondul de Eficiență în Energetică, eu presupun, în care în mai multe cazuri, eu am discutat înainte de a începe acest discurs, sînt sigur că au fost și unele abuzuri cînd autoritatea locală de la început făcea auditul energetic, fără a

avea o claritate dacă va fi sau nu va fi proiectul aprobat. Această abordare acum, vă spun, complet s-a schimbat. Asta este.

Trei. La capitolul dat noi discutăm, domnule deputat, exact pentru întreprinderile mari, noi nu discutăm de întreprinderile mici. Acest audit energetic obligatoriu este destinat numai întreprinderilor mari care, conform definiției, au mai mult de 250 de angajați și/sau au o cifră de afacere de 50 milioane de lei, deci în mod liber.

De aceea va fi un registru al acestora și auditorii din acel registru trebuie să fie numai în cazul când întreprinderea va dori sau va aplica să folosească și bani publici, inclusiv din fondul acela sau care vor fi primiți din schema de finanțare. Numai în acest caz el trebuie să folosească din acea listă, în rest eu sînt liber ca întreprindere să-l contractez pe care vreau.

Dacă ați observat, a apărut și așa definiție de „auditori energetici calificați”. Și asta este ... s-a lărgit lista ceea de potențiali care pot să facă astfel de servicii.

Încă o dată reiterez, deci asta se aplică numai la întreprinderile mari. Clar că vor fi ... în cazul de față concurența este lărgită, pot să folosesc auditul din acel registru numai în condițiile în care voi aplica la fonduri bugetare, să zicem așa, pentru a implementa un șir de măsuri.

Și eu cred că din practica care este deci totuna aceste sume de audit din ce estimăm noi nu vom depăși suma în jur de 100 mii de lei. Deci nu sînt sume careva exorbitante.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Cobzac,

Dacă aveți precizări.

Vă rog frumos.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, am precizări, domnule Președinte.

Vă rog să-mi lămuriți și mie dacă cele spuse de dumneavoastră, iată, răspunsul dumneavoastră, nu contravin articolului 19 alineatul (8) în care se spune că auditorul energetic...

Domnul Vitalie Iurcu:

Da.

Domnul Grigore Cobzac:

... se efectuează de auditori energetici calificați și conform Regulamentului ș.a.m.d., partea a doua – clădiri. Deci nu numai întreprinderi mari, dar și clădiri. Se referă compartimentul respectiv la capitolul „Clădiri”, nu numai la întreprinderi mari.

Domnul Vitalie Iurcu:

Păi, normal că întreprinderea... întreprinderea respectivă are clădire, are business-proces, are clădiri de oficiu, are clădiri de producere etc., ș.a.m.d., domnule deputat. Adică, vă spun încă o dată, deci în cazul respectiv va fi obligatoriu să folosesc acei auditori certificați din registru, care va fi ținut numai în cazul când vreau să aplic la fondurile din bugetul de stat pentru a implementa un șir de măsuri.

În rest, eu sînt la libera discreție s-o fac sau subcontractez pe cine socot eu necesar, cu excepția cazului... tot în lege este, că nu poate să fie același angajat al meu de la întreprindere să-mi facă mie același audit, că-i conflict de interese între lucrul energicianului de la întreprindere cu acea activitate de audit pe care trebuie s-o fac.

Domnul Grigore Cobzac:

Temerile dumneavoastră sînt expuse și în raportul CNA, ce ține de auditorii energetici. Dumneavoastră ați citit raportul CNA, l-ați...?

Domnul Vitalie Iurcu:

Încă o dată, pentru asta noi am făcut anul trecut la ...auditori energetici calificați și încă o dată ... este la libera discreție să-l subcontractez în condițiile în care... Această prevedere, domnule deputat, este îndreptată, în primul rînd, spre faptul ca întreprinderile mari să conștientizeze necesarul de a face astfel de auditări, necesarul de a analiza ce măsuri suplimentare trebuie să fie făcute la nivel de întreprindere pentru a-și optimiza și a reduce consumurile energetice la aceste întreprinderi.

Domnul Grigore Cobzac:

Eu știu. Iarăși este punctul meu de vedere și eu voi îndemna plenul Parlamentului să nu votăm formarea liberă a prețurilor pentru serviciile prestate de către auditorii energetici, dar este un punct de vedere, să-i spunem așa.

Domnul Vitalie Iurcu:

Da...

Domnul Grigore Cobzac:

Eu mai am o întrebare, a treia, dacă este posibil, cu permisiunea domnului Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Nu este posibil. Cu luări de cuvînt, vă rugăm frumos, poftiți, dacă e cazul.

Doamnă Zotea,

Vă rugăm frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule secretar de stat,

Acest proiect a fost discutat amplu și în comisie. Vreau să vă întreb cu privire la capitolul VII din acest proiect dacă, într-adevăr, au fost purtate acele discuții publice, și mă refer aici că întreprinderile mari și agenții economici sînt pasibili de a achita sancțiunea, acea sancțiune financiară de 0,1 la sută din cifra de afaceri anuală și, respectiv, este o altă prevedere de 0,5 la sută din cifra de afaceri anuală.

Înțelegem, așa cum ați spus și dumneavoastră atunci cînd ați prezentat acest proiect, că întreprinderile mari au acea cifră de afaceri care ajunge și peste 20 milioane de lei și înțelegem că undeva își vor permite să achite acele sancțiuni.

Spuneți-mi, vă rog, cum rămîne cu acei agenți economici, dacă ați purtat discuții, dacă sînt de acord, dacă le permite acea cifră de afaceri să le achite, astfel încît să nu creăm, într-un final, un monopol pe piața din Republica Moldova?

Vă mulțumesc.

Domnul Vitalie Iurcu:

Da, vă mulțumesc, doamnă deputat.

Deci cum am menționat, o mică concretizare, întreprinderile mari nimeresc în categoria asta – cifra de afaceri de mai mult de 50 milioane de lei deci totuși și cu o cifră de angajați mai mult de 250 de angajați.

Deci încă o dată, asta se referă la faptul să facă auditul propriu-zis. Deci nu e obligațiunea imediată să implementeze acele măsuri, după cum am discutat și în cadrul comisiei, în dependență de „cash-flow” și de posibilitățile financiare ale acestor întreprinderi va fi nevoie de implementat. Chiar dacă raportăm la 50 milioane de lei o cifră de 0,1 la sută, asta, dacă nu greșesc, este în jur de 50 mii de lei. Deci nu e o sumă exorbitantă.

Mai mult decît atît, ar fi logic ca întreprinderea, cum am menționat anterior, un astfel de audit ar costa în mod normal în jur de pînă la 100 mii de lei. Deci e o măsură care... o întreprindere cu o cifră de afaceri de 50 milioane de lei poate să-și permită ca să efectueze și în baza acestuia deja ar putea să-și planifice o activitate normală de planificare cum ar putea să-și optimizeze costurile respective.

Reiterez încă o dată, această măsură este mai mult îndreptată spre faptul să conștientizeze întreprinderile mari de necesarul că tot trebuie să contribuie și trebuie să-și aducă aportul la optimizarea și la eficiența energetică propriu-zisă.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc.

A doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Zotea,

Vă rugăm, a doua întrebare.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Conform proiectului, legea intră în vigoare în anul 2019, așa e specificat. Spuneți-mi, vă rog, dacă vor reuși, cel puțin autoritățile publice locale, să îndeplinească condițiile legii și ale directivei pe care o transpuneți în acest proiect.

De asemenea, tot dumneavoastră ați spus că va exista acea contribuție proprie și contribuția de la stat, plus finanțatorii pe care-i aveți și ce se va întâmpla în cazul în care acel finanțator nu va mai exista, dacă a prevăzut Guvernul, de exemplu, și acest risc și cum veți acționa în acest caz?

Mulțumesc.

Domnul Vitalie Iurcu:

Da, vă mulțumesc pentru întrebare.

Deci la primul pas deja activitățile s-au început. Deci noi, apropo, avem și un proiect de asistență la acest aspect care acordă asistență atât ministerului, cât și administrației publice locale și centrale.

Doi la mână. Deja în cadrul... în toate consiliile raionale sînt așa-numiți manageri responsabili de auditul energetic care deja de acum ajută autoritățile locale în acest aspect și credem că prin eforturi comune și avînd deja experiență de elaborare a unor astfel de planuri la nivel național vom asista autoritățile publice locale ca să-l implementeze. Deci presupunem că în termenele rămase noi, pînă la sfîrșitul anului, totuși o să reușim să realizăm aceste activități.

După cum am menționat și în cadrul comisiei, pentru lectura a doua noi, în cadrul dezbaterilor, suplimentar în comisie, o să analizăm încă o dată foarte detaliat acest termen, ca să nu venim în nici într-un caz cu extindere suplimentară. Cel puțin, după ședința comisiei, m-am documentat cu colegii și mi-au confirmat faptul că, în principiu, trebuie să reușim să realizăm conform celor specificate în „Dispozițiile finale și tranzitorii” ale legii.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, ultima intervenție din partea domnului Reidman.

Vă rugăm.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Господин госсекретарь, скажите мне, пожалуйста, вот в пункте седьмом там, в статье второй, по-моему, размер взносов, уплачиваемых каждой из обязанных сторон, они, эти взносы, поступают в бюджет. Правильно?

Domnul Vitalie Iurcu:

Corect.

Domnul Oleg Reidman:

Это означает, что эти взносы являются платежами обязательными.

Domnul Vitalie Iurcu:

Corect.

Domnul Oleg Reidman:

Это означает, что они должны попасть в раздел обязательных сборов Налогового кодекса.

Domnul Vitalie Iurcu:

Nu, ele o să fie deci introduse de către regulator, cum am discutat noi cu dumneavoastră deci m-am uitat articolul...

Oleg Moiseevici,

O secundă. Deci regulatorul... deci avem articolul care va include aceste defalcări, să zicem așa, în tariful consumatorului final ... propriu-zis. Dar ele o să fie colectate de... deci vor fi transferate în bugetul... în buget și, respectiv, pe urmă vor fi luate în calcul la tariful final de către regulator.

Domnul Oleg Reidman:

Да, господин госсекретарь, но у нас в законе о бюджете, в Законе о бюджетном процессе, бюджетной системе написано, что никакие сборы не могут быть собраны иначе, как через установление в Налоговом кодексе.

Ну, короче говоря, это технический вопрос. Вы там посмотрите...

Domnul Vitalie Iurcu:

O să mă documentez.

Domnul Oleg Reidman:

...как будет правильно, ко второму чтению.

Domnul Vitalie Iurcu:

Mulțumesc, domnul...

Domnul Oleg Reidman:

И мне непонятен такой термин, как «энергетическая бедность», которая там же, в восьмом пункте. «Энергетическая бедность» – это что такое? В poțiuni этого вроде нет.

Domnul Vitalie Iurcu:

Domnule deputat,

Dar spuneți, vă rog, exact unde, că în rusă nu văd aici „энергетическая бедность” unde ar fi el... articol.

Domnul Oleg Reidman:

Ce înseamnă asta?

Domnul Vitalie Iurcu:

Nu, dar unde, în română, Oleg Moiseevici? Care articol?

Domnul Oleg Reidman:

În română.

Domnul Vitalie Iurcu:

Care articol, ca să...?

Domnul Oleg Reidman:

Я читал по-русски. (*Rumoare în sală.*) Articolul, я сейчас.

Domnul Vitalie Iurcu:

Sau o definiție, Oleg Moiseevici...

Domnul Oleg Reidman:

Я сейчас скажу...

Domnul Vitalie Iurcu:

Sărăcia... (*Rumoare în sală.*)

Domnul Oleg Reidman:

Sărăcia «энергетикэ», da, energetică. Сейчас я вам скажу, какая эта статья. Сейчас одну...

Но не будем терять время. Я подойду и скажу.

Domnul Vitalie Iurcu:

Oleg Moiseevici,

... da, discutăm suplimentar... sîntem deschiși pentru orice discuție suplimentară la subiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Dacă nu mai sînt alte întrebări sau precizări.

Domnul Oleg Reidman:

Nu.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Reidman,

Dacă nu mai este, găsim pe urmă textul.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Iurcu.

Îl invit în continuare pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Vă rugăm frumos, domnule Creangă.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege cu privire la eficiența energetică nr. 89 și comunică următoarele.

Proiectul în cauză este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, ceea ce corespunde articolului 73 din Constituție și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Scopul proiectului constă în crearea cadrului juridic necesar pentru promovarea și îmbunătățirea eficienței energetice. Acest scop, potrivit proiectului de lege dat, poate fi realizat prin implementarea planurilor de acțiuni în domeniul eficienței energetice, prin dezvoltarea pieței de servicii energetice, precum și prin implementarea altor măsuri de eficiență a consumurilor de energie.

Necesitatea elaborării și adoptării noii Legi cu privire la eficiența energetică reiese din angajamentele asumate prin Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și statele membre ale acestora de a introduce standarde internaționale relevante la nivel național și apropierea treptată între normele Republicii Moldova și cele ale Uniunii Europene în domeniul eficienței energetice.

Proiectul conține un șir de elemente noi în raport cu Legea cu privire la eficiența energetică nr. 142/2010, care se propune spre abrogare, transpuse din Directiva 27/2012 a Parlamentului European.

Astfel, comisia evidențiază implementarea unor noi piloni ai politicii comunitare pe domeniu, cum ar fi: „schemele de obligații de eficiență energetică”; „evidențierea rolului exemplar al clădirilor publice”; precum și „auditarea energetică a întreprinderilor mari”.

În același context, comisia subliniază și atenția acordată de către autori conceptului de „achiziții publice durabile”.

Comisia mai distinge și acțiunea de restructurare a cadrului instituțional și dezvoltare a capacităților de pe filiera ce ține de eficiența energetică, prin crearea autorității responsabile de implementarea politicilor în domeniul dat, adică reorganizarea Agenției pentru Eficiență Energetică prin fuziune sau absorbție cu Fondul pentru Eficiență Energetică.

De asemenea, comisia evidențiază și dimensiunea ce ține de organizarea programelor de informare și de sensibilizare a întreprinderilor mici și mijlocii, în legătură cu cele mai bune practici utilizate pentru îmbunătățirea eficienței energetice și pentru reducerea consumului de energie.

Concomitent, comisia accentuează și măsurile de atragere la răspundere pentru încălcarea legislației în domeniul eficienței energetice.

Prin urmare, comisia remarcă și aspectul ce ține de renovarea clădirilor autorităților publice centrale, în volum ce ar corespunde 1% din suprafața acestora, anual.

Totodată, proiectul de lege prevede și îmbunătățiri/completări ale unor prevederi din legea actuală, cum ar fi:

- auditul energetic susținut prin îmbunătățirea și simplificarea reglementărilor respective;
- serviciile energetice urmează a fi dezvoltate pentru a asigura disponibilitatea cererii și ofertei.

Centrul de Armonizare a Legislației, prin declarația sa, a constatat că autorul proiectului a reușit să asigure transpunerea fidelă la nivel național a prevederilor Directivei 27/2012.

Expertiza anticorupție a evidențiat existența unor norme cu potențial coruptibil ce denotă un eventual risc de periclitate a interesului public și a propus autorului revizuirea și înlăturarea caracterului coruptibil al prevederilor proiectului prin prisma recomandărilor expuse în raport. Conform tabelului de concordanță la proiect, autorul, pînă la aprobarea proiectului în Guvern, a luat în calcul majoritatea propunerilor Centrului Național Anticorupție.

În conformitate cu articolul 13 din Legea cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, autorul a efectuat analiza impactului de reglementare, obținînd avizul parțial pozitiv al grupului de lucru respectiv, cu luarea în considerare a obiecțiilor și recomandărilor expuse în aviz.

Proiectul a fost avizat pozitiv de către majoritatea comisiilor permanente ale Parlamentului Republicii Moldova care au propus examinarea și adoptarea acestuia, cu excepția Comisiei drepturile omului și

relații interetnice care s-a pronunțat pentru respingerea proiectului de lege vizat.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a prezentat un șir de obiecții de ordin tehnico-legislativ și de conținut, concluzionând că proiectul de lege va putea fi înaintat spre examinare în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului după ce va fi adus în concordanță cu prevederile legislației în domeniu în vigoare. Obiecțiile expuse vor fi examinate în cadrul dezbaterii proiectului pentru lectura a doua.

Urmare a examinării proiectului de lege nominalizat, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, a hotărât să propună plenului Parlamentului examinarea și aprobarea proiectului de Lege cu privire la eficiența energetică în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim, domnule Creangă.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult pentru munca desfășurată.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul nr. 89 din 16 martie 2018, proiect de Lege cu privire la eficiența energetică și vom reveni la procedura de vot la ora 14.00.

Cer scuze, nu încheiem dezbaterile pînă nu avem și o luare de cuvînt.

Vă rugăm frumos, domnule Reidman.

Cer scuze. E greșeala mea.

Luare de cuvînt, vă rugăm.

Următorul subiect va fi Codul serviciilor media audiovizuale.

Vă rugăm frumos, toți să fie pregătiți.

Domnul Oleg Reidman:

Спасибо.

Уважаемые коллеги, я не задержу вас долго, слово будет коротким, но мне кажется, что с этим Законом об энергетической эффективности мы, так сказать, слегка торопимся.

Какую цель мы ставим перед собой, разрабатывая и предлагая такой закон? О чем мы говорим? О конкурентоспособности нашей экономики с точки зрения энергоемкости, энергозатрат на нее, и так далее, или об энергонезависимости от внешних источников, и так далее, и тому подобное? Когда мы говорим, что мы перекладываем европейскую директиву на условия нашей энергетики, то, прежде всего, мы должны сравнить удельную энергоемкость единицы ВВП, предположим, европейцев, они тем же заняты, что и мы здесь, когда

они внедряют свою европейскую директиву, или у нас все-таки другие условия? Этот анализ, к сожалению, проведен не был, но мне представляется, судя по отрывочным данным статистики, что у нас условия, которые требуют от нас значительных усилий по снижению энергоемкости нашего ВВП и снижению энергоемкости услуг, предоставляемых населению в быту.

Дело в том, что по этому закону мы как бы идем по противоречивым, по встречным направлениям. С одной стороны, наша задача – как можно меньше тратить энергии, беречь ее, переходить на альтернативные источники, на возобновляемые, но это не значит меньше тратить, и это все ведет к меньшей закупке энергии, условной энергии: и газа, и электричества, и пара, и так далее, и тому подобное. Меньше закупки – значит, производитель меньше производит, будь то производитель, импортер, распределитель и так далее. Он меньше производит – меньше у него дохода, меньше он платит налогов в бюджет, меньше у нас ВВП.

Ведь задача не в том, чтобы мы использовали меньше энергии. Задача состоит в том, чтобы на каждый лей товаров и услуг, произведенных в этой части валового внутреннего продукта, у нас в себестоимости уходило энергии меньше, но чтобы это позволяло бы высвободить средства предприятиям для того, чтобы наращивать объемы производства, улучшать конкурентоспособность хотя бы по этому параметру ценовому на внешних рынках, увеличивать экспорт, и так далее, и тому подобное.

Здесь такое впечатление, как... извините, я высказался на комиссии, – такое впечатление, что нас расстреливают и от нас же требуют патроны поднести. Но так, как говорится, нельзя. Здесь больше мероприятия требуются инженерного характера, а не сбора средств в некие фонды, которые будут поддерживать потом неизвестно что.

Что такое эти взносы обязанных сторон? Это не что иное, как инвестиции. Инвестиции в снижение энергоемкости, в снижение потерь у производителей или посредника, распределителя и так далее. Инвестиции... раз это инвестиции, значит, они должны быть окупаемы. Окупаемость их возможна и может быть только за счет тарифа, поскольку, в основном, услуги энергообеспечения обеспечиваются по регулируемым тарифам. Это означает, что окупаемость вот этих новых мер, будем так говорить, идет за счет инвестиционной составляющей тарифа или за счет увеличения тарифа, то есть за счет нас вами. А вот это уже допустить совершенно не... аморально, потому что таким образом повышается эффективность какого-то предприятия, оно получает, будем говорить, больше доходов, а потребитель за это за все рассчитается.

Уважаемые коллеги,

Я еще раз хочу призвать наше парламентское сообщество очень внимательно подойти к этому проекту и если уж, так сказать, не отложить его пока для дополнительного рассмотрения с расчетами в руках и т.д., то, по крайней мере, не торопиться со вторым чтением и очень детально рассмотреть этот вопрос. Потому что ни энергоэффективности, ни энергонезависимости закон в таком виде, в котором он предложен, к сожалению, нам не несет.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Reidman.

Și acum încheiem dezbaterile la proiectul nr. 89 din 16 martie 2018. Revenim la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 14.00.

Și în continuare, dragi colegi, **subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, proiectul Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, proiectul nr. 98 din 22 martie 2018.**

Și îl invit la tribuna principală pe unul dintre coautorii subsemnați ai proiectului de lege, fiindcă autorii, de fapt, sînt și ei prezenți aici, cu siguranță, cu mare plăcere o să-i prezint.

Domnule Corneliu Mihalache,

Vă rugăm frumos.

Domnul Corneliu Mihalache:

Da. Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Înainte de a începe, totuși, dați-mi voie să fac o prezentare, sînt colegii care au lucrat la Codul audiovizualului și care au făcut parte din grupul de lucru care a fost constituit, și anume astăzi în plenul Parlamentului sînt Ion Bunduchi – director executiv al Asociației Presei Electronice. Vă mulțumim că sînteți alături de noi. Este Eugeniu Rîbca – expert în drept, Asociația Presei Electronice, este Tatiana Puiu – expert în legislația media, Organizația „Freedom House”. Vă mulțumim că sînteți alături de noi. Și este Dumitru Lazur care este coordonator de proiect, Oficiul Consiliului Europei la Chișinău.

Vă mulțumim foarte mult că sînteți astăzi alături de noi, cei care au participat nemijlocit la coordonarea și la lucrul pe acest cod, și care sînt la dispoziția noastră pentru a răspunde inclusiv la întrebări.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Mihalache,

Vă rugăm frumos.

Domnul Corneliu Mihalache:

Da. Mulțumesc.

După cum a menționat și domnul Președinte al Parlamentului, prezentul Cod al serviciilor media audiovizuale a fost elaborat de către un grup de experți reprezentanți ai societății civile. La elaborarea lui, de asemenea, a participat un grup de lucru creat de către experți și reprezentanți ai radiodifuzorilor, ai distribuitorilor de servicii, ai reprezentanților agențiilor de publicitate etc. De asemenea, au fost organizate și un șir de audieri publice la acest subiect.

Prezentul proiect vine să confirme adeziunea Republicii Moldova la standardele europene privind libertatea de exprimare și accesul la serviciile media audiovizuale. Codul serviciilor media audiovizuale urmează să înlocuiască Codul audiovizualului al Republicii Moldova din 27 iulie 2006.

Adoptarea noului cod este oportună din următoarele considerente:

- legislația actuală în domeniul audiovizuală nu este suficientă și eficientă;

- legislația actuală nu corespunde nici evoluțiilor tehnologiilor informaționale, nici nu răspunde provocărilor fără precedent la care este supusă mass-media moldovenească în prezent;

- legislația actuală în domeniul audiovizualului nu este armonizată cu reglementările legislației comunitare, fapt ce creează probleme în asigurarea dreptului fundamental al cetățenilor la o informare corectă;

- legislația actuală în domeniul audiovizualului nu asigură nici reprezentativitate socială adecvată, nici autonomie instituțională, nici independență decizională în cadrul autorității de reglementare a domeniului și a autorităților de supraveghere a furnizorilor publici de servicii media.

Ajustarea legislației naționale în domeniul audiovizualului la legislația europeană are drept scop:

- să asigure dreptul de a primi informații corecte și obiective și să contribuie la formarea liberă a opiniilor;

- să garanteze dreptul la independență editorială și libertatea de exprimare;

- să asigure independența autorității de reglementare a audiovizualului, precum și a autorității de supraveghere a furnizorilor publici de servicii media;

- să asigure și să dezvolte pluralismul audiovizual;

- să asigure securitatea și dezvoltarea spațiului audiovizual național.

Principalele prevederi ale proiectului de cod vizează:

- principiile de comunicare audiovizuală, în temeiul cărora trebuie să activeze toți furnizorii de servicii media;
- reglementările generale cu referire la serviciile media liniare și neliniare;
- reglementările speciale și specifice pentru furnizorii publici de servicii media;
- reglementările pentru distribuitorii de servicii media;
- reglementările generale cu referire la comunicările comerciale audiovizuale;
- și reglementările activității autorității de reglementare a domeniului audiovizualului.

Proiectul Codului operează cu o multitudine de elemente noi:

- sintagme lipsă în legislația actuală, precum „serviciu media audiovizual”, „furnizor de servicii media”, „serviciu media audiovizual liniar/nelinier”, „program audiovizual”, „producător independent”, „publicitate interactivă”, „publicitate virtuală” etc.;
- noțiuni și definiții lipsă în legislația actuală, precum „serviciu media audiovizual generalist/de știri/tematic”; „furnizor național/regional/local de servicii media”, clasificarea fiind stabilită nu în funcție de aria geografică de acoperire, ci de numărul de populație ce are acces la serviciile media oferite de un furnizor; „pluralism audiovizual (intern/extern)”; „program audiovizual în primă difuzare”; „discurs de ură”; „spațiu audiovizual național”; „protejarea spațiului audiovizual național”;
- definire exactă a programelor audiovizuale locale, precum și o cotă obligatorie diferențiată pentru furnizorii de servicii media, în funcție de clasificarea acestora;
- cotă obligatorie pentru furnizorii de servicii media de cel puțin 50 la sută de programe achiziționate din statele membre ale Uniunii Europene, din statele participante la Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră;
- cotă obligatorie de 10 la sută... create de producătorii independenți;
- două principii noi de comunicare audiovizuală: „Protejarea spațiului audiovizual național” și „Echilibrul de gen”;
- instituirea pentru proprietarii beneficiari din domeniul audiovizualului a unor limite speciale, pe măsură să prevină apariția pozițiilor dominante în formarea opiniei publice;
- un nou mecanism de gestionare a activității furnizorului public național de servicii media;

- un nou mecanism de formare a componenței organului de supraveghere a furnizorului public național de servicii media, menit să-i asigure reprezentativitate socială (din 9 membri se propune ca 3 să fie reprezentanți ai altor localități decât municipiul Chișinău);

- un nou mecanism de constituire și de activitate a autorității de reglementare a domeniului audiovizualului.

Prezentul proiect de cod corespunde reglementărilor comunitare. La elaborarea proiectului au fost luate în considerare prevederi din documente comunitare și internaționale relevante.

Avînd în vedere cele expuse, adoptarea prezentului proiect de cod ar semnifica ajustarea legislației naționale în domeniu la reglementările comunitare, asigurînd funcționarea serviciilor media audiovizuale pe principii democratice.

Menționînd cele expuse mai sus, solicit susținerea acestui proiect de lege.

Mulțumesc pentru atenție.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, întrebări în adresa subsemnatului autor, dar vă atrag atenția că în sală, așa cum am menționat, sînt prezenți și autorii de bază, cei care au stat la elaborarea codului.

Și în continuare, prima întrebare din partea domnului Carp.

Vă rog frumos.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Mihalache,

Eu m-am uitat așa peste acest proiect, clar că există elemente mai bune decît în actualul proiect, dar noi avem în actualul proiect cîteva modificări pe care le-am făcut, care aveau sau au ca obiectiv protejarea spațiului informațional de dezinformare, așa să-i spunem noi, din partea unor actori juridici, politici ș.a.m.d. din afara Republicii Moldova.

Acum studiind fiecare articol separat, uitîndu-mă și eu la articolele care se referă la protejarea spațiului informațional din Republica Moldova, deci nu se regăsește acea modificare pe care am făcut-o noi în actualul cod, așa, în ceea ce privește programele analitice și știrile să fie doar de producție autohtonă. Deci asta a fost una din obiectivele pentru care noi am votat aici, în Parlament, ca să putem opri această propagandă.

E clar că, din păcate, această modificare a făcut spațiu pentru propaganda locală, care nu știu cum noi s-o combatem, dar, totuși, de ce nu s-a regăsit în actualul cod această prevedere și modificare pe care am făcut-o noi în cod?

Domnul Corneliu Mihalache:

După cîte ați menționat și dumneavoastră, în Codul serviciilor media propus se regăsește articolul 17 ce ține de protejarea spațiului informațional. Eu consider că acest deziderat este unul foarte important pentru Republica Moldova, să securizăm spațiul informațional. Respectiv, prevederile Codului audiovizualului, care sînt astăzi în vigoare, sînt binevenite și eu vă propun dumneavoastră pentru lectura a doua să veniți cu acest amendament, ca să asigurăm protecția spațiului mediatic al Republicii Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Dați-mi voie să mă adresez colegilor. Dacă vor... de fiecare dată cînd vreți să interveniți, faceți-mi semn și, bineînțeles, apăsați microfonul. Apăsați microfonul, colegii, tehnicienii o să pornească microfoanele.

Vă rog frumos, rîndul 2 și rîndul 3, microfoanele, tehnicienii, din loja Guvernului, vă rog frumos să le porniți permanent.

Vă rugăm frumos, prezentați-vă, pentru stenogramă, și după care vă...

Domnul Eugeniu Rîbca – *expert al Asociației Presei Electronice din Moldova:*

(Eugeniu Rîbca, expert, Asociația Presei Electronice)

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Problema, care este în discuție, este reglementată, în mod special, în contextul articolului 13 din proiectul codului care se numește „Asigurarea informării corecte”.

În contextul acestui articol, au fost impuse mai multe exigențe în raport cu emisiunile de știri, emisiunile de dezbateri și nu numai. În contextul examinării proiectului de lege în a doua lectură, cu siguranță, sînt binevenite anumite amendamente, dar s-au luat în considerare cele mai bune practici, inclusiv din România, în ceea ce privește protejarea spațiului informațional.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult pentru precizare.

Vă rog frumos, domnule Carp, a doua întrebare sau precizare.

Vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Eu m-am uitat atît la articolul 13, articolul 17. Din păcate, da, aceste articole pornesc de la premisa că sînt obligați să relateze știrile și dezbaterile în următoarele reguli ș.a.m.d. Însă, noi, în actualul cod care este

în vigoare, foarte clar deci am stipulat: toate programele analitice, politice și știrile, păi, să fie de producție autohtonă și asta este corect.

Da, deci eu încă o dată menționez că noi avem o problemă cu propaganda internă care merge acum, a câteva holdinguri, ca să nu le pomenesc aici, dar noi prin modificările care sînt propuse în codul... în proiectul de lege pe care-l propuneți dumneavoastră, ele nu vor aduce... Din contra, creează iarăși aceleași premise care au fost pînă la modificările pe care le-am făcut noi în cod propriu-zis.

Acum a doua întrebare. La articolul 28, ceea ce privește regimul juridic al proprietății, deci este stipulat aici că furnizorii privați de servicii media nu pot avea în calitate de proprietar beneficiar și sînt menționați aici un șir de beneficiari care nu pot să aibă în proprietate un post de televiziune sau... și în acest context, avem menționate că nu poate avea un partid politic sau un cult religios.

Nu, bine, noi doar avem astăzi posturi de radio sau care mai sînt și alte retransmisii în Republica Moldova, care sînt deținute de către diferite culte religioase din Republica Moldova. Deci asta denotă că ele deja nu vor mai putea fi proprietari ai acestor posturi private de televiziune.

Sau partidele. Bine, cu partidele este clar, ele prin persoane terțe își fac propaganda prin diferite televiziuni, însă și Legea partidelor politice spune foarte clar că au dreptul astăzi, la moment, să aibă în proprietate ziare ș.a.m.d. și nu le este interzis nici posturi de televiziune.

Spuneți-mi, vă rog, pe mine mă interesează abordarea să fie pentru ambele, atît pentru partidele politice, dar și pentru cultele religioase care sînt în Republica Moldova și au în proprietate anumite posturi de radio sau televiziune, cum se va proceda în cazul cînd va intra în vigoare acest articol?

Domnul Corneliu Mihalache:

Articolul 28 referitor la regimul de proprietate, de fapt, stabilește regimul de proprietate al radiodifuzorilor sau furnizorilor de informații din Republica Moldova. Din cîte eu știu, noi nu avem nici un post de televiziune sau post de radio în Republica Moldova al cărui fondator ar fi un cult religios. Posturile de televiziune sînt retransmise din alte state.

Iar ceea la ce v-ați referit dumneavoastră ține de regimul de proprietate al radiodifuzorilor autohtoni din Republica Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rugăm frumos, domnule Rîbca.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Vă mulțumesc.

O precizare. Și la momentul de față partidelor politice le este interzis să fie fondatori ai radiodifuzorilor, ai radiourilor și televiziunilor. Este o interdicție expresă în legislația în vigoare.

Am încercat, prin acest proiect de lege, în contextul articolului 28, să extindem asemenea exigențe în raport cu organizații... cultele religioase, organizațiile religioase și, respectiv, sindicatele.

Și cum a menționat și domnul Mihalache, oficial, la momentul de față, nu avem asemenea situații.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Carp,

Vă rog frumos, ultima precizare.

Poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Bine. Referitor la partide e clar că există o posibilitate de ocolire a legislației și avem diferiți proprietari, așa, care sînt membri de partid și au televiziuni, și duc politica partidului non-stop, însă, dacă nu greșesc, totuși avem noi anumite culte religioase în Republica Moldova care dacă numai nu sînt retransmise, dar mai sînt și altele.

Dacă vorbim, ne uităm la articolul 28, aici este și organizație comercială finanțată integral sau parțial de la bugetul de stat. Noi am avut un post de televiziune care aparținea primăriei municipiului Chișinău și altele.

Noi cred că aici, la această listă, trebuie să mai revenim. Deci nu toate pot fi incluse în această listă în ceea ce privește dreptul de a avea o proprietate, un post de televiziune sau nu.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim.

Domnule Rîbca,

Vă rog frumos.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Sigur, această listă poate fi extinsă, dar trebuie să pornim de la anumite reglementări previzibile și care sînt aplicabile în Republica Moldova în contextul problemelor pe care le avem cu adevărat.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bunduchi,

Dacă dumneavoastră vreți, bineînțeles, porniți microfonul și vă dau posibilitatea să interveniți.

Domnul Ion Bunduchi – *director executiv al Asociației Presei Electronice din Moldova:*

Da, vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Poftiți.

Domnul Ion Bunduchi:

O precizare. Vorba e că e logic ca anumite entități să nu aibă dreptul de a deține posturi de radio și televiziune, pentru că mai ales frecvențele radio, TV sînt un bun public, partidele sînt parte a societății, cultele religioase de asemenea, ca și sindicatele, și nu ar fi bine ca un bun public să fie utilizat pentru ca cineva să-și facă propriile politici.

Iată de ce, de unde vine această interdicție ca aceste 3 entități: partidele politice, cultele religioase și sindicatele să nu aibă dreptul să dețină posturi de radio și de televiziune care funcționează în baza unui bun public, cum sînt frecvențele terestre.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, doamna Zotea.

Vă rugăm frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc frumos, domnule Președinte.

Domnule autor,

Citind acest cod, cel puțin nu am regăsit combaterea... „fake news” sau cum ar fi în română „știrilor false”. Deci noi cunoaștem că în ultimii ani preluarea și difuzarea unor știri false și manipulatorii din mediul online, iar acestea sînt preluate de multe posturi de televiziune cu acoperire națională, și un exemplu în acest sens este în campania electorală precedentă cu cei 30 mii de sirieni care totuși nu au mai ajuns în Republica Moldova. Și spuneți-mi, vă rog, în cazul în care acest... (*rumoare în sală*) în cazul în care acest, să zic, conținut de știri false sau „fake news” nu se regăsește în acest proiect, practic, dumneavoastră permiteți ca în următoarele alegeri să fie un alt titlu de știri, cuprins național, în care să zică, nu știu, s-au întors sirienii sau sirienii au găsit calea spre Republica Moldova, sau sirienii au

fost ascunși de un partid și și-au găsit aliatul. Cum combatem „fake news”-ul?

Fiindcă, dacă e să ne uităm la ceea ce a declarat Președintele Asociației Europene de Etică și Conformitate, acesta spune clar, citez: „Există state care investesc masiv în campanii de „fake news” pentru a determina cursul unor idei într-o societate sau alta sau pentru a susține un candidat politic, dar și pentru a-și susține propria agendă politică și economică la nivel național și internațional”.

Spuneți-mi, vă rog, dacă se regăsește, ce faceți în acest sens și cum dezbinăm „fake news”-ul care tot mai mult și mai mult capătă amploare?

Mulțumesc.

Domnul Corneliu Mihalache:

În ceea ce ține de știrile false, nu poate fi în Codul audiovizualului prevăzut expres un articol separat anume pentru această noțiune, dar sînt o sumedenie de articole, inclusiv sancțiuni aplicate pentru știrile care nu corespund valorilor menționate în legislație, adică nu răspund pluralismului de opinii... aceasta, de fapt, o știre falsă este o știre din start ilegală, respectiv, pentru asta se aplică de către instituția de reglementare în domeniu, de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, sancțiuni. Iar dacă dumneavoastră vă amintiți, Parlamentul a adoptat nu demult majorarea acestor sancțiuni și, respectiv, acum, instituția de reglementare în domeniu are pîrghii mai eficiente pentru a combate și această parte a manipulării opiniei publice care este „fake news”.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, domnule Rîbca, poftiți.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Este cu adevărat o problemă de ordin practic și astăzi și cred că o vom avea în continuare. În contextul proiectului Codului audiovizualului, avem capitolul II care se numește „Principiile comunicării audiovizuale”. Articolul 13, pe care l-am menționat un pic mai devreme, vine în calitate de reglementări mult mai detaliate în raport cu articolul 7 din actualul Cod al audiovizualului.

Vroiam să menționez în acest context și în contextul celor expuse de domnul Mihalache că este o problemă practică care trebuie să fie soluționată și poate fi soluționată la momentul de față de Consiliul Coordonator al Audiovizualului. În acest context, urmează să apară și reglementări detaliate din partea Consiliului Audiovizualului în contextul proiectului Codului serviciilor media audiovizuale.

Nu este o bună practică la momentul de față să includem în contextul legislației noile noțiuni jurnalistice, precum sînt „fake news”-ul inclusiv,

avem reglementări generalizate pe care le avem astăzi în Codul audiovizualului în vigoare, articolul 7 și articolul 13 din proiect.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Doamnă Zotea,

Vă rog frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

A doua întrebare.

Mulțumesc, domnule Președinte.

O altă problemă și o vedem, o sesizăm cu toții este atunci când televiziunile sau unele posturi de televiziune difuzează diferite informații, iar cei care sînt vizați în această știre nici măcar nu sînt sunați sau întrebați, dacă corespunde sau nu această știre cu realitatea. Și noi în fiecare seară vedem asemenea știri, vedem cum cei vizați vin ulterior cu replici pe „facebook”, iar acestea nu mai sînt luate în considerare.

Spuneți-mi, vă rog, cum combatem și acest fenomen, și această manipulare? Fiindcă, cel puțin, politicienii sau să zic alții, care sînt vizați în aceste știri, sînt foarte indignați și nu... pot sau nu pot demonstra că aceștia nu au fost contactați de acele posturi de televiziune.

Mulțumesc.

Domnul Corneliu Mihalache:

Legislația audiovizualului prevede expres, de fapt, și actuală, și Codul serviciilor media care este prezentat astăzi, noțiunea pluralismului de opinie: în orice știre trebuie să fie prezente cel puțin două opinii.

Fenomenul pe care îl menționați dumneavoastră există într-adevăr și este un fenomen grav, și se face abuz de faptul de a nu permite părții atacate să-și prezinte opinia, dar aici din nou intervine rolul regulator al Consiliului Coordonator al Audiovizualului. Și dacă vor fi aplicate la timp sancțiunile existente în prezentul cod și în proiectul de cod propus, eu sînt sigur că noi vom face regulă și la acest capitol.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, doamnă Zotea, vă rog.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Precizare.

Domnule autor,

După ce ești defăimat în toată țara sau în republică, spuneți-i cum vreți, credeți-mă că îți este foarte greu să vii cu acea argumentare, să mergi

la toate televiziunile și să-ți spui și punctul tău de vedere, mai ales când nu ești întrebat. De asta și vorbesc.

Și înșiși cei de la CCA au spus că nu pot ține cont și nu au, să zic, resursele necesare de a urmări fiecare televiziune, ce dă... dacă a ținut cont de acele două opinii, cum ați spus dumneavoastră, că nu trebuie să fie mai puțin de două. De aceea e o defăimare care se face pe fiecare și atunci nu mai poți demonstra că nu este exact cum au spus ei.

Domnul Andrian Candu:

Da, domnul Rîbca,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Stimată doamnă deputat,

Am să reamintesc că domnul Mihalache, în calitate de președinte al Consiliului Coordonator al Audiovizualului în trecut, nu o dată a examinat asemenea probleme în baza codului actual și la momentul de față există această obligație ca orice radiodifuzor să prezinte punctele diferite atunci când este vorba de prezentarea unei situații conflictuale. O asemenea normă se conține în proiectul Codului serviciilor media audiovizuale, articolul 13, alineatul (7). În asemenea situații nu rămîne decît ca cei vizați sau care nu sînt menționați în asemenea conflicte, să ceară dreptul la replică sau intervenția Consiliului Coordonator al Audiovizualului. Este o problemă practică, deci.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Înainte de a da posibilitatea să pună altă întrebare și anume domnul Boțan, dați-mi, vă rog frumos, voie să vă fac un anunț și să salutăm în această sală oaspeții din Ucraina, participanții în proiectul social-internațional „Fotbalul pentru copii”, organizat în perioada 20–22 aprilie curent de către Asociația Tineretului Ucrainean din Moldova „Zlagoda”.
(Aplauze.)

Îi salutăm și le dorim succese la competiție și, într-adevăr, să urmărească obiectivul principal „Într-un corp sănătos – o minte sănătoasă”.

Vă mulțumim pentru prezență.

În continuare, domnule Boțan, vă rugăm.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

La audierea din ședința trecută a raportului CCA, am pus o întrebare la care președintele comisiei a spus că problema la care m-am referit va fi

rezolvată prin adoptarea prezentului proiect de lege. M-am referit la problema neaplicării sau, mai bine zis, refuzul obraznic de a aplica legislația audiovizuală în autonomia găgăuză.

Am vrut să întreb: cum se rezolvă această problemă, astfel încât legislația noastră să fie aplicată unilateral și corect pe întreg spațiul controlat de autoritățile constituționale?

Domnul Corneliu Mihalache:

De fapt, la nivel legislativ situația este corectă pe tot teritoriul Republicii Moldova. În ceea ce ține de atitudinea față de respectarea legislației inclusiv în unitatea teritorial-administrativă Gagauz-Yeri, aici, într-adevăr, există probleme.

Din câte cunosc eu, Consiliul Coordonator al Audiovizualului încearcă să remedieze aceste probleme prin dezbateri cu autoritățile din Gagauz-Yeri, dar situația este complicată. Ea nu a apărut de ieri sau de alaltăieri, ea există de vreo 10 ani, cred că, deja și ea nu poate fi rezolvată la nivel legislativ, pentru că la nivel legislativ, repet, totul este perfect. Adică legislația Republicii Moldova este unitară pentru întreg teritoriul cu mici excepții pentru zonele unde locuiesc compact minoritățile naționale, adică cum este Gagauz-Yeri. Pentru această zonă sînt prevăzute cîteva norme diferite de restul teritoriului. Adică la nivel legislativ totul este ok, la nivel de recunoaștere și respectare a legislației sînt mici probleme, dar eu cred că aceste probleme trebuie să fie remediate la nivel politic. La nivel legislativ, totul este ok.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Roman Boțan:

Precizare și a doua întrebare.

Domnul președinte al comisiei a spus că anume prin intermediul acestui proiect vom încerca să rezolvăm această problemă.

Bineînțeles că discuțiile politice sînt foarte importante și deschiderea reciprocă trebuie să fie una pe măsură în baza respectului și a toleranței. Dar să înțeleg că problema există și ea nu a fost rezolvată, deoarece avem o legislație perfectă, facem analogie cu ceea ce se întîmplă în justiție – avem o legislație perfectă și o justiție nu tocmai.

A doua întrebare. Bineînțeles că avem, conform legii, doi furnizori publici, unul național și unul regional, respectiv, sînt furnizori finanțați din banii cetățenilor. Noi, în calitate de reprezentanți ai cetățenilor, trebuie să promovăm coeziunea cetățenilor din Republica Moldova, respectul între minoritățile naționale.

În acest sens, am vrut să întreb: care este cota procentuală de prezență a limbii oficiale a statului, a limbii române, în activitatea furnizorului public regional și cota obligatorie de retransmisie în limba minorității găgăuze? Este foarte important, fiindcă această autonomie a fost anume pentru a promova cultura, limba, tradițiile cetățenilor noștri de etnie găgăuză.

Domnul Corneliu Mihalache:

Din câte eu îmi amintesc, cota de ... Mă puteți ajuta?

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Corneliu Mihalache:

Eu nu-mi amintesc acum.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Rîbca sau domnule Bunduchi,

Vă rugăm, dacă ...

Da, vă rugăm.

Poftiți.

Domnul Ion Bunduchi:

Da. Mulțumesc.

Ca și actualul cod, proiectul noului cod prevede că unica autoritate care licențiază posturile de radio și televiziune, inclusiv din autonomia Găgăuz-Ieri, este autoritatea de reglementare națională. Problemele acolo au început atunci când o direcție a executivului local din Comrat a început să ofere aceste licențe și atunci cei licențiați cam nu mai puteau fi reglementați de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului. În proiectul actual, de asemenea, se prevede că unica autoritate de licențiere este Consiliul Audiovizualului, doar urmează ca această normă să fie implementată.

Cu referire la conținuturile pentru radiodifuzorii publici ori furnizorii de servicii media publici naționali și regionali, pentru ambele sînt prevăzute cote obligatorii de produs propriu, inclusiv în ... când vorbim de furnizorul regional inclusiv în limba pe care o vorbesc majoritatea în această autonomie. Adică, nu am pornit de la niște premise că trebuie să fie privați.

Mai mult decît atît, este o prevedere în acest proiect de cod că furnizorii media din autonomie funcționează în baza legislației, prezentului cod, și a legislației din autonomie. Pentru că asta prevede și legislația actuală. Adică, anumite reglementări de activitate le are și autonomia.

Cînd e vorba de furnizorii publici naționali, bunăoară – 10 ore pentru fiecare serviciu, cel regional – 8 ore pentru fiecare serviciu media

audiovizual. Și cei regionali – cel puțin 12 de ore pentru fiecare serviciu media audiovizual, regional – cel puțin 8 ore pentru fiecare serviciu, cel puțin regionali ... în ce limbi ... sînt cîteva articole, 25 la sută în limba română, 25 la sută, în rest în limba majorității de acolo. Adică, 1/4 pentru cei care vorbesc limba de stat acolo, în rest pentru dezvoltarea limbii în care vorbesc majoritatea din autonomie.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Mulțumim foarte mult.

În continuare ...

Da, vă rog frumos dacă aveți ultima precizare.

Domnule Boțan,

Vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

În calitate de precizare, vreau să atenționez faptul că dumneavoastră ați menționat că în limba minorității care locuiește acolo – în limba găgăuză. Asta, de fapt, e precizarea care am vrut s-o aud. Și limba română, ați spus, 25 la sută.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Rîbca,

Vă rog frumos.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Conform legislației în vigoare și, în special, a Legii cu privire la statutul juridic special al UTA Găgăuzia, autorităților din unitatea teritorial-administrativă Găgăuzia li s-au acordat anumite competențe în ceea ce privește politica culturală în regiunea UTA Găgăuzia.

Atunci cînd am elaborat codul, am pornit și de la practica existentă și de la reglementările în vigoare, încercînd să impunem anumite cote în ceea ce privește producția proprie, producția locală, astfel încît și radiodifuzorul regional să aibă obligația să difuzeze anumite emisiuni proprii și nu doar să redifuzeze.

În contextul politicii lingvistice, aș menționa doar articolul 6 alineatul (8) în care este prevăzut că: 25 la sută din ceea ce difuzează radiodifuzorii regionali trebuie să fie în limba română, în continuare lăsînd la latitudinea radiodifuzorului posibilitatea reglementării unor aspecte ce țin de politica culturală.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dacă putem să trecem la următoarea intervenție.

Domnule Boțan,

Zece secunde.

Vă rog.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc mult pentru răspuns.

Mi-aș dori ca în tot teritoriul Republicii Moldova să fie aplicată această legislație, chiar în condițiile în care un deputat a spus că legile unele prevalează asupra altora. Legile naționale, cu siguranță, prevalează asupra celor regionale.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Batrîncea,

În continuare, intervențiile dumneavoastră, vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc.

Legea privind statutul juridic special al UTA Găgăuzia tot este lege națională și face parte și din corpul constituțional și de aceea haideți să analizăm și juridic ceea ce vorbim. Mai ales că, stimate autor, ceea ce propuneți dumneavoastră a fost dezbătut la audieri publice în cadrul comisiei speciale din Parlament.

Și încă o dată reiterez că absolut toți participanții, începînd cu Televiziunea Publică „Moldova 1”, „PRO TV” și alți operatori audiovizuali, inclusiv membrii Consiliului Coordonator al Audiovizualului care au fost prezenți încorpore, toți absolut au spus că acest proiect este rupt de la realitățile din Republica Moldova. La ce va duce acest proiect dacă el va fi aprobat? La limitarea activității operatorilor mass-media în Republica Moldova, de aceea că absoluta majoritate a televiziunilor și operatorilor audiovizuali din Moldova nu sînt pregătiți ca să corespundă acelor cerințe și acelu sistem de restricționare a politicii redacționale interne care este propusă în acest proiect.

Dumneavoastră prin acest proiect categoric îngreădiți libertatea sau limitați libertatea la politică redacțională a operatorilor media din Moldova. Și de aceea ei au sugerat la aceste audieri publice ca Parlamentul să nu se grăbească cu examinarea și aprobarea acestei legi.

Doi. Membrii CCA și juriștii, prezenți la aceste audieri, au spus că sînt mai multe probleme juridice cu aplicarea acestei legi. Adică, această lege, acest cod în redacție nouă nu va avea o aplicare foarte strictă și clară juridică.

De aceea întrebarea mea este următoarea: de ce în condițiile în care la audierile acestea absolut toți, inclusiv CCA, s-au expus ... și au spus că acest proiect nu trebuie examinat în grabă, de ce insistați ca el să fie examinat anume astăzi?

Domnul Corneliu Mihalache:

Mulțumesc pentru întrebare.

Domnule Batrîncea,

De fapt, audiovizualul moldovenesc se află într-o stare de suspans, la care vă referiți dumneavoastră, stare de nepregătire de a produce produs propriu deja de 12 ani. Încă de la adoptarea Codului audiovizualului din 2006 era la bază principiul de a renunța treptat la retransmisiuni și de a produce produsul audiovizual autohton. Dar de fiecare dată se găseau o sumedenie de scuze, o sumedenie de probleme: că piața de publicitate este mică, că noi nu avem capacități manageriale, că noi nu avem capacități intelectuale și nu știu de care timp. Și pînă în prezent noi sîntem într-o stare de suspans și într-o stare de ... pe linie moartă, de fapt, deja de 12 ani, dacă nu de 25.

Și atunci cum noi putem vorbi despre o dezvoltare a audiovizualului nostru moldovenesc în cazul în care noi sîntem dependenți de produsul și informațional, dar și, în general, de produsul mediatic străin? Anume prin aprobarea acestor norme, care, într-adevăr, sînt dure pentru radiodifuzori, dar sînt absolut necesare, noi putem să contribuim la dezvoltarea spațiului audiovizual autohton și a spațiului informațional, dar și a spațiului mediatic în general.

De fapt, normele care sînt ... normele de produs local sau produs autohton, care sînt prezente în Codul serviciilor media, sînt deja în vigoare și majoritatea radiodifuzorilor s-au racordat la aceste norme și au început să producă produs propriu autohton. Eu cred că se va reuși pas cu pas normalizarea situației.

În plus, în „Dispoziții finale și tranzitorii” este acordat timp de 12 sau 18 luni pentru a ... inclusiv pentru Consiliul Coordonator al Audiovizualului sau Consiliul Audiovizualului de a pregăti toată baza normativă și de a se reuși normele codului să fie acceptate și transpuse în realitate.

Domnul Andrian Candu:

Cineva din autori dacă vrea să intervină – oricînd puteți.

Vă rog frumos, domnule Bunduchi, poftiți.

Domnul Ion Bunduchi:

Într-adevăr, problema cotelor a fost una fierbinte. Domnul deputat are perfectă dreptate, pentru că, iarăși, cine vine la aceste discuții – actorii care sînt interesați. Și vreau să vă spun că fiecare actor, fie că-i televiziune, radio, distribuitor de serviciu sau că-i simplu jurnalist ori este gestionar, evident că are anumite interese, dar grija noastră sau preocuparea noastră a fost să armonizăm interesele tuturor celor implicați și să ajungem la un fel de consens, pentru că noi am avut multe ședințe, inclusiv audieri publice, dar nu am auzit o cerință, o pledoarie categorică pentru a respinge acest proiect.

Normele prevăzute, cotele prevăzute, ele sînt deja în vigoare – 8 ore zilnic pentru toți. Ceea ce noi am inclus aici – o diferențiere, cei locali, televiziunile de pe loc care au cîte 3, 5 angajați să nu fie obligate 8 ore pe zi să producă, dar mai puțin. Cele care au suficiente resurse – 8 ore, dar astăzi norma asta e în vigoare.

Cum adică să ne îndoim că ar putea fi lucrativă această lege, cu atît mai mult că în „Dispoziții finale și tranzitorii” se dă pentru fiecare, pentru mai multe norme se dau anumite termene.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Batrîncea,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Vlad Batrîncea:

Precizare, după – a doua întrebare.

Ați spus un lucru important, domnule Bunduchi, că trebuie să armonizăm relațiile cu operatorii audiovizuali și trebuie să găsim consens.

Încă o dată vă informez că acest consens nici pe aproape nu a fost găsit la audierile publice. Și mai mult, la toate întrebările și la toate solicitările din partea operatorilor audiovizuali nu a fost corectată nici o virgulă în proiectul examinat acum.

Și mai mult, și CCA a spus că acest proiect va fi greu de aplicat dacă el va fi aprobat.

Mergem mai departe. Bineînțeles că sîntem martori la o imixtiune directă în politica internă a operatorilor audiovizuali. Consiliul Miniștrilor Uniunii Europene, în concluziile sale din februarie a acestui an, v-a spus foarte clar ... din martie, mă scuzați, că „nici o încercare de a securiza spațiul mediatic nu trebuie să încalce normele dreptului internațional și nu trebuie să încalce libertatea mass-media și accesul oamenilor la informație”.

Ceea ce faceți dumneavoastră, de fapt, sterilizați piața mediatică. Majoritatea televiziunilor vor dispărea, începînd cu televiziunile regionale, că nu vor corespunde și majoritatea televiziunilor din Moldova nu sînt pregătite tehnico-material ca să corespundă acestor cerințe.

Pe noi ne îngrijorează faptul următor: ca și consecințe juridice ale acestui proiect, s-au majorat esențial de 5, 10 ori toate amenzile pentru operatorii mass-media din Moldova. Și ceea ce este foarte grav, este încălcat dreptul operatorilor audiovizuali la apărarea prin justiție. Dacă astăzi, conform codului actual, operatorul audiovizual din Republica Moldova, dacă CCA dorește să retragă licența, este chemat în instanță, CCA vine și înaintează învinuirile sale sau încălcările care le-a depistat și operatorul audiovizual, un post de televiziune, de exemplu, poate apăra poziția sa.

Astăzi, dacă va fi aprobat acest proiect, dacă el va fi aprobat în două lecturi, deja CCA va putea retrage licența fără instanța de judecată, ceea ce este foarte grav și încalcă dreptul la apărare.

Atunci cînd v-am adresat această întrebare la audieri publice, răspunsul a fost că de ce nu: dacă operatorului îi este retrasă licența, el se duce în instanță. Dar dacă el peste 2–3 ani de zile cîștigă dosarul, dar deja televiziunea a dat faliment, dacă a pierdut toate contractele de servicii ș.a.m.d. și televiziunea...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, continuați, domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

De aceea întrebarea sună în felul următor: de ce dumneavoastră ați propus ca în loc de instanța de judecată care să decidă asupra retragerii licenței, de ce oferiți această posibilitate CCA-ului în mod subiectiv, în mod netransparent să poată retrage licența?

Oare nu vă pare că este foarte grav din punct de vedere juridic?

Domnul Corneliu Mihalache:

Domnule Batrîncea,

Securizarea spațiului informațional și a spațiului mediatic este o obligațiune a oricărui stat. Dacă dumneavoastră vi se pare că este normal ca noi să trăim în realitatea altui stat, cel puțin, mie mi se pare aceasta o anormalitate. Și acestea... astfel de norme au apărut la noi astăzi, pentru că provocările, într-adevăr, sînt majore. În alte state astfel de norme nici nu au apărut, pentru că, din start, orice legislație a oricărui stat este de a proteja propria... propriul spațiu informațional. Pentru că cel care controlează informația controlează lumea.

Noi cu o întîrziere deosebită, cel mai tîrziu în CSI, dar revenim la aceste norme de securizare a spațiului informațional. Ceea că s-au majorat

sanțiunile pecuniare este tot o soluție de a... ați văzut dumneavoastră că au fost puse întrebări că CCA nu poate interveni în majoritatea, în multe probleme, dar chiar dacă intervenea, sanțiunile erau aplicate gradual și pînă ajungea de la prima sanțiune cel puțin la a doua, dar eu nu mai vorbesc de a treia, trecea cel puțin un an cred că, da, și sanțiunile se anulau.

Iar cea mai mare amendă era de 5400 de lei, ceea ce este, în opinia mea, o amendă nesemnificativă, iar amenda minimă era de 1800 de lei. Practic, instituția de reglementare era lipsită de instrumente pentru a interveni și de a reglementa piața.

Dumneavoastră vedeți aspectul restrictiv de constrîngere, dar eu văd, eu pornesc de la premisa că Consiliul Coordonator al Audiovizualului are misiunea de a interveni prompt pentru a face regulă în acest domeniu și atunci cînd el nu are instrumente suficiente pentru intervenții, el nici nu prea este cotate ca instituție cu autoritate în acest domeniu, nu poate să facă nimic.

Respectiv, eu consider că este benefic ca prin Codul serviciilor media Parlamentul să atribuie mai multe pîrghii și mai eficiente autorității de reglementare în domeniu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Rîbca,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Eugeniu Rîbca:

Da. Vă mulțumesc.

O analiză atentă a legislației în vigoare, a Codului audiovizualului în vigoare, în ceea ce privește sanțiunile articolelor 37, 38, 39 din Codul audiovizualului actual și proiectul Codului serviciilor media audiovizuale, articolul 85, o să ne ducă pe toți la concluzia că noi nu am făcut decît să preluăm ceea ce avem în legislația în vigoare astăzi.

Nu este corect să afirmăm că prin ceea ce propunem urmează să modificăm ceva, deoarece, pur și simplu, am făcut „copy-paste” la sanțiunile existente în legislația în vigoare.

Doi. Avem deja hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova prin care a declarat... sau a declarat neconstituționale anumite prevederi adoptate cîtiva ani în urmă și, respectiv, în articolul 85 am prevăzut în alineatul (15) posibilitatea, dreptul pe care nu-l poate anula nimeni, de adresare în instanța de judecată și, respectiv, instanța urmează să decidă suspendarea aplicării sanțiunii sau o altă măsură de asigurare.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Ultima precizare, domnule Batrîncea.

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Este foarte important: „suspendarea sancțiunii”. Adică, CCA aplică din start, pînă la instanță, retragerea licenței și un operator al audiovizualului, un post de televiziune va umbla mult și bine 2–3 ani prin instanța de judecată.

Însăși retragerea licenței trebuie să rămînă la latitudinea instanței de judecată. CCA cheamă un operator în instanță, invocă argumentele și operatorul are dreptul la apărare.

Prin ceea ce dumneavoastră faceți sau ce propuneți, dumneavoastră creați, de fapt, portița ca televiziunile să fie lipsite de licență o perioadă de un an, doi, trei, pînă ce nu restabilesc drepturile sale prin instanță. Dar în această perioadă postul de televiziune dă faliment și dispare de pe piața mediatică.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Vroiam să-l rog pe domnul președinte Voronin să pună întrebările dumnealui, este însă ocupat.

Sînteți gata?

Vă rog frumos, dacă sînteți mai ales «всегда» gata, vă rog.

Intervențiile dumneavoastră, prima întrebare.

Domnul Vladimir Voronin:

De fapt, domnule Candu, iar mata te implici în niște aventuri. De ce trebuie mata să fii în fruntea acestei aventuri care acum se discută? Ca Președinte al Parlamentului, ca Speaker-ul Parlamentului, nu v-aș sfătui să vă implicați în așa aventuri. Eu mă gîndesc mai mult la perspectiva matale, mai mult poate decît tot partidul vostru luat împreună. Asta e una.

Și a doua. Ce v-a trebuit vouă astăzi să faceți așa „podleancă” в день международной libertatea presei internaționale? Ce, nu ați avut altă zi să introduceți în agendă? Voi aceștia care sînteți aici majoritate coruptă, mafiotă, cumpărată? De ce vă trebuia chestia asta astăzi să o faceți?

Și doi, și nu doi, mai departe. Haideți să primim legea despre restricții, de exemplu... că eu, prima specialitate a mea a fost pîinea... cîta pîine să mănînce omul pe zi, cîte procente de pîine albă, neagră, cîte булочки, cîte torturi, пирожные ș.a.m.d.?

Nu, dar acum serios: Audiovizualul acesta e o structură demult politizată – prima; e o structură coruptă – a doua. Și de ce trebuie acest Audiovizual?

A vorbit doamna despre Comisia europeană de etică, dați o comisie de etică. Dumneavoastră... orice restricție îngreșește dreptul cetățeanului, orice lege, de fapt. Nu trebuie de înconjurat cetățeanul cu aceste garduri de restricții, cu aceste legi care pe... dar nu puteți voi face nimic!

Eu am... domnule Candu, eu am 3 antene, am antenă „NTV”, am antenă „Sun TV” și am antenă „Moldtelecom”, și eu privesc o mie de canale și nu numai eu fac lucrul acesta. Mergeți prin Chișinău, câte o dată și pe jos, nu numai cu „canareici” și cu chestii de acestea și uitați-vă...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos.

Domnul Vladimir Voronin:

... că-i frumos, continui, da, normal... uitați-vă la acoperișurile caselor – câte antene stau pe aceste acoperișuri? Și voi aici vă jucați cu nu știu ce, să vă spun mai serios. Nu, nu, trebuie de scos din agendă și nu trebuie nici un fel de audiovizual, și nici un fel de control – trebuie comisie de etică – și nici un fel de amenzi, și nici un fel de procente. Dar nu impuneți voi cu de-a sila, voi vreți să intrați... nu numai să normalizați cine și câte procente și în ce limbă, dar voi vreți să intrați prin această lege și în mintea omului, și în capul omului. Iată care e scopul principal.

Eu sînt categoric împotriva acesteia, încalcă cele mai fundamentale drepturi ale omului – dreptul la libertate de presă, de exprimare, de a primi informație. Iată ce faceți dumneavoastră. Asta e crimă, dar nu-i lege. Scoateți-o din agendă și cereți scuze de la jurnaliști, de la toți care vreți să-i penalizați într-aiurea cu această lege și terminăm noi cu aceste restricții.

Mulțumesc, domnule Candu, fără de rînd, mi-ați oferit microfonul, prima dată.

Domnul Andrian Candu:

Nu este prima dată.

Domnul Corneliu Mihalache:

Dar asta nu e întrebare, domnule Președinte, asta e «крик души».

Domnul Andrian Candu:

Stați puțin, domnule Mihalache, să mă clarific eu puțin. (*Voce din sală.*) Păi, eu vă spun că nu e pentru prima dată, de foarte multe ori și aproape de fiecare dată, președinții de fracțiuni și mai ales fost Președinte al Republicii Moldova are prioritate la întrebări.

Cu plăcere.

Vedeți, am răspuns cu simpatie la simpatie.

Vă mulțumesc foarte mult.

Vă mulțumesc.

Într-al doilea rînd, anume deoarece astăzi este Ziua internațională a presei libere am decis să începem discuția, fiindcă nu este prima și nu este ultima discuție aici în Parlament despre acest cod, va urma și lectura a doua, probabil și lectura a treia și noi neapărat trebuie să facem în așa fel încît acest cod să fie aprobat.

Vă mulțumim foarte mult pentru viziunea dumneavoastră.

Ne bucurăm că aveți timp să priviți cele 1000 de canale de televiziune.

Domnule Mihalache,

Dacă aveți ceva de comentat, dar, de fapt, întrebări nu au fost. (*Voci din sală.*) Am înțeles.

Vă mulțumesc frumos. Vă mulțumesc.

Cineva din...? Nu? La fel.

Vă mulțumim.

Domnule Bejan,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule Mihalache,

În prezent există o problemă pe întreg teritoriul și la toate televiziunile. Ceea ce ține... problema, de fapt – eu nu am mai întîlnit-o în alte țări și nici dumneavoastră nu ați putut să o întîlniți, pentru că ea nu există – problema ține despre mărirea bruscă a sunetului în momentul difuzării publicității. Eu am sesizat acest moment la CCA, mi s-a răspuns că nu există cadrul legal care ar interzice acest moment, dar, cu regret, mai ales după ora 10, dacă un membru al familiei dorește să vizioneze o emisiune și sînt copii, care deja dorm, dumnealui trebuie să stea numaidecît cu telecomanda în mînă, că altfel primește peste cap de la soție și de la copii ș.a.m.d.

Spuneți, vă rog, dacă este vreo prevedere în actualul proiect pe care dumneavoastră îl prezentați care ar permite sancționarea acelor care deranjează atît de mult întreaga societate?

Mulțumesc.

Domnul Corneliu Mihalache:

Eu vă mulțumesc pentru întrebare.

Într-adevăr, problema asta există, dumneavoastră ați ridicat-o corect. Eu, sincer să fiu, credeam că CCA are o decizie în acest sens și interzice. Dacă dumneavoastră menționați că CCA a spus că nu este o normă legislativă în acest sens, dacă este posibil de a o expune sub aspect juridic, eu cred că pentru a doua lectură nu ar fi rău să intervenim, dacă este nevoie în cod sau dacă este posibil prin alte acte legislative, pentru că, într-adevăr, este o problemă. Și nu ar trebui sunetul în timpul publicității să fie cu câțiva decibeli mai mare decât sunetul obișnuit al ecranului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnul Valerian Bejan:

Deci sînteți disponibil pentru lectura a doua să găsim o modalitate pentru a reglementa acest moment.

Domnul Corneliu Mihalache:

Sigur. Pentru că problema, într-adevăr, există și trebuie rezolvată.

Domnul Valerian Bejan:

Da, mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, doamnă Șupac, vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Inna Șupac:

Am două întrebări. Prima: îmi pare rău să constat că nici domnul Rîbca, nici domnul Mihalache care, apropo, ținem minte, a fost printre acele persoane care au elaborat Codul audiovizualului din anul 2006, nu au reușit să pomenească despre faptul că, de fapt, în 2006 prevederea cu privire la suspendarea și/sau retragerea emisiei, de fapt, a fost aceea că numai după decizia definitivă a judecății, Consiliul Coordonator al Audiovizualului avea dreptul să scoată televiziunea din emisie. Încă atunci era noțiunea, citez: „Decizia CCA privind aplicarea sancțiunilor, neatacată în termenul stabilit de lege, constituie de drept titlu executoriu”, citat închis. Și numai în 2012, după o săptămână după ce a fost închisă televiziunea „NIT” contrar prevederii legale – fiindcă nu a fost nici o decizie definitivă a judecății – după o săptămână după ce a fost închisă televiziunea „NIT” a fost modificată această lege. A fost introdusă o altă noțiune „de la data adoptării” și domnul Mihalache, eu vreau să vă reamintesc, ați fost printre semnatarii aceluia recurs la Curtea Constituțională și datorită recursului nostru și al dumneavoastră, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional că emisia se retrage sau se suspendează de la data adoptării acestei decizii. Și după aia deja a fost modificată legea de la data publicării.

Așa că întrebarea mea către domnul Mihalache este: dumneavoastră...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos.

Doamna Inna Șupac:

... totuși, care practică din acele două deja existente în experiența Republicii Moldova este mai democratică? Ca licența de emisie să fie suspendată și/sau retrasă numai după decizia definitivă a judecătii sau la data publicării acestei decizii? Și care practică este mult mai democratică, cea din 2006, la care și dumneavoastră, eu țin minte, ați insistat atunci ca membrii CCA-ului să fie votați cu cel puțin 3/5 din membrii Parlamentului – asta ar însemna nu mai puțin de 61 de deputați sau practica pe care dumneavoastră o propuneți acum, cu nu mai puțin de 51 de membri ai Parlamentului?

Cum dumneavoastră, domnule Mihalache, considerați, ce este mai democratic?

Domnul Corneliu Mihalache:

Mulțumesc foarte mult pentru întrebare.

O mică rectificare, doamnă Șupac. Eu nu am participat la elaborarea Codului audiovizualului din 2006, dar vă răspund la întrebare prin prisma care mi-ați adresat-o.

Sub aspect practic în cazul ... de fapt noi nu avem în istoria Republicii Moldova, în afară de regretatul caz la „NIT”, când a fost retrasă o licență de emisie. Acesta a fost singurul caz. Și prevederile legale nu au, să zicem așa, stopat acest proces.

Dar sub aspect practic în unele momente intervenția Consiliului Coordonator al Audiovizualului sau a autorității de reglementare în domeniu este foarte întârziată și aplicarea graduală a sancțiunilor nu permite acestei instituții să intervină și să facă regulă în domeniu.

În ceea ce ține de ... Eu nu cred că se va ajunge la retragerea licenței de emisie, cum descrieți dumneavoastră și cum descrie domnul Batrîncea. Oricum se vor aplica gradual sancțiunile, oricum va fi un mediu, oricum Consiliul Coordonator al Audiovizualului sau Consiliul Audiovizualului va încerca să remedieze problema fără aplicarea unor sancțiuni dure. Dar dacă problema va persista pentru o perioadă destul de îndelungată de timp, de câteva luni, atunci este posibilă intervenția și cu retragerea licenței.

Eu consider că instituția de reglementare are nevoie de instrumente mai dure, inclusiv de sancțiuni mai dure, tocmai pentru a putea interveni în rezolvarea problemelor.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Șupac,

Dacă aveți a doua întrebare?

Vă rog frumos.

Doamna Inna Șupac:

Da, am și a doua întrebare. Precizare cu privire la modalitatea de votare în Parlamentul Republicii Moldova a membrilor CCA nu mi-ați răspuns. Dar vreau să reamintesc tuturor colegilor că, începând cu anul 2005, Partidul Comuniștilor avea 56 de membri ai Parlamentului și tot putea la acel moment, în 2006, în Codul audiovizualului să pună cu cel puțin 51 și nu era să fie nici o problemă. Noi conștient am pus 61, ca să fie un consens politic în Parlamentul Republicii Moldova și ca nimeni dintre noi să nu aibă dubii că CCA, într-adevăr, este un organ independent.

A doua întrebare. Chiar m-a mirat, domnule Mihalache, am văzut aici că sînt interzise programele audiovizuale ce prezintă apologetic regimurile totalitare nazist și comunist.

Vă rog frumos, domnule Mihalache, să ne spuneți, care este baza juridică a acestei noțiuni, avînd în vedere că dumneavoastră ați fost printre acei semnatari ai aceluia recurs din partea Frațiunii PCRM la Curtea Constituțională în anul 2012 și țineți minte că Curtea Constituțională la data de 4 iunie 2013 a declarat neconstituționale acele modificări în vestita Lege cu privire la condamnarea regimului totalitar comunist?

Domnul Corneliu Mihalache:

Aici eu am să rog experții să ...

Doamna Inna Șupac:

Dar eu n-am înțeles, dumneavoastră prezentați, dumneavoastră, probabil că, ați văzut această noțiune, nu încercați să ...

Domnul Corneliu Mihalache:

Baza juridică. Dumneavoastră ați întregat despre baza juridică.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bunduchi,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Ion Bunduchi:

Da. Vă mulțumesc.

Iarăși, e prima variantă a proiectului de cod. În cazul în care apar dubii cu referire la o prevedere ori alta, se poate interveni. Asta era problema.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare ... (*Rumoare în sală.*)

Vă rugăm frumos.

Da, vă rog frumos, doamnă Șupac, precizare.

Doamna Inna Șupac:

Eu vreau să vă atrag atenția că acest proiect al noului cod poate să fie declarat neconstituțional, inclusiv din cauza acestei noțiuni. Fiindcă, încă o dată repet, există decizia Curții Constituționale în acest sens și nimeni nu are dreptul în mod juridic în documentele juridice și normative să pună un semn de egalitate între regimul nazist și comunist.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Aveți tot dreptul să vă adresați ulterior Curții Constituționale, evident.

Domnule Țap,

Vă rugăm frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Iurie Țap:

Întrebarea mea ține de aspectul foarte important ce ar asigura independența. Or, cred că reglementarea acestui domeniu mult prea important, celei de-a patra puteri, trebuie să asigure independența, ceea ce se încearcă chiar prin primul articol și multe altele.

Apropo, aici sînt rezerve esențiale, nu știu, acum n-o să le numesc, chiar și în formulări și în multe altele, și în mecanisme. Pentru lectura a doua vom veni cu mai multe argumente în acest sens, dar o să invoc cîteva probleme, care, din punctul nostru de vedere, sînt majore.

Cam ce ar însemna în cazul demiterii președintelui și vicepreședintelui sau clauzelor care prevăd problema demiterii președintelui și vicepreședinților noțiunea de „pierderea încrederii”? A cui încredere? Cine constată această pierdere a încrederii?

Sau dacă vorbim de comitetul ... de funcția de director, Comitetul de management, „a pierdut sprijinul”. Al cui sprijin? Am putea continua ... sau „trei reprezentanți ai unităților administrativ-teritoriale”. Care unități administrativ-teritoriale? Da, în afară de Chișinău, de nivelul întîi, de nivelul al doilea, nord, centru, sud. Cine-i determină? Cine-i desemnează? Ca să nu fie influența politicului care este. Și chiar și cei șase membri ai CCA care sînt desemnați din partea asociațiilor obștești prin concurs.

Voiesc să vă amintesc că, de obicei, concursul îl petrece comisia, majoritatea parlamentară care controlează, azi sînt unii, mîine o să vină alții. Iată doar cîteva întrebări: cum ...

Domnul Andrian Candu:

Continuați.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Cum asigurăm în cazul dat independența, care este, de fapt, prima condiție în acest sens?

Vă rog.

Domnul Corneliu Mihalache:

În ceea ce ține de selectarea membrilor ... „pierderea încrederii”. Este vorba de Consiliul de Supraveghere care desemnează, care alege directorul și alți conducători ai radiodifuzorului public și, respectiv, dacă membrii Consiliului de Supraveghere ... Aceasta este ca un instrument de control asupra executării deciziilor acestui consiliu. Pentru că, la moment, consiliul pur și simplu alege președintele companiei și directorii televiziunii și radioului, dar după aceasta practic nu poate interveni. Și țin să vă reamintesc că se aleg ei cu simpla majoritate a membrilor Consiliului de Supraveghere, iar se demit cu 2/3 totuși.

Acesta este un instrument care, pe de-o parte, protejează independența editorială a directorilor, iar pe de altă parte, totuși, oferă și o posibilitate Consiliului de Supraveghere să se implice mai activ în promovarea propriilor decizii, în asigurarea executării lor.

În ceea ce ține de faptul ca trei membri ai Consiliului de Supraveghere să fie dinafara Chișinăului. Eu cred că ei pot să fie reprezentanți ai oricărei localități din Republica Moldova în afara de municipiul Chișinău. Iar ei vor fi selectați oricum în baza criteriilor stabilite de către Consiliul Audiovizualului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Țap.

Dacă aveți ultima precizare sau întrebare?

Domnul Iurie Țap:

Nu, voiesc doar să fac o precizare. Ceea ce ați răspuns dumneavoastră e bine într-un fel, dar nu ați răspuns la întrebare. Pentru că nu avem la „Noțiuni generale” sau principale ce înseamnă pierderea încrederii. Cum se descifrează? Care este măsurătoarea? Care sînt criteriile, exact? Și, atenție, în alt caz se folosește altă sintagmă, deci „pierderea sprijinului”.

Stimați colegi,

Nu vă fie cu supărare, pentru un document atît de important aceste chițibușuri vorbesc despre marile probleme care nu vor asigura independența, aici în detalii se ascunde „diavolul”. De aceea vă rog pentru lectura a doua ... Am abordat așa, pur și simplu, am punctat ca să fie clar că aceasta este problema.

Bine. Și a doua întrebare. Pornind de la raportul pe care l-am audiat ceva timp în urmă, cred că vă aduceți aminte, raportul pentru 2017, au fost expuse mai multe gînduri, inclusiv ceea ce ține de informarea obiectivă, este o prevedere constituțională.

Și dacă e să privim peste articolul 13 care spune ... este o concretizare detaliată a prevederii normei constituționale, parcă este bine, dar dacă e să privim la sancțiuni, păi, întrebarea mea este – articolul 13, încălcarea pentru prevederile articolului 13 se regăsește la prima poziție cu sancțiunea, pentru prima dată, avertizarea publică, iar mai departe se pierde, de fapt, norma constituțională care cere informare obiectivă. Și pornind de la acea discuție unde au fost invocate grave încălcări, ca să spun așa, de fapt, prin această manipulare, de fapt, poți să câștigi puterea, alegerile – și doar avertizare publică, cînd pe alte... alte încălcări sînt repetate, inclusiv sancțiuni. Este absolut disproporționat.

Iată, de aceea apare întrebarea: în ce măsură autorii au înțeles problema? Și dacă să raportez la acele discuții pe care le-am avut aici și la aceste reglementări, atunci chiar nu înțeleg ce se întîmplă.

Domnul Corneliu Mihalache:

Dumneavoastră aveți perfectă dreptate. Manipularea opiniei publice, de fapt, dezinformarea este o problemă de bază și ar trebui să existe un mecanism clar de sancționare, pentru... tocmai asta și logica codului... logica sancțiunilor aplicabile este ca Consiliul Audiovizualului să aibă suficiente pîrghii pentru a contracara astfel de... dar să auzim logica...

Domnul Andrian Candu:

Să auzim ce spun și autorii.

Domnul Corneliu Mihalache:

Da, de fapt, dacă nu este prevăzut clar mecanismul, pentru lectura a doua ar trebui de revenit și de...

Domnul Andrian Candu:

Da. Domnule Bunduchi,

Vă rugăm, poftiți.

Domnul Ion Bunduchi:

Da. Mulțumesc.

O precizare. Când e vorba de pierderea încrederii și pierderea sprijinului. Pierderea încrederii – atunci când e vorba de președinte și vicepreședinte, pierderea încrederii din partea membrilor acestui Consiliu al Audiovizualului. Pierderea sprijinului – e vorba de Consiliul de Supraveghere, când directorul general pierde sprijinul celor care l-au votat. Se poate întâmpla în viață și așa.

De aceea, după noi, nu credem că aici sînt niște expresii aleatorii, ni se par exacte în cazul acesta.

Cu „informația obiectivă”, e o problemă filosofică, la drept vorbind. Știți, este o definiție ce înseamnă „obiectiv” – ceea ce nu există în natură. Da?

E foarte complicat ca să dai într-un cod și definiții ori toate mecanismele, dar noi ne-am gîndit, autoritatea de reglementare, de altfel, ca și Consiliul de Supraveghere să-și facă regulamente exacte cu măsurători clare, astfel încît să fie pentru toți de înțeles ce măsoară una ori alta.

La asta ne-am gîndit – nu putem include într-un cod care totuși ar trebui să prevadă niște norme generale, apoi vin regulamentele care își fac... Consiliul Audiovizualului și Consiliul de Supraveghere își fac mecanisme prin care să implementeze norma juridică.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Pistrinciuc.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, domnule Țap, precizare.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Bunduchi,

Mulțumesc pentru această precizare, dar eu vă rog să mă auziți. Deci tehnica legislativă presupune aceste noțiuni, care se utilizează, ele urmează să fie reglementate sau descifrate la noțiuni principale generale în ce se exprimă pierderea încrederii, pentru că trăim în Moldova, vorbim de influența politică, alte interese.

De aceea, vă rog, nu merge absolut. Nu vă fie cu supărare, este prea ușor, absolut de tot.

Și principalul. Deci dacă vă uitați atent, pentru alte sancțiuni... pentru alte încălcări sînt prevăzute, a doua încălcare, sancțiuni, pentru a treia

încălcare, graduale. Iar aici aceasta am accentuat, care este una foarte importantă și am făcut trimitere la discuția care a avut loc aici, aprinsă, argumentată și a recunoscut și președintele CCA.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Nu vreți prin luare de cuvânt dacă aveți atît de multe gînduri? Pentru asta puteți să vă înregistrați la domnul Ganaciuc și, bineînțeles, v-am înscris deja pentru luare de cuvânt.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Este clar că fostul cod sau Codul vechi al audiovizualului este un document perimat și necesită nu îmbunătățire, dar o variantă nouă. Este salutar că a fost implicată și societatea civilă în elaborarea acestui proiect de cod, deși și ei i-a fost dificil să împace toate părțile în acest domeniu.

Însă, dacă totuși noi venim cu un proiect de cod nou, acesta trebuie nu doar în general să fie un document bun, dar trebuie să evite la maximum acele prevederi care să favorizeze anumiți operatori de pe piață, mai ales cînd deja pe anumite domenii noi putem să venim cu unele experiențe recente. De exemplu, avem situația cu aceste 8 ore de produs autohton care au fost votate de Parlament acum un an de zile sau ceva în urmă.

Deci, pe de o parte, este clar cînd spui că vrei să îmbunătățești piața mediatică ș.a.m.d., să creezi o piață liberă, să vină emisiuni locale, mai multe de divertisment și de altă natură, însă cînd intri în profunzime observi... primul lucru – piața mediatică este foarte mică, circa 9 milioane sau ceva de euro pe an pentru așa o abundență de televiziuni. Unu.

Doi la mîină. Piața mediatică. Noi avem o prezență dominantă de cartel pe piața mediatică care are o subordonare politică a celor două partide: Partidul Democrat și Partidul Socialiștilor aici și avem cîteva sau mai multe televiziuni independente care, mă rog, încearcă să existe în acest sens.

Intenția pe care o avem, noi vrem, într-adevăr, să se dezvolte televiziunile. Deci dacă noi vrem ca ele să se dezvolte, trebuie să luăm în calcul că aceste televiziuni nu o să aibă resurse pentru a produce atîta content local, iar introducerea acestui content local obligatoriu de divertisment, fiindcă ne-am... cu chestiile politice ne-am lămurit. Deci am luat acea decizie care acum nu permite intruzia atît de ușoară a anumitor emisiuni, dar divertisment. Atunci ele, pur și simplu, o să fie...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos, domnule Pistrinciuc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

... deci n-o să poată exista. Întrebarea mea către dumneavoastră: nu vi se pare că situația existentă pe piața mediatică, adică, este foarte mică? Dar, pe de altă parte, și afilierea unor conglomerate politico-economice ale televiziunilor mari creează, de fapt, din acest imperativ, cu piața locală un mecanism de a limita, marginaliza și ulterior de a scăpa de alte televiziuni mici și independente.

Mersi.

Domnul Corneliu Mihalache:

Eu vă mulțumesc pentru întrebare.

Primul. Nimeni nu știe care este piața de publicitate în Republica Moldova, doar se operează cu niște presupuneri, supoziții.

Al doilea moment. Eu consider că atunci când vorbim despre produsul autohton, trebuie să vorbim în coraport cu securizarea spațiului informațional. Și aici următorul proiect de lege va fi Concepția națională de dezvoltare a mass-media, unde se prevăd anumite norme de stimulare de către stat a produsului acesta local, a produsului autohton.

Într-adevăr, se caută identificarea unor soluții pentru a stimula și a ajuta radiodifuzorii. Eu înțeleg, de fapt, discuția aceasta că piața de publicitate este mică durează de când mă țin minte, că ba era 20, 25, 30, pe urmă a scăzut brusc la 9, pentru că e criză economică în regiune.

Totodată, anual se... la Consiliul Coordonator al Audiovizualului primesc licență câțiva radiodifuzori care devin toți naționali, pentru că intrînd în cablu la Moldtelecom – devin naționali.

Nici un radiodifuzor nu și-a anunțat falimentul, nici un radiodifuzor nu s-a închis din punct de vedere economic. Respectiv, noi nu putem să operăm cu supoziții în momentul în care... pentru a dezvolta totuși spațiul mediatic moldovenesc, noi avem nevoie de asemenea restricții și avem nevoie de aceste 8 ore de produs local. Iar ceea ce ține de produsul local, la radiodifuzorii regionali este de 4 ore și la cei locali, în general, de 2 ore, adică se prevede o normă mai simplistă pentru radiodifuzorii care sînt limitați în resurse financiare. Dar eu consider că trebuie ceva de făcut în domeniul acesta, ca să avem un audiovizual moldovenesc și nu de import.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, mulțumesc.

Domnule Pistrinciuc,

Poftim.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

O mică remarcă ce ține de piața publicității. Nu este cifra asta o nebuloasă, sînt două-trei case de vînzări de publicitate. Știți cui sînt afiliate aceste case de vînzări de publicitate?

Domnul Corneliu Mihalache:

Nu știu.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Nu știți deloc? De ce? Președintele partidului din care faceți parte dumneavoastră este proprietar de televiziuni. Nu e nimic complicat aici să te lămurești. Mai sînt alte televiziuni. (*Voce nedeslușită din sală.*) Cifra asta, dacă ne așezăm, noi în 5 minute o găsim și o calculăm, fiindcă aceste instituții prezintă rapoarte, nu e ceva abstract.

A doua chestie ce ține de unde se poate de văzut anumite lucruri sau detalii? Uitați-vă inclusiv în rapoartele ce vin vizavi de Republica Moldova, ale Uniunii Europene, ale „Freedom House” ș.a.m.d., peste tot avem problema asta cu monopolizarea în mass-media și situația destul de complicată.

Dumneavoastră, ca om care ați activat în mass-media, trebuie să știți că acest document trebuie să prevadă anumite chestii inclusiv pentru cei care critică, care spun că nu vor putea să aplice aceste lucruri. Și eu consider că pentru lectura a doua este crucial ca aceste lucruri să fie prevăzute și atunci, într-adevăr, o să avem un cod care o să apere interesele nu doar ale unei părți din mass-media care, din păcate, este aservită politic, dar o să fie o perspectivă și pentru o altă mass-media. Fiindcă noi în ce stat vrem să lucrăm? În care o să fie două părți, să te uiți de dimineață pînă seara la aceleași știri, la unul e super ok, la altul – trăiește într-o bulă de săpun.

Și noi ne gîndim ca acest cod trebuie să fie perspectiva pentru dezvoltarea mediatică pe următorii 5, 10 ani de zile. Sau peste un an de zile se schimbă puterea și vin alții și se schimbă altfel? Aceasta eu vreau să spun că acest proiect de lege trebuie să prevadă scoaterea oricăror riscuri de... să spunem așa, de creare de condiții incorecte de a activa pe piața operatorilor audiovizualului.

Mersi mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea domnului deputat Cobzac.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule raportor,

Încă o dată despre „fake news” vă propun să discutăm. Vă descriu o situație din viață, fără să dau, desigur, denumiri și nume. Un post de televiziune cu acoperire națională emite o știre care îi consternează pe mai mulți din domeniu, din societatea civilă, din partenerii noștri de dezvoltare, care se expun public și caracterizează știrea ca una falsă, denigratoare și o atribuie la capitolul „Propagandă internă”. Știrea era atît de scîrboasă că însuși cel care a emis-o și-a cerut scuze.

Întrebarea mea ar fi: spuneți-mi, vă rog, dacă scuzele sînt suficiente pentru a opri procedura de constatare și sancționare a organului de specialitate, în cazul dat CCA-ul?

Domnul Corneliu Mihalache:

Din cîte știu, dacă este vorba de denigrarea imaginii sau calomniei, orice persoană vizată poate să se adreseze în instanța de judecată. Pur și simplu, este un element de durată, aceasta durează. Eu sînt de acord că noi... din păcate, mass-media moldovenească cu deontologia nu prea prietenește și, respectiv, astfel de denigrări și chiar calomnii sînt frecvente și lipsa totală a sursei a doua sau cu telefonul deconectat ș.a.m.d., dar aceasta este o normă a democrației.

Presa, într-adevăr, trebuie să fie independentă și atunci se confruntă dreptul la libertatea de exprimare cu dreptul la informația obiectivă. Noi, ca consumatori de informație, avem dreptul la informație obiectivă, presa are dreptul la libertatea de exprimare. Și din aceste două deziderate și pornesc întotdeauna... Dar ceea ce vă referiți dumneavoastră – există problema, există. Dar nu se poate prevedea expres în nici un act legislativ faptul că pentru „fake news”, să zicem, este sancțiunea respectivă, pentru calomnie – altă sancțiune ș.a.m.d. Atunci o să fie așa un talmud de sancțiuni pentru diferite...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac,

Dacă mai aveți o întrebare?

Domnul Grigore Cobzac:

Nu. Eu reiterez întrebarea mea: eu v-am întrebat dacă scuzele...

Domnul Corneliu Mihalache:

Nu, nu, nu. Instanța de judecată...

Domnul Grigore Cobzac:

Eu nu am vorbit de instanța de judecată, eu am vorbit despre CCA. Dacă scuzele postului de televiziune sînt suficiente pentru a opri procedura de... autosesizîndu-se – cazul era strigător la cer – sesizîndu-se să sisteze procedura de constatare și, eventual, de sancționare a acestui post?

Domnul Corneliu Mihalache:

Sigur că nu, sigur că nu sistează, pentru că astfel am crea o practică păguboasă că eu astăzi calomniez, mâine mi-am cerut scuze, toți au uitat despre ce eu îmi cer scuze și calomnia rămîne. Nu, CCA, instituția de reglementare, este obligată să sancționeze pentru încălcarea legislației în vigoare.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Corneliu Mihalache:

Orice dezinformare este o încălcare.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Cobzac.

Următoarea întrebare – din partea domnului Țurcan.

Domnule Țurcan,

Domnule Vladimir Țurcan,

Microfonul este roșu. Aveți culoarea preferată la microfon.

Domnul Vladimir Țurcan:

Mersi foarte mult, domnule Ghilețchi.

Domnule Mihalache,

Eu, dar cred că și toți cei care sînt în sală, astăzi, la momentul prezentării, nu o dată am auzit argumentarea autorilor, de fapt, reieșind din forma prezentării, eu am înțeles că autorii sînt, de fapt, cele două persoane – nu știu de către cine au fost angajați...

Domnul Corneliu Mihalache:

Nu, autorul este...

Domnul Vladimir Țurcan:

... de către cine au fost plătiți – asta e deja întrebarea despre care vom vorbi un pic mai târziu. Dar foarte des ați explicat de ce a apărut acest cod, motivînd că este necesar de a dezvolta audiovizualul moldovenesc și doi – este necesară securizarea spațiului mediatic. Asta este... cele două chestiuni de bază.

În același timp, dacă noi intrăm în esența acestui cod, este foarte clar că prin această așa-numită securizare, de fapt, sînt introduse niște măsuri restrictive. Așa măsuri restrictive că, de fapt, afectează drepturile constituționale ale cetățenilor Republicii Moldova, dreptul la informare

liberă, inclusiv dreptul presei libere – iată că a fost astăzi anunțat că este Ziua presei libere, dar îmi pare că azi, dacă va fi aprobat acest cod chiar și în primă lectură, va fi pusă cruce pe toată presa liberă din Republica Moldova. De ce eu așa am făcut concluzia? Deoarece aceste restricții afectează nu doar drepturile cetățenilor, poporului Republicii Moldova, dar, în special, și ale minorităților naționale.

Modificările cele care au fost introduse recent și care sînt repetate aici în cod pun în baza aprecierii acestor noțiuni despre care au vorbit colegii (manipularea, dezinformarea), nu doar conținutul informației, dar în bază este pusă țara de proveniență a acestei informații, ceea ce este un lucru foarte grav și la asta s-a atras atenția din partea experților europeni.

Și ca rezultat, ce noi avem astăzi deja? Canalul de televiziune bielorus este exclus. Printre altele, ieri, în cadrul vizitei Președintelui Bielorusiei domnului Lukașenko în Republica Moldova, această întrebare dumnealui a abordat și în fața Prim-ministrului. Și chiar a întrebat cu nedumerire: de ce canalul bielorus este exclus? Clar că domnul Prim-ministru nu a putut să răspundă că-i din cauză că informația provine din țara Bielorusia care este exclusă automat, conform modificărilor codului actual, dar inclusiv aceeași problemă se prevede și aici.

Eu nu știu dacă așa fel de metodă restrictivă ar contribui la consolidarea inclusiv a etniilor naționale în republica noastră. De aceea întrebarea e aceeași care, de fapt, a sunat și atunci, și preîntîmpinarea: de ce noi mergem pe calea restrictivă decît, într-adevăr, să realizăm ceea ce ați spus, să dezvoltăm audiovizualul autohton și să securizăm spațiul mediatic?

Domnul Corneliu Mihalache:

Vă mulțumesc pentru întrebare.

De fapt, legea nu chiar este restrictivă, pentru că nu se interzice ce se permite cu anumite condiții. Republica Belarus nu a ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră și, într-adevăr, nimereste în această categorie.

Atunci cînd noi vorbim despre securizarea spațiului informațional al Republicii Moldova, eu am mai spus astăzi și repet, dacă Republica Moldova de la declararea independenței ar fi mers pe calea, cum au făcut toate statele, dezvoltării produsului propriu, inclusiv informațional, dar nu retransmisiuni. Pentru că retransmisiunea este o practică păguboasă și practic nu există nicăieri în lume. Noi sîntem singurul stat chiar în CSI, nu că în Europa, care parazita din retransmisiuni și care retransmitea știrile altor state, ceea ce nu se permite, mai ales în eter.

Respectiv am ajuns în situația în care doar măsurile coercitive, măsurile restrictive, care nu sînt cele mai plauzibile, bineînțeles, nu sînt cele mai eficiente, dar în cazul în care noi sîntem acum, într-adevăr, ca să răspundem acestor riscuri și să securizăm spațiul informațional al

Republicii Moldova, sîntem obligați să o facem inclusiv prin metode restrictive.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țurcan,

Dacă mai aveți o întrebare? Poftim.

Domnul Vladimir Țurcan:

În primul rînd, precizare. Eu așa am înțeles că belarușii, din răspunsul dumneavoastră, n-au viitor în sensul accesului la informația despre țara lor de unde ei sînt de baștină. Mă rog, asta-i realitatea moldovenească.

Dar a doua întrebare deci este următoarea: spuneți, vă rog, iată, nu țin minte cine, îmi pare că domnul Candu a spus că acest proiect de lege a fost expertizat, în același timp, dumnealui a remarcat că, ulterior, după aprobarea în primă lectură, din nou va fi expertizat.

Eu așa și nu am înțeles, puteți dumneavoastră să ne răspundeți, oare există oarecare expertiză internațională sau ce fel de expertiză există, în genere, a acestui proiect de lege? Sau noi trebuie să votăm, pur și simplu, ceea ce au scris aceste două persoane?

Domnul Corneliu Mihalache:

În primul rînd, nu aceste două persoane, la acest cod au lucrat mai mulți experți naționali și s-a utilizat practica internațională, inclusiv Directiva Uniunii Europene cu privire la sursele mediatice audiovizuale și alte acte internaționale și comunitare.

În al doilea rînd, există expertiza națională, pentru că în cadrul grupului de lucru care a elaborat și a conceput acest proiect al Codului serviciilor media au lucrat cîteva zeci de experți din domeniul societății civile din Republica Moldova.

Dacă dumneavoastră vă referiți la o expertiză europeană, din cîte eu cunosc, procedura este că după aprobarea în primă lectură, codul este expedit spre avizare comisiei ... Curții Europene ... OSCE și Parlamentului European. Astfel, expertiza europeană nu va lipsi de la acest cod.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, dacă mai aveți, domnule Țurcan, poftim, precizare sau întrebare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o precizare. Dumneavoastră ați făcut referință la directiva respectivă a Uniunii Europene, dar eu vă fac referință la concluziile care le-a făcut Consiliul de Miniștri al Uniunii Europene în luna februarie, inclusiv deci menționînd că aceste modificări sînt restrictive și nedemocratice. Aceleași modificări care acum sînt legalizate prin acest cod.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, deci asta mai mult a fost o constatare a dumneavoastră, nu este o întrebare. O precizare. Bine.

Domnule Mihalache,

Întrebări nu mai avem.

Mulțumim că ați rezistat la această avalanșă de întrebări.

Îl invit aici, la tribună, pe domnul profesor, academician, Vladimir Hotineanu, președintele comisiei, pentru a prezenta raportul Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Onorate domnule Președinte al ședinței,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în conformitate cu prevederile articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de lege nominalizat, inițiativa legislativă a unui grup de deputați și, reieșind din competențele și atribuțiile funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost elaborat în cadrul grupului de lucru pentru perfecționarea legislației mass-media, instituit prin dispoziția Președintelui Parlamentului, și prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de deputații în Parlament. Un grup de deputați.

Autorii propun proiectul noului Cod al serviciilor media audiovizuale, care urmează să înlocuiască prezentul Cod al audiovizualului nr. 260 din 27.07.2006. Proiectul codului a fost elaborat de către experții naționali cu suportul experților internaționali, fiind susținut logistic și material de către Oficiul Consiliului European, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, Guvernul Statelor Unite. Prezentul proiect de cod creează cadrul necesar aplicării Directivei 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale – Directiva serviciilor mass-media audiovizuale.

Necesitatea elaborării unui nou Cod al serviciilor mass-media audiovizuale este oportună din mai multe considerente, inclusiv legislația audiovizuală actuală nu este suficientă și eficientă, nu răspunde evoluției tehnologiilor informaționale, nu este armonizată cu regulamentele legislației comunitare, nu asigură autonomia instituțională și independența economică/editorială a furnizorilor de servicii media și altele. Ajustarea legislației nu este un scop în sine, ci trebuie să asigure condiții necesare pentru dezvoltarea domeniului în serviciul societății.

Proiectul codului vine cu mai multe elemente noi, cum ar fi: noțiuni și definiții lipsă în legislația actuală, definirea exactă a programelor audiovizuale locale, cota obligatorie pentru furnizorii de servicii media a programelor achiziționate din statele membre ale UE și din terțe părți participante la Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră, un nou mecanism de măsurare a audienței, instituirea pentru proprietarii beneficiari a unor limite întru prevenirea poziției dominante, un nou mecanism de gestionare a activității furnizorului public național, noile mecanisme de funcționare a organelor de supraveghere și de reglementare în domeniu. Noul cod conține prevederi cu referință la cotele de producție proprie/locală și de producție în limba de stat.

La elaborarea reglementărilor propuse a fost luată în considerare experiența mai multor țări, inclusiv: România, Italia, Marea Britanie, Franța, Germania, Belgia. Proiectul conține 11 capitole și 90 de articole. Menționăm că proiectul codului a fost examinat în două audieri publice, cu participarea reprezentanților Consiliului Coordonator al Audiovizualului, Instituției Publice Naționale Compania „Teleradio-Moldova”, radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii, organizațiilor media, experților.

Propunerile și obiecțiile expuse în cadrul audierilor publice vor fi examinate în procedura de perfecționare pentru lecturile ulterioare.

Proiectul a fost avizat de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, care, de principiu, susțin proiectul, prezentând unele amendamente.

Urmare a dezbaterilor, comisia, cu votul majorității prezente la ședință, a susținut proiectul de Lege nr. 98 din 22.03.2018 și propune examinarea și aprobarea proiectului în primă lectură. Prima lectură.

Pentru lectura a doua comisia va examina propunerile și amendamentele parvenite.

Vreau să anunț că dacă se votează în lectura întâi, proiectul de lege va fi expediat Consiliului Europei și OSCE și altor structuri europene și doar după asta ne vom pregăti pentru lectura a doua.

Între timp, vom avea posibilitate și câteva luni, așa este experiența, de fapt, ca să avem aceste amendamente, să le analizăm, să le dezbatem și să ajungem la consens fără discuție, că sînt multe întrebări, discuții la acest proiect de lege, dar pentru asta, într-adevăr, cu acest proiect de lege avem timp îndeajuns ca să dezbatem și, pînă la urmă, să avem un proiect de lege bine ajustat și în serviciul populației Republicii Moldova.

Eu vă mulțumesc pentru atenție și vă îndemn să votăm pentru prima lectură, să acceptăm pentru prima lectură acest proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule președinte,

Vă mulțumim pentru raport.

Domnul Vlad Batrîncea are o întrebare sau două.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Vă rugăm, domnule...

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, vă mulțumesc.

La mine este întrebarea juridică, dar este importantă. Articolul 54 din Regulamentul Parlamentului prevede avizarea proiectelor de acte legislative de către Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Adică, prin această expertiză, se avizează dacă acest proiect nu are lacune juridice, dacă nu va avea probleme atunci când va fi aplicat ș.a.m.d.

Totodată, avem și o regulă că actele legislative sînt avizate de către CNA prin prisma expertizei anticorupție. CNA a solicitat, din cîte știți, timp suplimentar pentru examinarea acestui nou cod.

Domnule Hotineanu,

Cum considerați dumneavoastră, de ce ne grăbim și de ce încalcăm...

Domnul Vladimir Hotineanu:

Da, eu...

Domnul Vlad Batrîncea:

... Regulamentul la capitolul Direcția juridică și CNA?

Domnul Vladimir Hotineanu:

Domnule deputat,

Cu multă stimă față de dumneavoastră, vreau să vă aduc aminte că am încălcat de multe ori, atunci la insistența dumneavoastră, printre altele, proiecte de legi care au amendamente la Legea bugetului și am votat în lectura întâi. Pe urmă, așteptînd lectura a doua și avizul Guvernului, eu cred că și la acest proiect de lege, el în lectura a doua nu va fi fără avizul Guvernului, fără avizul CNA și fără avizul Direcției juridice.

Vreau să vă spun că... credeți-mă că acest lucru va fi respectat.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dacă mai aveți...

Domnul Vladimir Hotineanu:

Și mai mult decât atât, eu am mai spus că avem mult timp, avem luni de zile, cel puțin 3 luni de zile cred vor trece pînă vom avea avizul instituțiilor europene asupra acestui proiect de lege.

Vreau să vă mai readuc aminte că am avut și alt proiect de lege din 2011 la care instituțiile europene au avut un aviz, mă rog, destul de controversat și atunci nu a mai mers cu acest proiect de lege în lectura a doua. Așteptăm deciziile Comisiei Europene, instituțiilor europene și atunci vom lua această decizie împreună cu dumneavoastră în cadrul ședinței comisiei.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Domnule Batrîncea,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc.

Cu toată stima față de instituțiile europene, dar noi avem legislația națională, noi avem proceduri stabilite în Regulamentul Parlamentului.

Domnule Hotineanu,

Tot cu respect față de dumneavoastră, dar vă aduc aminte că de mai multe ori proiectele noastre au fost respinse și în cadrul comisiei, și în cadrul ședinței plenare de către Președintele Parlamentului, pe motivul că nu este avizul Direcției juridice, pe motivul că nu este expertiza anticorupție, avizul Guvernului ș.a.m.d.

De fiecare dată proiectele noastre au fost respinse. Codul audiovizualului, în redacția nouă este un produs foarte serios care reglementează un domeniu foarte sensibil și important, asigură democrația, respectarea normelor constituționale și de aceea nu-mi este clar de ce dumneavoastră nu ați susținut ideea ca să facem o pauză și să așteptăm avizarea de către... Comisia juridică și de către CNA.

De ce noi ne grăbim? Așa așteptăm o săptămînă, obținem aceste avize și mergem mai departe.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Eu vă mulțumesc.

Eu am avut... răspunsul vi l-am dat și eu cred că mergem pe formula respectivă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Hotineanu.

Întrebări nu mai sînt.

Da, puteți să luați loc.

Dragi colegi,

Aici se încheie dezbateră pe marginea proiectului Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

Sînt 3 deputați care s-au înscris cu luări de cuvînt.

Primul este invitat domnul Vlad Batrîncea, din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor, după care doamna Inna Șupac și apoi domnul Iurie Țap.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc.

Vreau să încep cu un cuvînt de susținere către domnul Mihalache. Susțin poziția dumnealui întru totul, poziția expusă la 5 aprilie 2012 pentru canalul de televiziune „Publika TV”. Citat: „După închiderea canalului „NIT” este primul caz în istoria modernă a Republicii Moldova, e o decizie cu un impact negativ asupra audiovizualului moldovenesc, e o decizie politică care a venit din partea conducerii de vîrf. Ce s-a întîmplat cu acest post, e un semn pentru toate televiziunile.

Această decizie ar putea deschide pofta politicianilor de a închide instituțiile mass-media incomode puterii”.

Nu ca să fac o obiecție domnului Mihalache, personal am respectul față de om care este Corneliu, dar ca să demonstrez că guvernările se schimbă, asta este democrația, astăzi sînt unii, mîine vin alții.

Mandatul precedent, a rămas din legislatură doar cîteva luni și, respectiv, vor veni alții. Și dacă de fiecare dată noi vom ajusta, vom introduce modificări în așa domenii sensibile și dacă vom judeca și dacă, după caz politic și conjuncturist, noi vom ajunge la o situație foarte și foarte negativă, așa că fiecare guvernare care va veni, va răzbuna televiziunile incomode.

Îmi pare rău că asta o fac aceia și au semnat, și au promovat aceia care la diferite etape spuneau lucruri frumoase despre democrație, libertatea presei ș.a.m.d.

Înțelegeți cu toții că este un proiect absolut restrictiv. Înțelegeți cu toții graba, grabă și cu... fără avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, care nici nu sînt prezenți reprezentanții, fără avizul anticorupție, dar atunci cînd aprobăm coduri acest aviz este strict necesar. Adică, mergem intenționat la încălcarea legii și voi asta o să o comiteți că sînteți deprinși de dragul conjuncturii politice să încălcați legea și este un bun exemplu pentru următoarea legislatură.

Dacă ar proceda așa comuniștii pînă în 2009, erați în stradă. Astăzi o comiteți la fel, la noi s-a schimbat – dreapta deja promovează

totalitarismul, cenzura, dar stînga apără cu totul alte valori. Și de aceea eu vă chem, mai gîndiți-vă dacă merită, că totuna eu n-o să vă spun toate momentele, dar a fost și o hotărîre a Curții Constituționale și noi păstrăm acest moment pentru a merge și a anula această lege.

Cu siguranță, vom informa Consiliul Uniunii Europene despre o reușită care contravine concluziilor Uniunii Europene din luna februarie a acestui an. Deja veniți nu ca să trageți concluziile și să faceți ceea ce vă recomandă partenerii, dar veniți, mergeți intenționat la încălcarea acestor recomandări. Și de aceea nu trebuie de spus că asta este o recomandare a partenerilor din afara țării.

Partenerii din Europa recomandă cu totul altceva, dar Consiliul Europei spune că cel mai sfînt pentru democrație este libertatea presei, asta se numește concurență pe piața mediatică.

Cine dintre politicienii prezenți în această sală va decide ce este propagandă, ce este manipulare? Așa cum ... ascultat un partid cu un procent de rating, ei să decidă ce înseamnă manipulare sau ceea ce înseamnă propagandă. Sînt pozițiile politice.

Audiovizualul trebuie să urmărească ca toți să fie egali, să nu fie monopol, să fie asigurat dreptul la pluralismul opiniilor. Dacă noi vorbim despre noțiunile foarte evazive în acest proiect, televiziunea poate fi sancționată pentru discurs de ură și intoleranță.

Înțelegeți cum... noi toți înțelegem diferit aceste noțiuni. Acolo sînt noțiuni peste noțiuni, foarte evazive și care nu au nimic absolut cu jurisprudența și nicidecum nu pot trage careva concluzii juridice. Și cel mai grav, că acei care vorbesc despre democrație și au venit la putere, la guvernare cu drapelul democrației, ce fac? Majorează de 10, 20 de ori amenzile pentru televiziuni. De 10, 20 de ori.

Ați auzit dumneavoastră – 5400 de lei e puțin. 50, 100 mii de lei – de 3 ori aplicați această amendă unui post de televiziune și postul de televiziune nu are bani pentru a salariza angajații sau nu o să aibă bani pentru a procura utilaje și cine va supraviețui?

Numai acei care sînt la guvernare și acei care au bani, și acei care... sprijină cel mai mare holding din țară.

De aceea noi sîntem absolut siguri că este un proiect restrictiv, este un proiect periculos. Și nu trebuie să îngrădim și să lipsim Republica Moldova de ultimele rămășițe ale democrației.

Spuneți foarte clar că doriți să dispară televiziunea, emisiile în limba rusă. 50% – operele europene, 40% – produs autohton, 10% – publicitatea și nu sînt emisiuni.

Cineva la tribună spunea: „Nu, vor rămîne emisiuni”. Ați amăgit, e minciună.

Vor dispărea toate televiziunile din Federația Rusă. De ce? Că nu vă place limba rusă.

Și după 9 ani de guvernare a celor care pretind a fi proeuropeni... 9 ani ați promovat pro-NATO, pro-UE, pro-Statele Unite.

Și ce a arătat ultimul sondaj american? 70% de moldoveni urmăresc emisiunile în limba rusă.

Nu vă place, e problemă, da?

Scăpați de cetățenii... dacă acești cetățeni sînt neconformi pentru dumneavoastră ca guvernare. Cum ei permit să privească emisiuni în limba rusă?

Interziceți. (*Gălăgie în sală.*)

Dumneavoastră vorbiți de Găgăuzia.

Păi, prin asemenea lucruri, noi chiar și contribuim la anumite discursuri neplăcute din partea lor. Noi avem regiunea transnistreană, avem un milion de cetățeni care vorbesc limba rusă. Ce facem cu ei? Îi eliminăm din viața publică, le blocăm televiziunile, îi tăiem?...

Și, apropo, a plecat domnul Voronin. El a spus că are 3 antene și o mie de canale.

Păi, așteptați, următorul pas – va fi cenzurat internetul. Acest proiect deja este și el va apărea.

Oamenii nici prin intermediul internetului nu vor putea accesa anumite site-uri. Asta voi numiți democrație, securizarea spațiului public?

Nu, este cenzură. Vreți să manipulați cetățenii, să-i manipulați că în 2 ani Republica Moldova va deveni membru al Uniunii Europene.

Ăștia spun, europenii, că în 2025 nu va adera Moldova.

Nici nu este examinat, dar voi spuneți că în 2 ani noi vom depune cerere. Veți manipula că sînt diferite succese, că furtul miliardului nu este periculos pentru cetățeni, că scoaterea Aeroportului din proprietatea statului tot nu este periculoasă ș.a.m.d., ceea ce am auzit noi ultimii 9 ani de zile și este propagandă crasă, manipulare crasă.

Haideți s-o interzicem...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Un minut mai aveți.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Ghilețchi.

Așa că, stimați colegi, eu, pur și simplu, am vrut să vă demonstrez că guvernările se schimbă.

Și dacă de fiecare dată vom aplica aceste... și vom veni cu acte de răfuială politică asupra televiziunilor, vom avea ceea despre ce a vorbit domnul Mihalache în 2012, pe 5 aprilie, că guvernarea va închide posturi de televiziune incomode.

Și, vă rog frumos, ultima remarcă. Încă o dată, audierile publice care au avut loc, toate televiziunile care au fost prezente, începînd cu televiziunea publică, au spus că acest proiect este departe de realitățile din Republica Moldova. Și mai multe televiziuni vor fi închise, de aceea că nu vor corespunde acestor cerințe și acestor restricții.

Noi vom rămîne fără televiziunea regională, fără televiziunea publică și doar cu acei care au... (*Aplauze.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Inna Șupac,

Aveți 7 minute la dispoziție.

Doamna Inna Șupac:

Ну что ж, уважаемые коллеги, вы знаете, единственным прогрессом по сравнению с прошлыми обсуждениями по этой теме, мне кажется, сегодня стало то, что представлял проект уже не господин Сергей Сырбу.

Ну а в остальном... ну что ж, международный день свободы прессы мы сегодня проводим в условиях регресса, ведь что ни год, то хуже. И если кто-то сейчас начнет возмущаться, то говорю это я не от имени фракции партии коммунистов, а говорю это согласно данным индекса свободы прессы, который ежегодно составляется Международной правозащитной организацией «Репортеры без границ». Так вот, за 2017-й год Республика Молдова опустилась на 4 позиции и заняла непочетное 80-е место, оказавшись между двумя африканскими республиками: Гвинея-Бисау и Кот Д'Ивуар.

Я вас поздравляю, господа демократы!

Ситуация в молдавских средствах массовой информации охарактеризована данной международной организацией как имеющая значительные проблемы. Цитата: «Молдавские медиа разнообразны, но крайне полиризированы, как и сама страна, которая характеризуется хронической нестабильностью и чрезмерным влиянием олигархов. Редакционная политика крупнейших медиа тесно связана с политическими и бизнес-интересами их владельцев». Конец цитаты.

Ну так что, коллеги, поможет ли новый кодекс устранить имеющиеся проблемы? Поможет ли он Республике Молдова подняться в этом самом рейтинге свободы прессы?

Нам кажется, что нет, и, к сожалению, мы в этом уверены.

И если есть кто-то в этом зале, возможно, вот, представители гражданского общества, которые, возможно, искренне в это верят, то нам просто жаль, потому что этого, уважаемые коллеги, не случится.

Разве новый кодекс аудиовизуала как-то изменит ныне известную всем ситуацию, когда медиарынок поделен между двумя медиахолдингами, контролируемые Владом Плахотнюком и Игорем Додоном? У Плахотнюка и у демократов – не менее шести под контролем телевидений, у социалистов и Додона – не менее трех. Ну что, разве это кому-то непонятно?

И скажите, какой пункт из данного проекта каким-то образом позволит эту ситуацию нивелировать?

Эти две группы, как в том числе говорят международные организации, – интересом манипулируют общественным мнением.

А разве, коллеги, новый кодекс изменит ситуацию на рынке рекламы? Что, разве кто-то из здесь сидящих, представители общественных ассоциаций, разве никто как бы не слышал о том, что у нас есть картельный сговор? И более того – на закрытом заседании комитета по Ассоциации Евросоюз–Республика Молдова уже представители Европейского Союза в Республике Молдова говорят... не журналисты, а европейские чиновники... что – да, имеет место быть картельный сговор. Между кем и кем? Ну, между теми же актерами – Влад Плахотнюк и Игорь Додон, социалисты и демократы.

Что, разве для кого-то секрет, что „Casa Media” и „Exclusiv sales house”, они просто разделили доходы рекламного рынка? Или, может быть, кто-то хочет сказать, что 4 телеканала: TV 8, Jurnal TV, ProTV и RTR Moldova – это все придумали и просто так подали соответствующий запрос в Совет по конкуренции? (*Rumoare în sală.*)

Разве новый кодекс поможет сделать общественную телекомпанию «Молдова-1» действительно общественной?

Покажите, пожалуйста, реальные механизмы реализации тех пунктов, которые красиво, конечно, вещают, но они вещали и вещают до сих пор в ныне действующем кодексе. А ситуация какова – мы с вами прекрасно знаем. Разве новый проект каким-то образом позволит избежать тех процессов, которые происходят сегодня вокруг ГРТ – второй общественной телекомпании, – которая, как известно, сейчас находится под попытками Демократической партии захватить эту общественную гагаузскую телекомпанию?

Сегодня я не зря задавала вопросы коллегам, которые стояли у трибуны. Действительно, власть приходит и уходит.

И мы, будучи у власти, партия коммунистов, прекрасно это понимали. И мы не зря, когда в 2006-ом году принимали Кодекс

аудиовизуала, заложили ряд демократических принципов и основ... в этой сфере.

Повторюсь: у нас тогда, начиная с 2005-го года, у партии коммунистов, было 56 депутатов в Парламенте. И никто, и ничто не мешали нам в Кодексе аудиовизуала записать простую истину, что нужно не менее 51-го голоса для того, чтобы избрать состав аудиовизуала. Кто нам мешал это сделать?

Но мы сделали по другому: мы записали, что не менее трех пятых, не менее 61-го депутата Парламента избирают этот самый координационный совет именно для того, чтобы политические партии и фракции в Парламенте наконец-то нашли почву для дискуссий и для компромиссов и для того, чтобы ни у кого, ни у какой из политических сил не было поводов для заявления относительно нетранспарентности и недемократичности координационного совета по аудиовизуалу.

Кто мешает здесь сидящим, правящему большинству, вернуться к этой практике? Почему вы этого не делаете? Вы просто этого не хотите, потому что это был один из первых моментов, который вы в 2010 году поменяли, взяв власть в Республике Молдова.

Вы знаете, особенно было непонятно, или, точнее, стало все понятно, что этот проект – хотя господин Канду говорил, что он готовился в течение полугода, – был сделан не совсем качественно, когда мы увидели попытки авторов опять же – таки уравнивать нацистский и коммунистический режим и запретить телеканалам в Республике Молдова говорить что-то положительное в том числе о коммунистическом режиме.

И, кстати, согласно этому проекту предусматривается наказание вплоть до отзыва лицензий. И когда задаешь вопрос и...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Șupac,

Încă un minut, vă rog, și străduiți-vă să încheiați.

Doamna Inna Șupac:

... вопрос вызывает сомнения: а почему же такая спешка? И что на самом деле изменит этот кодекс? Он ничего не изменит. А нам кажется – он просто лишний раз легализует эту ситуацию, это наличие разделения между демократами и социалистами как на рынке масс-медиа, так и на рынке рекламы.

Партия коммунистов, наша фракция, голосовать за этот проект не будет, и мы будем всеми методами объяснять гражданам, в том числе и международным структурам, реальную ситуацию. Мы прекрасно понимаем, что, пока из власти не уйдут захватчики,

никакие Кодексы аудиовизуала не изменяют системные проблемы в средствах массовой информации Республики Молдова. (*Aplauze.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Îl invit la tribună pe domnul Iurie Țap.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Subiectul pus în discuție este unul mult prea important și voi argumenta în acest sens: este vorba despre puterea a patra, chiar dacă nu este una oficială, dar pornind de la instrumentele, influența pe care o are, această putere a patra poate, de fapt, să influențeze alegerea puterii. Iată de unde vine problema majoră.

În acest context, vorbeam despre importanța asigurării principiului independenței. Și se încearcă... autorii proiectului încearcă începând cu articolul 1, dar și prin multe altele invocând anumite mecanisme, dar care, de fapt, nu sînt credibile. Am mai adus cîteva exemple, am pus acele întrebări unde am cerut clarificări și care, de fapt, nu răspund la întrebarea de bază, care vor asigura independența acestei dimensiuni foarte importante.

În acest sens, stimați colegi, aș vrea, de fapt, să vă zic, din punctul de vedere al nostru: dacă vorbim de puterea a patra, ea ar putea fi echivalată cu autoritatea judecătorească. În acest sens, membrii CCA-ului ar fi cazul să aibă...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Domnule Țap,

Domnul Iurie Țap,

O secundă.

Stimați colegi,

Aș vrea să fie păstrată liniștea. Totuși, e respect față de vorbitor. Și dacă puteți, ridicați un pic microfonul. Nu se aude prea bine în sală.

Domnul Iurie Țap:

Membrii CCA-ului ar fi logic să aibă statutul, dacă vreți, magistraților, să fie inamovibili – acesta ar fi răspunsul nostru. Pe de altă parte, să fie reglementări foarte clare care să nu lase loc de interpretări – deci crearea mecanismului care să fie unul funcțional.

Două probleme care au fost astăzi invocate: cota de produs local și măsurătorul de audiență. Nu o să intru în detalii, pentru că s-a discutat foarte mult, dar iată aici, în mare măsură, se ascund problemele. Și voi cita o opinie care a fost expusă în acele dezbateri care, din punctul nostru de

vedere, trebuie legislativul s-o ia în considerare, citez: „Draft-ul transmis în Parlament lasă la latitudinea CCA să stabilească regulile după care se selectează măsurătorul. Recent CCA a pus în dezbatere un regulament, prin care comisia este formată din 5 membri ai CCA, 5 televiziuni selectate după cota de audiență și 5 case de venituri și agenții. Conform acestor criterii, în comisii vor intra 4 din 5 televiziuni selectate conform AGB-ului din grupurile controlate de președintele Partidului Democrat sau Președintele țării: cele două case de vânzări controlate de cei doi și 5 membri CCA. Cele 11 voturi vor asigura controlul politic al procesului de selecție”.

Iată, stimați colegi din majoritatea parlamentară, răspunsul la întrebarea că, de fapt, independența care este criteriul principal nu va fi asigurată. Atunci despre ce vorbim noi? Aici se ascunde marea problemă sau aici sînt acele detalii unde se ascunde „diavolul”.

Constituția Republicii Moldova, citez: „Mijloacele de informare publică, de stat și private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice”. Și acel articol 13 vine să detalieze cum trebuie aceasta să se realizeze. Dar dacă e să revenim la sancțiuni – este ridicol, și în acea întrebare adresată am comentat: doar avertizare publică pentru aceste încălcări grave. Și pentru a vă convinge, o să citez dintr-un studiu pe dimensiunea respectivă. Deci este vorba de o structură profesională, citez: „„Publica TV”, „Prime TV”, „Canal 2” și „Canal 3” au făcut uz de tehnici de manipulare și au admis următoarele încălcări ale Codului deontologic al jurnalistului: etichetarea, prezentarea selectivă a faptelor, opiniilor și declarațiilor, lipsa dreptului la replică, utilizarea tehnicii dușmanului și a sugestiei. „Accent TV” și „NTV Moldova” au avut o misiune în edițiile de știri, au făcut trimitere la surse imposibil de verificat, au răspîndit informații false, au făcut abuz de tehnica generalizării și au apelat în cîteva cazuri la tehnica dușmanului” – se arată în acest raport.

Spuneam la început, puterea a patra poate influența puterea, crearea puterii în stat și chiar amenzi, cît de mari nu vor fi, de milioane, nu de mii, stimați colegi, de milioane, vor fi plătite, pentru că avînd mai multe media, ei vor influența, vor manipula cetățenii și vor face așa ca să cîștige puterea. Și prin cîștigul acestui instrument, își vor recupera nu milioanele, nu sutele de milioane, dar miliardele. Aici este marea problemă care trebuie să o spunem astăzi, în plenul Parlamentului, trebuie să o spunem cetățenilor, trebuie să o spunem partenerilor de dezvoltare. Dacă ne dorim cu adevărat o societate prosperă, dacă ne dorim o altă Moldovă, păi trebuie să uităm, să tragem linia, să mergem de aici înainte și toți să unim eforturile și să facem acest lucru.

Juriștii trebuie să lucreze. Mă adresez și la Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului: sînt reglementări foarte vagi, sînt noțiuni care se utilizează departe de un limbaj adecvat pentru Parlament. De aceea este foarte important, chiar dacă va fi astăzi votat în primă lectură, fiindcă este necesară reglementarea, spuneam. Și noi vom susține, în acest sens,

necesitatea reglementării, doar că aceste reglementări trebuie să fie foarte clare, bine fundamentate.

Pentru lectura a doua, vom veni și cu mai multe amendamente la acele probleme pe care le-am invocat aici, dar și multe altele.

În concluzie, Codul trebuie să conțină reglementări clare, exhaustive, fără a lăsa loc de interpretări. CCA-ul doar trebuie să-l pună în aplicare. Trebuie să fie elaborate și puse la dispoziția CCA-ului...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Încă un minut.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Trebuie să fie puse la dispoziția CCA-ului toate instrumentele și mecanismele necesare pentru a asigura libertatea expresiei, dar și informarea corectă și, cel mai important, să fie asigurată independența CCA-ului, audiovizualului care să fie cu adevărat unul public.

Așa vedem noi problemele și vom insista ca pînă să vină în plenul Parlamentului în lectura a doua să discutăm mult, să implicăm toți specialiștii, dacă trebuie și partenerii de dezvoltare, dar, pînă la urmă, să venim cu un cod bun, cu unul adecvat care, într-adevăr, va influența în bine viitorul Republicii Moldova.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc și eu.

Stimați colegi,

Pînă la ora votului vom mai dezbate încă un proiect de lege. **Este vorba de Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.**

Vin cu o precizare. El în ordinea de zi este ca proiect de hotărîre, dar, ulterior, s-a constatat că e nevoie să adoptăm concepția ca o lege ordinară.

Îl invit la tribuna centrală pe domnul Corneliu Mihalache, pentru a prezenta Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.

Domnule Mihalache,

Aveți microfonul.

Da, domnul...

Vă rog să așteptați un pic, domnule Mihalache.

Da, poftim, domnule Țurcan, de procedură.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc foarte mult.

Chiar și după precizarea pe care dumneavoastră ați făcut-o, pentru mine absolut nu este clar ce noi acum discutăm.

Uitați-vă ceea ce a fost înregistrat în Parlament, aici este vorba de proiectul de hotărâre, anexa la scrisoarea de remitere din partea autorilor, nota informativă și demersul grupului de lucru. Deci este înregistrat parcă proiectul de hotărâre care nu există. Proiectul de lege care astăzi numai ce a fost prezentat, care nu există din punct de vedere material și juridic, deoarece în procedura legislativă a Parlamentului nu există azi nici proiectul de hotărâre, nici proiectul de lege.

Din cauza asta, trebuie de constatat că sînt grav încălcate prevederile articolelor 47, 48 și 49 ale Regulamentului și, în acest context, trebuie, pur și simplu, de amînat această întrebare – examinarea, să fie înregistrarea așa cum cere Regulamentul și doar după ea să revenim la examinarea acestui subiect, deoarece astăzi noi nu examinăm nici un proiect de act legislativ așa cum prevede Regulamentul.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Țurcan.

Înclin să vă dau parțial dreptate din punct de vedere strict al procedurilor, dar, pe de altă parte, sîntem în Parlamentul Republicii Moldova, oricum, deciziile le vom lua prin... (*Rumoare în sală.*)

Dăți-mi voi să închei gîndul pînă la capăt. Sîntem în Parlament și deciziile le vom lua prin vot. Este procedural, avem dreptul să luăm decizii – continuam, nu continuăm dezbateră. Proiectul propriu-zis al concepției este înregistrat. Deputaților le-a fost difuzat un nou proiect legat de modul cum va fi adoptată această concepție. Ea va fi adoptată prin lege ordinară și în urma dezbaterilor, din nou, cînd vom ajunge la procedura de vot, dacă veți avea anumite obiecții sau propuneri puteți să le faceți, avem și Direcția juridică cu noi, vom consulta Direcția juridică.

Dacă vor exista impedimente de ordin juridic, evident că nu vom merge mai departe. Așa cum v-am spus, din punctul meu de vedere, Regulamentul ne permite ca să luăm decizii aici, în Parlament, prin vot, legate de modalitatea cum va fi adoptată această Concepție națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.

Pînă la urmă, esența este importantă. Dumneavoastră insistați mai mult asupra formei, dar noi avem în față o concepție care a fost difuzată deputaților. Ei cunosc conținutul acestei concepții și acum urmează dezbateră conținutului Concepției naționale de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.

Domnule Mihalache,
Aveți microfonul. (*Discuții.*)

Domnule Mihalache,
Aveți microfonul...

Domnul Corneliu Mihalache:

Da. Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

... pentru a prezenta Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.

Domnul Corneliu Mihalache:

Stimați colegi,

Vă prezint Concepția de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova, un document strategic pentru domeniu.

Concepția a fost elaborată și promovată de către grupul de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media.

Asupra textului Concepției a lucrat un grup de experți naționali, iar în discuții, în cadrul grupului tematic, au participat reprezentanți ai organizațiilor media, ai radiodifuzorilor și distribuitorilor de servicii.

Dacă analizăm starea de fapt a lucrurilor în mass-media din Republica Moldova, constatăm că statul are nevoie de o viziune strategică în domeniu pentru a remedia problemele și a interveni în soluționarea lor prin măsuri stimulative. Statul ar trebui să intervină în salvarea presei scrise, care, din motive obiective și subiective, este în prag de dispariție, problemele principale fiind lipsa de publicitate și problemele cu distribuția.

Este necesară o viziune strategică asupra dezvoltării mass-media online, care, practic, nefiind reglementată, este numărul 1 la capitolul fake-uri și calomni.

Securizarea spațiului mediatic moldovenesc, problema de bază a statului, poate fi abordată doar în contextul îmbunătățirii produsului autohton, atingerea de către acesta a unui nivel concurențial adecvat.

Pentru ca mass-media moldovenească să răspundă provocărilor și să se dezvolte, este necesar suportul fiscal, legislativ, logistic al statului.

Este necesară o abordare complexă a cadrului juridic național în domeniul educației, publicității, fiscalității pentru a contribui la dezvoltarea și profesionalizarea mass-media.

Este necesară pregătirea managerilor în mass-media.

Este necesară atragerea surselor financiare, inclusiv extrabugetare, pentru a investi în mass-media, în special cea locală și regională.

Este necesară cercetarea științifică a domeniului.

Astfel, Concepția națională de dezvoltare a mass-media este punctul de referință pentru identificarea unor politici publice coerente în domeniul mass-media, politici menite să fortifice rolul sistemului mediatic în asigurarea dreptului constituțional la informație al cetățenilor.

Menționăm că pînă în prezent Republica Moldova nu dispune de o viziune generală per ansamblu a modului în care ar urma să se dezvolte mass-media. Lipsa unei atare concepții denotă grave consecințe pentru societate: o concentrare excesivă a instituțiilor mediaticice în capitală, fapt ce prejudiciază informarea adecvată a populației din mediului rural; o invazie a spațiului mediatic... o invazie în spațiul mediatic național a produselor mass-media străine și ceea ce creează o concurență neloială în acest domeniu.

Principalele prevederi ale proiectului Concepției date vizează starea generală a mass-media analizată din perspectiva factorilor dominanți ce influențează dezvoltarea domeniului, a cadrului juridic de reglementare, gestionarea domeniului și a instituțiilor mediaticice.

Prevederile Concepției... Proiectul Concepției conține 6 capitole distincte, precum și „Dispoziții finale” care stabilesc responsabilitatea Guvernului pentru realizarea prevederilor Concepției, cu excepția acțiunilor de autoreglementare.

Deopotrivă, Guvernul anual va examina rapoarte privind implementarea obiectivelor Concepției. Implementarea prevederilor Concepției va necesita resurse financiare de la bugetele... de la bugetul public, din partea investitorilor privați și a partenerilor de dezvoltare. Resursele sînt necesare, în special, pentru susținerea mass-media locală/regională, inclusiv la distribuția presei scrise.

Adoptarea Concepției, în viziunea autorilor, poate servi drept temelie pentru dezvoltarea durabilă a întregului domeniu mediatic național pe principii democratice.

Dat fiind spuse cele mai sus, rog susținerea respectivei Concepții.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Mihalache.

Prima întrebare, din partea domnului Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Господин Михалаке, закон называется „Privind aprobarea Concepției naționale de dezvoltare a mass-media”, și articolul 3 presupune: „Guvernul anual va examina rapoarte privind rezultatele implementării obiectivelor”.

Dar care sînt parametrii măsurabili pentru a aprecia rezultatele? Care sînt?

Domnul Corneliu Mihalache:

În baza Concepției naționale de dezvoltare a mass-media, Guvernul urmează să elaboreze Strategia de dezvoltare a mass-media și, respectiv, va avea instrumentele pe care le va crea pentru a...

Domnul Oleg Reidman:

Так зачем нам тогда закон о концепции, если будет стратегия? Будет стратегия, давайте будем делать закон, утвердим эту стратегию. Что это такое – закон о концепции? Непонятно.

То есть вот коллега Шупак говорила, что мы там опустили куда-то в свободе прессы на восьмидесятое место. Значит, у нас должна быть задача подняться на 79 или на 75, на какое-нибудь. То есть, если это dezvoltare, значит, должны быть параметры. 85 газет у нас есть – будет 90. Есть 6 телевизионных постов – будет 26 через 20 лет. Что-нибудь такое, иначе это все – пустая бумага.

Значит, нет, да? Параметров измеряемых нет сегодня, по которым Правительство...

Domnul Corneliu Mihalache:

Нет, количественных нет, есть качественные параметры.

Domnul Oleg Reidman:

Качественные – этого тоже нету.

Domnul Corneliu Mihalache:

Качественные параметры тоже важны.

Domnul Oleg Reidman:

Качественных тоже нет. Мы с вами демократию понимаем по-разному, это не понятие.

Тем не менее ... вот articolul 3. Guvernul ...

Domnul Corneliu Mihalache:

А как может государство регулировать количество ....

Domnul Oleg Reidman:

Так в чем развитие? В чем состоит развитие? Развитие. Были газеты на 8 полос, станут на 16, или что? В чем развитие? В чем мы видим развитие? А пишем. Articolul 3. Guvernul anual va examina rapoarte privind rezultatele implementării nu strategiei, dar obiectivelor concepției.

Domnul Corneliu Mihalache:

Pentru că în baza concepției, Guvernul va elabora strategia, dar principiile sînt în concepție determinate.

Domnul Andrian Candu:

Următoarea întrebare – din partea domnului Deliu.

Vă rog frumos. Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Mihalache,

Se vede că astăzi e ziua dumneavoastră, deoarece mai mult de o oră ați stat la tribuna Parlamentului și ați răspuns la întrebări cu referire la proiectul Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova. Și eu cred că pe bună dreptate, deoarece este un document care trebuie, într-adevăr, să reglementeze acest domeniu.

Dar eu mai am încă o părere, mie mi se pare că noi „am pus boii înaintea carului”. Și încerc a argumenta de ce. Concepția este un document de politici care stabilește o viziune, inclusiv niște repere pentru viitoarele acte legislative. Întrebarea mea: de ce s-a purces la discutarea întîi a Codului serviciilor media, ce-i înregistrat la data de 22 martie, ca mai apoi să purcedem la discutarea concepției, care ea ar trebui să fie prima? Este documentul de politici și în baza ei se elaborează mai apoi celelalte acte legislative. Care este pricina că așa s-a întîmplat?

Domnul Corneliu Mihalache:

Dumneavoastră știți foarte bine că nu eu stabilesc prioritățile pe ordinea de zi.

Eu sînt de acord, de fapt, cu dumneavoastră că concepția stabilește prioritățile politicilor publice în domeniu, dar nu văd nici o contradicție. De fapt, Codul serviciilor media, prezentat, nu intră în contradicție cu prevederile acestei concepții. Și, de fapt, audiovizualul este partea dominantă a mass-media, iar concepția stipulează nu doar ... prevederile mass-media în general.

Și dacă noi vom reuși să salvăm, cel puțin, presa scrisă, asta ar fi deja o realizare foarte mare. Pentru că presa scrisă moare în Moldova. Asta pe mine mă doare sufletul, de aceasta și am spus ...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Deliu,

O să fac doar o mică intervenție. Concepția, aveți dreptate, este baza politicilor viitoare, una din ele este și Codul audiovizual nou, dar pe lîngă

acestea vor mai fi și multe alte legi care urmează să fie produse de grupurile de lucru care funcționează.

Astăzi noi vom aproba concepția, fiindcă se aprobă prin lege ordinară, și ea va fi astăzi aprobată, sper foarte mult, ca ulterior, bineînțeles, încă foarte mult să mai discutăm despre cod, că astăzi doar am început-o în primă lectură. De aia e un decalaj, dacă vreți, de două ore. Atît.

Mulțumim.

Domnule Deliu,

Vă rog.

Domnul Tudor Deliu:

Tocmai asta am vrut să precizez, domnule Președinte. Fiindcă este totalitatea instituțiilor mass-media: scrise, audiovizuale, online, eu la asta m-am referit.

Dar, totuși, eu v-am ascultat, domnule Candu ... Dar, totuși, eu rămîn la părerea și cred că și colegii o să fie de acord cu mine că la început se adoptă concepția, iar în baza concepției se adoptă celelalte acte legislative. De aceea nu-i exclus faptul că astăzi la adoptarea concepției să intervină unele modificări care să nu corespundă prevederilor Codului audiovizualului, ipotetic presupunem. De aceea eu cred că, totuși, s-a greșit.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Doamnă Zotea,

Vă rog frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule autor,

Dacă e să ne uităm la fundamentarea economico-financiară, vedem că implementarea prevederilor acestei concepții va necesita cheltuirea anumitor resurse financiare. Spuneți-mi, vă rog, dacă este prevăzut, cel puțin, aceste cheltuieli în bugetul de stat? Și care e această sumă?

Domnul Corneliu Mihalache:

Vă mulțumesc pentru întrebare.

De fapt, într-adevăr, vor fi necesare cheltuieli pentru susținerea... pentru stimularea mass-media, în special regională și locală. Concepția, de fapt, care va fi astăzi adoptată de către Parlament, este un document de intenție că statul și, în special, Parlamentul va acorda atenție deosebită domeniului mass-media, dezvoltării domeniului, iar urmează Guvernul să

elaboreze strategia și să prevadă deja mijloace financiare pentru stimularea și dezvoltarea mass-media.

Domnul Andrian Candu:

Am să vă mai completez în calitate de autor, doamnă Zotea. Concepția prevede, pe viitor, elaborarea unei Legi cu privire, de exemplu... facilităților fiscale și a privilegiilor financiare pentru industria video sau TV, sau industria filmului.

Aici, în Parlament, vom discuta despre o astfel de lege pe viitor, care o să presupună cheltuieli din partea bugetului și care, bineînțeles, va fi avizată de Guvern și va fi prevăzută în legile de buget în anul viitor. Concepția este un document de politici și apriori nu poate să aibă partea sa financiară.

A doua întrebare, vă rugăm.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc.

Domnule autor,

Dacă e să analizăm același proiect pe site-ul Parlamentului, cel puțin pe prima foaie este scris și perioada acestei concepții „2018–2025”. În proiectele pe care le-am primit noi în lădița poștală acești ani dispar. Spuneți-ne, vă rog, dacă confirmați că concepția este pe această perioadă sau, de fapt, e o incertitudine și nu mai există o perioadă pentru această concepție?

Deci pe site, explic, e scris „2018–2025” în conținutul concepției, iar în proiectele care le-am primit în lădiță nu e specificat această perioadă.

Domnul Corneliu Mihalache:

Doamnă Zotea,

Concepția națională de dezvoltare a mass-media este un document strategic care este ... Pentru prima dată în Republica Moldova este adoptat un astfel de document. Din păcate, timp de 25 de ani nici un Parlament nu a găsit timp și spațiu pentru un astfel de document. Poate noi nici nu am fi dezbătut astăzi atâtea probleme la Codul serviciilor media dacă 25 sau 20 de ani în urmă ar fi fost adoptat un astfel de document.

Concepția națională de dezvoltare a mass-media, indiferent de faptul dacă are o durată definită sau indefinită, ea trebuie să fie pusă în aplicare și cât mai urgent tocmai pentru a încerca să urnim carul acesta cu boi din loc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnul Corneliu Mihalache:

Sau boii, sau carul.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, doamnă Ciobanu, vă rugăm.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule autor,

Unul din obiectivele principale ale concepției este profesionalizarea domeniului care să răspundă necesităților mass-media, dar și provocărilor la care este supusă, noile condiții și realități. Spuneți-mi, vă rog, în viziunea dumneavoastră, ce acțiuni concrete se cer pentru implementarea acestui obiectiv, cu adevărat, important? Profesionalizarea domeniului, subliniez.

Domnul Corneliu Mihalache:

Vă mulțumesc.

În primul rînd, nu avem acum, ca și profesie, manageri în domeniul mass-media. Și eu aș vedea unul din rolul statului de a asigura în cadrul instituțiilor universitare existente, în cadrul Facultății de jurnalistică ar putea să fie asigurarea pregătirii managerilor de calitate în domeniul mass-media.

În ceea ce ține de profesionalizarea mass-media ca atare, aici ar trebui să intervenim, cum și am menționat, cu modificări legislative și în domeniul educației inclusiv, pentru a ridica nivelul atât al producătorului, cât și al consumatorului de informații, pentru că este o interdependență între producător și consumator.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Ciobanu,

Vă rog dacă aveți a doua întrebare?

Doamna Maria Ciobanu:

Cam ambiguu v-ați exprimat, n-am prea înțeles eu ce-i cu managerii în domeniul mass-media. Și nu cred că la holdingul lui Plahotniuc nu există manageri. Dar asta e altă problemă.

Spuneți-mi, vă rog eu, la proiectul hotărîrii, domnule deputat, la articolul 3: că anual Guvernul va prezenta rapoarte de implementare a concepției. Dar ce înseamnă Guvernul? Poate spuneți exact, care autoritate va prezenta anual rapoarte cu privire la implementarea Concepției?

Eu propun să fie concretizat. Nu Guvernul va prezenta, dar autoritatea responsabilă va prezenta anual rapoarte de implementare a Concepției.

Domnul Corneliu Mihalache:

Autoritatea de reglementare...

Doamna Maria Ciobanu:

Responsabilă, responsabilă.

Domnul Corneliu Mihalache:

Autoritatea de reglementare în domeniu este Consiliul Coordonator al Audiovizualului sau Consiliul Audiovizualului, dar aceasta este doar pe domeniul audiovizualului.

Noi vorbim despre mass-media, noi, pur și simplu, nu avem o autoritate națională de reglementare în domeniul mass-media.

Doamna Maria Ciobanu:

Sînt de acord. Dar în cazul acesta ar trebui să scrieți: „Guvernul, în paranteză – autoritățile responsabile vor prezenta anual rapoarte cu privire la implementarea Concepției”. Concret cine.

Domnul Corneliu Mihalache:

Nu...

Doamna Maria Ciobanu:

A spune Guvernul, e prea general, în viziunea mea.

Domnul Corneliu Mihalache:

Guvernul este responsabil pentru aplicarea în practică a prevederilor Concepției.

Doamna Maria Ciobanu:

Cît de des vine Guvernul în Parlamentul Republicii Moldova, înseamnă că nu va mai veni niciodată.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnul Golovatiuc.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Спасибо.

Господин Михалаке, а также другие авторы – господин Канду, господин Хотиняну,

Я не думаю, что изобретать велосипед в XXI веке – это есть правильно. Есть устоявшиеся понятия – документы политик, концепция, – это в развитие того, о чем говорил коллега Делиу. Концепция, стратегия, план действий – все вместе. Мы что, утверждаем сейчас концепцию законом?

Дальше – стратегия? Кто, когда – непонятно. Я бы мог понять, если бы здесь, в проекте hotărîre, было бы „Guvernul, pe baza Concepției menționate, va elabora strategia” и так далее, но здесь ничего нету.

Почему сразу не предложить все эти документы – Концепция, стратегия, план действий?

Я сейчас еще раз пробежал по концепции – ведь здесь половина этого просится в стратегию. Ну не может быть в концепции вот то, что мы здесь видим, Capitolul „Descrierea situației din domeniu”. Это что за концепция? В стратегии – да, это не только возможно, это необходимо, но в концепции... Концепция, уважаемые, это две страницы, это то, что мы хотим в этом секторе, а дальше – стратегия и план действий. Тогда это взвешенный, нормальный документ.

Спасибо.

Как вы к этому относитесь, кстати?

Domnul Corneliu Mihalache:

Ну, тут прописано... в Концепции прописано, что на основании Концепции Правительство разработает стратегию и, соответственно, план действий. (*Rumoare în sală.*)

Я считаю, что чем ничего, вот... Концепция – это все-таки наше отношение, Парламента, к масс-медиа.

Наконец-то Парламент обратил внимание на те проблемы, которые существуют в масс-медиа. Не только... очень часто мы говорим в основном о телевидении, потому что оно влияет на общественное мнение, но мы забываем об online-журналистике, мы забываем о письменной прессе, т.е. мы забываем о газетах, а это тоже очень важно.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Am să completez ceea ce a spus colegul.

Eu am impresia că sau ora este târzie, sau oamenii au obosit, sau noi nu mai știm să mai citim documentele.

Domnule Golovatiuc, (*Gălăgie în sală.*)

În concepția respectivă sînt prevăzute clar care sînt politicile și actele normative care urmează să fie elaborate.

Citez: „Punctul 4.2.3. Elaborarea și adoptarea proiectului de Lege privind completarea Codului fiscal ce ține de facilități.

4.2.4. Elaborarea și adoptarea proiectului de Lege privind completarea Legii comunicațiilor poștale.

4.2.5. Elaborarea și adoptarea proiectului de Lege privind completarea Legii cu privire la ajutorul de stat.

4.2.6. Elaborarea proiectului de Lege cu privire la ajutoarele de stat pentru publicațiile periodice și online.

4.2.7. Elaborarea și adoptarea unei Legi cu privire la publicitate.

4.2.8. Elaborarea și adoptarea proiectelor de Legi privind completarea unor legi, în conformitate cu prezenta Concepție”. Și sînt date denumiri.

Doamnă Maria Ciobanu,

„4.3. Realizarea obiectivului nr. 3 – un proces de profesionalizare a domeniului care să răspundă necesităților mass-media” și, ulterior, toate acțiunile.

Ce se întîmplă, dragi colegi?

Nu mai știți... limba română? (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumesc foarte mult.

Și mai mult decît atît, știți care este cel mai mare semn de întrebare?

Această concepție a fost elaborată sub egida Consiliului Europei de un grup de lucru, unde voi toți ați primit invitație să participați.

Cîți dintre voi au participat la acest grup de lucru? Ridicați mîinile. Zero.

Domnul Vitiuc a fost și el o dată la o ședință.

Dar în rest, cei care pun astăzi întrebări, unde ați fost jumătate de an? Nu vi-i rușine?

Domnule Golovatiuc,

Dreptul la replică vreți?

Poftiți.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Во-первых, уточнение, второй вопрос и так далее. Так что на реплику... репликой я не пользуюсь.

Значит, мы и хорошо понимаем язык, и умеем читать. Но здесь написано: „Concepția națională de dezvoltare a mass-media”, не Concepția națională de elaborare a cadrului normativ”, а „Concepția de dezvoltare” и просится сюда уже и далее. Поэтому это был вопрос. (*Gălăgie în sală.*)

Вы ответили, что нет, мы не считаем нужным вместе с концепцией дать и стратегию, а лучше и план действий.

ОК, принимается.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim.

Doamnă Ciobanu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Președinte Candu,

Venim noi sau nu, toate deciziile se iau pe strada Armeană 44/4.

Nu spuneți că nu avem rușine, fiindcă mâine o să spuneți că sîntem niște indivizi ca și europarlamentarii.

Eu aștept de la dumneavoastră un comportament-model de Președinte al Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Dar noi toți sîntem indivizi – persoane fizice se numește, că altele sînt entități – persoane juridice, ca inclusiv Parlamentul Republicii Moldova.

Și dumneavoastră, ca profesoară de limba română, trebuie să știți lucrul ăsta. (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult.

Și rugăm comisia să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat proiectul de Lege ordinară privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova.

Proiectul de lege a fost elaborat în cadrul grupului de lucru pentru perfectarea legislației mass-media, instituit prin dispoziția Președintelui Parlamentului și prezentat sub inițiativa legislativă, semnată de un grup de deputați. (*Rumoare în sală.*)

Autorii propun, prin proiectul dat, adoptarea Concepției naționale de dezvoltare a mass-media drept punct de referință pentru politici publice coerente în domeniu, politici menite să fortifice rolul sistemului mediatic în asigurarea dreptului constituțional la informare al cetățenilor și... întru consolidarea unei societăți democratice.

Proiectul propus spre examinare vizează starea generală actuală a mass-media, analizată prin prisma factorilor dominanți care influențează activitatea – cadrul juridic de reglementare a domeniului, gestionarea domeniului mediatic și a instituțiilor mediatice, profesionalismul și responsabilitatea mass-media. Drept scop, Concepția propune să servească

punct de referință pentru politici publice coerente în domeniul mass-media, identifică instrumente și căi de soluționare a problemelor identificate, adoptarea actelor normative de reglementare și de autoreglare a domeniului.

Concepția se propune a fi aprobată de Parlament, proiectul de lege, responsabilitatea pentru realizare, cu excepția acțiunilor de autoreglementare, îi revine Guvernului.

Proiectul Concepției presupune... reglementărilor comunitare, prevederile acesteia fiind conforme cu cele mai importante acte ale Consiliului European, Uniunii Europene și ale Comisiei, tratatele internaționale.

Implementarea prevederilor Concepției va necesita resurse financiare din partea bugetelor publice, din partea investitorilor privați și a partenerilor de dezvoltare. Resursele sînt necesare, preponderent, pentru susținerea mass-media locală și regională, inclusiv distribuirea presei scrise.

În cadrul examinării în ședința comisiei parlamentare de profil, au fost prezentate unele propuneri și amendamente care, fiind acceptate, vor fi implementate la redactarea proiectului de lege, inclusiv din punctul de vedere al tehnicii legislative.

Comisiile parlamentare au avizat proiectul de lege. Se propune votarea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Domnule președinte Hotineanu,

Un element de precizare. Luînd în considerare că este conținutul proiectului de lege ordinar prin care se aprobă această concepție și care, într-un fel, reiterează „Dispozițiile finale” la punctul 7 din concepție, probabil, cu apariția acestui proiect de lege, înseși „Dispozițiile finale” trebuie excluse complet, că, de fapt, le reiterează. *(Discuții.)*

La microfon, vă rog frumos.

La microfon, vă rog.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Se acceptă, domnule Președinte. Dar eu și propunerea domnului Golovatiuc aș accepta-o, ca în proiectul de lege ordinar să fie inclus că după concepție Guvernul va prelucra strategia și planul de acțiuni.

Probabil eu nu văd...

Domnul Andrian Candu:

Nu am văzut nicăieri în concepție să scrie despre faptul...

Domnul Vladimir Hotineanu:

Bine. Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

... că vine cu strategie.

Domnul Vladimir Hotineanu:

... Domnule Președinte...

Domnul Andrian Candu:

Nu există strategie. De unde ați luat-o toți că apare o strategie după asta?

Domnul Vladimir Hotineanu:

Bine. Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dacă nu mai sînt întrebări, vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 108 din 3 aprilie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot.

Dragi colegi,

Este ora două și un sfert, normal, ar fi trebuit să trecem la procedura de vot. Luînd în considerare că avem un proiect pentru lectura a doua, care este pregătit de Comisia juridică, numiri și imunități și demult văd că doamna Apolschii ridică ambele mîini că ar vrea să ne prezinte foarte operativ și succint raportul comisiei la acest subiect. O rugăm frumos să vină la tribuna principală și să ne prezinte raportul la **proiectul nr. 34 din 14 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, subiectul nr. 1 de pe ordinea de zi.**

Vă rugăm.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia a examinat proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului.

Proiectul de lege prevede perfecționarea cadrului normativ ce reglementează procedura de declarare și de control al averilor și intereselor personale, precum și respectării regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Vă readuc aminte că proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 22 martie 2018. Comisiile au avizat acest proiect de lege.

La prezentul proiect de lege au fost prezentate avize de către Autoritatea Națională de Integritate, Procuratura Generală, Banca Națională, Consiliul Superior al Magistraturii, care au fost examinate la pregătirea proiectului de lege pentru dezbateri în lectura a doua.

Comisia a examinat, la fel, și amendamentele deputaților, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și se conțin în sinteză, care este parte integrantă la raport.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 34 din 14 februarie 2018 spre adoptare în a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Și încheiem dezbaterile la proiectul nr. 34 din 14 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Și vom reveni la procedura de vot.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul.

Numărătorii să se pregătească să ne dea rezultatele, cer scuze, inițial, prezența în sală pe sectoare.

Vă rugăm frumos, toți deputații să treacă la locurile lor în sala plenului.

Secretariatul,

Vă rugăm frumos să mai faceți un apel și în celelalte spații ale Parlamentului, ca toți parlamentarii să revină în sala plenului.

Un minut–două pentru a ne mobiliza și a ne organiza, și revenim după... după care revenim cu prezența inițială în sectoare.

P A U Z Ă

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Andrian Candu:

... prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 15.

Domnul Andrian Candu:

Rectificare pe sectorul nr. 1.

N u m ă r ă t o r i i:

– 16.

Sectorul nr. 2 – 42.

Sectorul nr. 3 – 20.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 78 de deputați în sală. Majoritatea simplă este de 40.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă pregătiți. Trecem la procedura de vot pentru toate proiectele care au fost examinate și dezbătute pînă la ora actuală.

Și primul vot este pentru proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, primul subiect pe ordinea de zi, proiectul nr. 34 din 14 februarie 2018.

Înțeleg că înainte de vot era necesară o anumită precizare pentru redactori ulterior, pentru stenogramă.

Doamnă Apolschii,

O să ne confirmați, dar era vorba despre ceva ce urma să menționeze domnul Carpov.

Vă rog frumos.

Domnul Eugen Carpov:

Da, domnule Președinte,

Doar pentru stenogramă, am vrut să precizez textul la articolul 2 care este în pagina 10 care dă definiția „Beneficiarului efectiv”.

Doar ca să înțeleagă colegii despre ce este vorba, definiția spune că: „Persoană fizică ce deține sau controlează în ultima instanță o persoană fizică”. Uitați-vă la textul „persoană fizică... deține sau controlează... o persoană fizică”. Nu poate o persoană fizică să dețină o altă persoană fizică. Și din cauza aceasta, redactarea tehnică este următoarea: „Beneficiarul efectiv este persoana fizică care controlează în ultima instanță o persoană

fizică sau care deține ori controlează o persoană juridică...” și în conformitate cu textul. Separăm persoana fizică de cea juridică, ca să nu fie „o deține”.

Domnul Andrian Candu:

Bineînțeles.

Vă rugăm frumos, doamnă Apolschii.

Doamna Raisa Apolschii:

Da, domnule Președinte,

Adevărat, noi am discutat gramatical la etapa redactării. O să purcedem și la... o să intervenim.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult pentru precizări.

Luînd în considerare și aceste precizări pentru stenogramă, se supune votului pentru a adopta în lectura a doua proiectul de Lege nr. 34 din 14 februarie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Primul sector – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 34 din 14 februarie 2018 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, se supune votului pentru a aproba în primă lectură proiectul de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la notariat, subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi, proiectul nr. 102 din 28 martie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Astfel, cum a fost menționat, deși inițial era intenția să fie votat și în lectura a doua, totuși se va mai examina puțin subiectul în comisie.

Următorul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 4 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 89 din 16 martie 2018, proiect de Lege cu privire la eficiența energetică. Vot pentru prima lectură.**

Cine este pentru, vă rugăm frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Se supune votului subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 98 din 22 martie 2018, proiectul Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.**

Cine este pentru, vă rugăm frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Și în continuare, ultimul exercițiu pe moment al votului, subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 108 din 3 aprilie 2018, rectific, e vorba de proiectul de Lege privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova. Vot pentru o singură lectură. Este lege ordinară.**

Cine este pentru a adopta proiectul de Lege privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova nr. 108 din 3 aprilie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos totuși pentru acuratețe, numărătorii, să ne dea rezultatul pe sectoare, pentru a asigura majoritatea simplă.

Vă rugăm.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 56 de voturi, proiectul de Lege ordinară privind Concepția națională de dezvoltare a mass-media din Republica Moldova nr. 108 din 3 aprilie 2018 a fost votat și adoptat.

Vă mulțumim foarte mult, dragi colegi.

Următorul subiect... mai sînt 4 proiecte de legi. Rugămintea este să nu plecați din sala plenului, deoarece foarte repede le vom vota și pe cele 4.

Și următorul subiect pe care vi-l propun, nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 99 din 6 aprilie 2017.**

Îl rugăm pe domnul Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Eduard Serbenco – *secretar de stat al Ministerului Justiției:*

Hristos a înviat!

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Atenției dumneavoastră se supune proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative. Este vorba în principal de Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, Legea taxei de stat, Legea cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

Vreau să vă zic că acest proiect vizează reglementarea clară a folosirii denumirii oficiale a statului, denumirii istorice a statului în denumirea persoanelor juridice cu scop lucrativ.

Vreau să vă mai zic că acest proiect mai vizează stabilirea obligației de obținere a unui permis pentru înregistrarea denumirii care conține denumirea statului. Este vorba că, ulterior adoptării acestui proiect de lege, cu condiția că onorații deputați îl vor susține, Guvernul va adopta o hotărâre de Guvern prin care va fi instituită comisia interguvernamentală respectivă.

Și tot acest proiect de lege mai vizează stabilirea taxei de stat pentru acordarea permisului de folosire a denumirii statului sau denumirii istorice a statului în denumirea persoanelor juridice cu scop lucrativ, este vorba de taxa de stat în sumă de 100 mii de lei.

Acestea fiind spuse, am să rog respectuos onoratul Plen să susțină acest proiect de lege.

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, întrebări în adresa autorului.

Și prima intervenție – din partea domnului Carp.

Vă rugăm frumos.

Domnul Lilian Carp:

Noi... toate produsele care sînt fabricate în Republica Moldova, deja scrie pe ele „Fabricat în Republica Moldova”. În acest fel, practic, se prezintă care este originea produsului. În cazul cînd se repetă, se spune „Vin de Moldova”, dar denumirea statului este Republica „of” Moldova, în cazul cînd folosește doar terminologia „Produs... vin de Moldova, fabricat în Moldova”, cum va fi taxat pînă la urmă? Fiindcă el nu este folosit în întregime, toată sintagma „Republica Moldova”, dar e folosit doar termenul „Moldova” sau „Basarabia”, de exemplu, este folosit.

Și dumneavoastră spuneți de denumire istorică, ce aveți în vedere prin acest lucru? Și sintagma „Moldova” fără „Republica” și „Basarabia”, dacă pentru acești doi termeni voi fi sau nu vor fi taxați cu suma de 100 de mii?

Domnul Eduard Serbenco:

Este vorba despre două instituții diferite la care faceți referire. Este vorba de o marcă de comerț sau o indicare a denumirii originii produsului. Acest proiect de lege vizează permisul de a utiliza în denumirea persoanei juridice denumirea istorică a statului. Prin denumirea istorică a statului intenționăm să ne referim la cuvîntul „Moldova”, „Țara Moldovei” și denumirea oficială a statului curentă „Republica Moldova”. Cel puțin, aceasta este în viziunea proiectului Guvernului privind reglementarea obținerii permisului de utilizare a unei asemenea denumiri.

Deci sînt două instituții – dacă revin la începutul celor spuse de mine – sînt două instituții diferite. Deci este, pe de o parte, denumirea persoanei juridice, pe de altă parte, este indicarea originii, provenienței produsului respectiv. Și acolo este foarte clar spus, la proveniența produsului „Fabricat în Moldova”. Deci este cu certitudine prezentă această sintagmă alcătuită din aceste trei cuvinte.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ganaciuc,

Închideți telefonul, vă rugăm frumos.

Vă mulțumim.

Domnule Carp,

Vă rog frumos precizare.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Serbenco,

Deci dumneavoastră spuneți denumirea istorică. Cînd vorbim despre denumirea istorică, noi vorbim despre acest teritoriu care se numește astăzi Republica „of” Moldova, ce denumiri a avut acest teritoriu pe parcursul istoriei. Și el a avut: „Țara Moldovei”, „Basarabia”, „România Mare” care a

fost în componență. Pînă la urmă, care terminologie dumneavoastră o aveți în vedere – denumire istorică? Asta e. Cînd dumneavoastră menționați acest termen „denumire istorică”. V-am spus: „Moldova”, „Basarabia”, „România” ș.a.m.d.

Domnul Eduard Serbenco:

Denumirea oficială a statului în limba română este Republica Moldova, nu este Republica „of” Moldova, după cum cunoașteți dumneavoastră. Acest teritoriu, într-adevăr, pe parcursul istoriei, a aparținut diferitor entități, acest teritoriu a fost inițial cunoscut sub denumirea de „Țara Moldovei”. Este o denumire istorică a statului, mai apoi sînt și alte denumiri.

Dacă vă referiți la perioada anului 1918, 24 ianuarie, este vorba de proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) este o altă denumire, deci o denumire istorică, da. Dar m-am referit la proiectul hotărîrii de Guvern care este în elaborare și unde figurează acele trei denumiri: „Republica Moldova”, „Moldova” și „Țara Moldovei”. Efectiv putem găsi în trecutul istoric al acestui stat sau al acestei entități anumite denumiri care au fost utilizate pentru a desemna acest teritoriu.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Boțan.

Vă rugăm frumos.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

Domnule autor,

Întrebarea constă în felul următor: există denumiri ale întreprinderilor, ale agenților economici care în denumire utilizează denumirea autorităților ... unităților teritorial-administrative și în Orhei, și în Călărași, și în Bardar, și altele, prin decizia consiliului local, iar agenții economici respectivi aduc o contribuție periodică pentru utilizarea simbolicii locale. În cazul acestui proiect de lege se presupune a percepe o singură taxă sau asta va fi una periodică, pentru că utilizarea va fi una perpetuă?

Domnul Eduard Serbenco:

La ceea ce v-ați referit dumneavoastră, în primul rînd, la faptul utilizării denumirii unității administrativ-teritoriale, ea va putea fi folosită în denumirea unei persoane juridice cu acordul consiliului local. Aici vorbim despre altă categorie de persoane juridice care în denumire folosesc denumirea oficială a statului. Deci este vorba despre o taxă care va fi

încasată atunci cînd ... este vorba de obținerea acestei permisiuni, este vorba de o singură dată.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Roman Boțan:

O precizare. Deci considerați justificat faptul că alți agenți economici care utilizează denumirea unităților teritorial-administrative să plătească periodic pentru acest lucru, iar în cazul în care se va utiliza denumirea Republicii Moldova se va percepe o singură taxă?

Vă mulțumesc.

Domnul Eduard Serbenco:

Nu, dacă înțeleg corect întrebarea dumneavoastră, răspunsul meu ar fi următorul. Cînd este vorba despre utilizarea în denumirea unei persoane juridice cu scop lucrativ a denumirii unității administrativ-teritoriale nu se va încasa, nu se va percepe nici o taxă. Este vorba doar de folosirea în denumirea unei persoane juridice a „Republicii Moldova” sau „Moldova”.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Boțan,

Ultima precizare, ca să trecem la următoarea intervenție.

Domnul Roman Boțan:

Există o asemenea prevedere privind utilizarea simbolicii locale, există companii care în denumiri utilizează denumirea autorităților publice ... unităților teritorial-administrative și acolo consiliul poate hotărî ca acest agent economic să contribuie periodic la ... în schimbul utilizării acestei denumiri, periodic în bugetul local. În cazul proiectului dumneavoastră acest agent economic va contribui decît o singură dată. Asta a fost doar, de fapt, întrebarea.

Domnul Eduard Serbenco:

Acest proiect de lege, dacă înțeleg corect întrebarea dumneavoastră, nu vizează situația dată la care vă referiți.

Domnul Roman Boțan:

Vreau să vă spun că există o diferență, unii agenți economici care utilizează denumirea orașelor și satelor în denumire plătesc periodic, prin decizia consiliului local, în bugetul localității respective, iar în cazul de față va fi percepută plata o singură dată, nu ar fi o diferență în abordarea față de agenții economici.

Domnul Eduard Serbenco:

Da, va fi o singură dată achitată această taxă pentru utilizarea în denumire a sintagmelor „Republica Moldova”, „Moldova”, „Țara Moldovei”, eventual alte denumiri istorice.

Domnul Roman Boțan:

Deci presupuneți utilizarea și a altor denumiri istorice în afară de cele precizate trei?

Domnul Eduard Serbenco:

Eu presupun că da.

Domnul Roman Boțan:

Cum considerați ...

Domnul Eduard Serbenco:

Vedeți că este vorba despre un proiect de hotărâre de Guvern care urmează să fie adoptat, deci nu este vorba despre un text definitiv al acestui proiect de hotărâre de Guvern.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea domnului Țurcan Vladimir.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc mult.

Eu așa simt că cu cât mai mult apar întrebări, cu atât mai mult apar neclarități și asta nu este întâmplător. De exemplu, o întrebare din partea mea va fi următoarea: deci eu așa înțeleg că această lege nu poate să aibă un efect retroactiv, așa-i?

Domnul Eduard Serbenco:

Corect.

Domnul Vladimir Țurcan:

Așa-i. Înseamnă că toate structurile, deci toate persoanele juridice care deja se folosesc de această denumire, de exemplu, „MoldovaGaz”, ei nu vor plăti această taxă?

Domnul Eduard Serbenco:

Răspunsul este – nu.

Domnul Vladimir Țurcan:

Poftim?

Domnul Eduard Serbenco:

Răspunsul este – nu. Deci legea, dacă este adoptată ...

Domnul Vladimir Țurcan:

Atunci pentru ce, în genere, avem nevoie de această lege? Evident că nimeni mai departe ... și în genere e straniu ca noi să permitem cuiva să utilizeze denumirea oficială a statului în denumirea persoanei juridice. Asta e un absurd, pur și simplu.

Eu înțeleg că scopul este de a acumula cât mai multe surse financiare, dar nu prin așa fel de metode de acum absurde, doar dacă față de cei care dețin deja această denumire. Printre altele, „MoldovaGaz” are în teritoriu structurile respective, „OrheiGaz”, „CahulGaz” ș.a.m.d. Dar cei care vor încerca ... Ei, pur și simplu, nu vor încerca. Nimeni n-o să dorească mai mult să utilizeze această denumire a statului oficială, fie istorică. Aici e clar că foarte multe întrebări, care-i istorică? Pur și simplu, legea va fi o lege moartă.

Domnul Eduard Serbenco:

Nu considerăm ...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Poftim, domnule Serbenco.

Poftiți, puteți răspunde, da.

Domnul Eduard Serbenco:

Nu considerăm că inițiativa care este propusă este una absurdă. Vreau să vă zic că reglementări de acest gen există și prin alte părți, unde, la fel, sînt stabilite taxe. Este vorba despre posibilitatea pentru întreprindere să folosească în denumirea sa această sintagmă, care îi va spori eventual atractivitatea, anvergura ș.a.m.d.

Deci este vorba de o situație, din punctul nostru de vedere, care se explică una rezonabilă. Ceea ce a fost în trecut, a fost în trecut. Proiectul legii vizează situațiile din viitor și, respectiv, ea se va aplica cu condiția că este adoptată.

Vreau să vă zic că sînt mai multe cereri la Guvern pentru permisiunea de a folosi în denumirea lor, întreprinderilor sau societăților comerciale, a acestei sintagme „Republica Moldova” sau „Moldova”, cele care nu sînt încă soluționate, deoarece procedura obținerii permisiunii date nu era una reglementată sau stabilită.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea domnului Iurie Țap.

Domnul Iurie Țap:

Precizarea mea ține de modificările, formulările propuse la articolul III alineatul (11) litera d), este vorba despre sintagma „acordul

scris al consiliului local”. Noi nu avem, pînă în prezent, acel Cod de procedură, nu avem uniformizate toate procedurile administrative. Această formulă este una destul de, haideți să spunem, ambiguă, fiindcă este vorba despre decizia consiliului local.

De aceea cred că pentru lectura a doua trebuie, poate, chiar să formulăm, dacă nu găsim altă expresie mai reușită, altă noțiune mai reușită, să fie expres prevăzut „decizia consiliului local”. Fiindcă nu este așa instrument, nu au autoritățile locale așa instrument – acordul scris.

Mulțumesc.

Domnul Eduard Serbenco:

Mersi frumos. Se acceptă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea doamnei Zotea.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc frumos.

Domnule autor,

Spuneți-ne, vă rog, dacă va exista un filtru pentru eliberarea permisiunii de folosire a denumirilor oficiale.

Și vă dau cîteva exemple. Presupunem că vin cu acea cerere de a forma compania cu denumirea „Miliardul de Moldova”, „Șor fură din Moldova”.

Spuneți-mi, vă rog, o să permiteți asemenea cereri și asemenea denumiri?

Mersi.

Domnul Eduard Serbenco:

Vreau să vă zic că în intenția Guvernului nu este de a crea un filtru. În intenția Guvernului este de a institui o comisie interguvernamentală care va examina cererile pentru obținerea permisului respectiv, potrivit unor criterii bine determinate. (*Gălăgie în sală.*)

Mai mult n-am ce vă răspunde.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Bine. Vă mulțumim.

Mai avem o întrebare din partea domnului Cuciuc.

Domnul Oleg Cuciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Către autor. Nu considerați că era mai binevenit să veniți cu o listă întreagă de denumiri și abrevieturi, ca să știm despre ce vorbim, căci în cazul dumneavoastră, când spuneți despre cele 3 denumiri „Republica Moldova”, „Moldova” sau „Țara Moldovei” sînt denumiri oficiale ale statului și nicidecum la articolul întîi citim despre denumiri oficiale sau istorice ale unităților administrativ-teritoriale.

Cine nu știe, noi am avut 3 unități administrativ-teritoriale în componența Moldovei: „Hanatul tătăresc” se numea „Tatarlîc” sau „Tataria”, am avut „Pașalîcul” ș.a.m.d. Deci ele?... Am avut și „Gubernia Besarabiei” și „область”. Ele vor fi în lista dată sau lista va fi extinsă, la dorința Guvernului, fără să cunoaștem?

Deci ne puneți să votăm o lege care nu știm cum va fi mai departe administrată.

Mulțumesc.

Domnul Eduard Serbenco:

Mersi frumos pentru întrebare.

Preocuparea dumneavoastră va fi luată în calcul. Eu vreau să vă zic că proiectul legii stabilește foarte clar denumirea oficială a statului, denumirea istorică a statului, derivatele din aceste denumiri. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Credem că este vorba de o anumită certitudine în textul respectiv, certitudine care îi va permite Guvernului să reglementeze, în mod concret, despre care denumiri este vorba. Și vreau să vă zic că la ora actuală în proiectul hotărîrii Guvernului elaborat, dar încă nedefinitiv, figurează denumirile despre care v-am pomenit deja – „Republica Moldova”, „Moldova”, „Țara Moldovei”.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim. (*Gălăgie în sală.*)

Domnule Serbenco,

Nu mai avem întrebări la adresa dumneavoastră ca autor al proiectului de lege.

Îl invit aici pe domnul Ștefan Creangă să prezinte raportul din partea Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege în cauză, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Proiectul de lege are drept scop reglementarea raporturilor de utilizare a denumirii oficiale sau istorice a statului în denumirea persoanelor juridice cu scop lucrativ.

Astfel, prin prezentul proiect de lege, se propune reglementarea într-o formă clară și neechivocă a posibilității de utilizare în denumirile persoanelor juridice a denumirii oficiale sau istorice ale statului, a abrevierilor și derivatelor denumirii oficiale sau istorice ale statului, prin înlăturarea contradicțiilor și ambiguităților legale; stabilirea obligației de obținere a unei permisiuni pentru înregistrarea denumirii care conține denumirea statului; stabilirea taxei pentru acordarea permisiunii de utilizare a denumirii statului în denumirea persoanei juridice cu scop lucrativ.

În prezent, potrivit articolului 9 alineatul (11) litera d) din Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220, se interzice înregistrarea unei denumiri care conține denumirea oficială sau istorică a statului ori a unității administrativ-teritoriale, dacă nu există acordul scris al Guvernului sau, după caz, al autorității publice locale.

Totodată, potrivit articolului 25 alineatul (1) litera b) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, întreprinderea nu poate să folosească firma care conține denumirea oficială a statului, a organelor sale, a autorităților administrației publice locale și a organizațiilor obștești ori indică, direct sau indirect, că întreprinderea aparține acestor organe și organizații.

În acest sens, se propune revizuirea prevederii articolului 25 alineatul (1) litera b) din Legea nr. 845 pentru a înlătura contradicția cu prevederile Legii nr. 220.

Suplimentar, se propune abilitarea Guvernului cu competența de reglementare a modului și condițiilor de acordare și de retragere a permisiunii de utilizare a denumirii oficiale sau istorice a statului ori a abrevierilor sau derivatelor denumirii oficiale sau istorice a statului în denumirea persoanei juridice cu scop lucrativ și stabilirea taxei de stat pentru acordarea permisiunii de utilizare în denumire a denumirii statului în mărime de 100 mii de lei.

Amendamentele și propunerile înaintate vor fi examinate pentru lectura a doua.

Respectiv, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul majorității, propune onoratului Plen aprobarea acestui proiect de lege în primă lectură.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule președinte.

Întrebări nu sînt în adresa dumneavoastră.

Puteți să luați locul.

Următorul subiect de pe ordinea de zi... (*Voce nedeslușită din sală.*)

O întrebare?

Nu v-am văzut, domnule Țurcan. Îmi cer iertare.

Domnule președinte Creangă,

Reveniți la tribună.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc.

Avînd în vedere că dumnealui azi cam rar iese la tribună, nu-i nimic strașnic. (*Rîde.*)

Domnul Ștefan Creangă:

Nu, nu, nu, cu plăcere.

Mersi.

Domnul Vladimir Țurcan:

Deci așa o întrebare apare. Denumirea persoanei juridice este nu doar o denumire, poate fi și ca marcă comercială, așa? Timbru comercial.

Domnul Ștefan Creangă:

Da, sigur că da. Poate fi folosită, dacă este înregistrată la AGEPI.

Domnul Vladimir Țurcan:

Așa. OK. Acum, de exemplu, astăzi există, nu știu este sau nu, dar poate există deja un hotel „Moldova” sau un restaurant „Moldova”. El nu plătește, nu va plăti această taxă.

Deci cineva va dori să deschidă sau să acorde această denumire, iarăși, hotel „Moldova” sau restaurant „Moldova” la o întreprindere care are în gestiune, deci el va plăti. Și atunci apare întrebarea: dar după cine trebuie să fie înregistrată? Doar altă lege prevede că nu poate fi utilizată denumirea respectivă dacă ea deja este utilizată.

Domnul Ștefan Creangă:

Este înregistrată. Înseamnă că nu va fi înregistrată la Agenția Servicii Publice.

Domnul Vladimir Țurcan:

Nu poate fi înregistrată. Și dacă nu poate fi înregistrată, atunci nimeni mai mult nu va utiliza această denumire, întrebarea care am pus-o și reprezentantului Ministerului Justiției.

Atunci care-i esența legii?

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Eu sînt adeptul achitării 100 de mii, inclusiv retroactiv, ca să înțelegeți, asta este poziția mea. Dar comisia a votat așa cum este, pentru că nu este echitabil în raport cu următoarele întreprinderi care urmează să fie create să achite aceste 100 de mii.

Totodată, la momentul actual, comisia a constatat că, practic, nici o întreprindere care folosește denumirea oficială a statului nu are acordul în scris al Guvernului, așa cum este prevăzut, la momentul actual, în lege. Și aici apare, de fapt, problema. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Creangă.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 99 din 6 aprilie 2017.

Vom trece la procedura de vot, vă propun votul... luînd în considerare ce subiecte mai sînt de discutat, la 15 și un sfert, noi vom reuși, efectiv, peste vreo jumătate de oră maximum să votăm celelalte proiecte de legi care acum sînt în examinare. Deci la 15 și un sfert revenim la procedura de vot. (*Rumoare în sală.*)

Dragi colegi,

Următorul subiect pe ordinea de zi, subiectul nr. 8, **proiectul de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 28 privind constituirea Comisiei speciale de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Este proiectul nr. 112 din 5 aprilie 2018.**

Îl rugăm pe colegul nostru Anatolie Zagorodnîi să ne spună mai multe despre ce este vorba.

Vă rugăm.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

După cum cunoașteți, la 1 martie 2018, plenul Parlamentului a votat constituirea Comisiei speciale de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare, am denumit Comisia specială), formată din membrii Comisiei

drepturile omului și relații interetnice și Comisia juridică, numiri și imunități.

Comisia specială a fost instituită în legătură cu expirarea mandatelor doamnelor Oxana Gumennaia și Doina-Ioana Străisteanu, membri ai Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

Comisia specială își desfășoară activitatea începând cu 23 martie 2018. La ședința comisiei au fost numiți președintele și secretarul comisiei, a fost examinat și aprobat Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului, iar la data de 29 martie 2018 pe pagina web a Parlamentului s-a publicat anunțul privind demararea concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al consiliului.

Ulterior, la 2 aprilie 2018, Parlamentul a fost informat de către Consiliu despre faptul că la data de 6 iunie 2018 vor expira mandatele celorlalți 3 membri ai Consiliului: Ian Feldman, Andrei Brighidin și Lucia Gavriliță.

Totodată, țin să menționez că, potrivit prevederilor articolului 11 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, aprobat prin Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012, ședințele Consiliului sînt deliberative dacă la ele participă 4 membri.

Astfel, în scopul asigurării bunei funcționări a Consiliului și evitării blocajului în activitatea acesteia, apare necesitatea de a prelungi termenul de activitate a comisiei pentru a demara concursul public pentru funcțiile de membri ai Consiliului, a căror mandate expiră la 6 iunie 2018, precum și cerința modificării termenului prevăzut în articolul 3 din Hotărîrea Parlamentului nr. 28/2018.

Avînd în vedere cele expuse și complexitatea etapelor de desfășurare a concursului, considerăm oportun ca rapoartele comisiei speciale privind rezultatele concursului și candidații selectați să fie prezentate în plenul Parlamentului pînă la data de 1 iulie 2018.

În contextul celor expuse, se înaintează Parlamentului proiectul de Hotărîre nr. 112 din 5 aprilie 2018 pentru modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului nr. 28 din 1 martie 2018 și vă rog să susțineți această propunere.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor. E o chestiune mai mult tehnică. Nu se face raportul comisiei la acest subiect.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Zagorodnîi.

Și încheiem dezbaterile la proiectul nr. 112 din 5 aprilie 2018. La acest proiect de hotărâre vom reveni prin vot la ora trei și un sfert.

Și în continuare, **următorul proiect de lege** pe ordinea de zi **este proiectul nr. 42 din 21 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.**

Unul dintre autori este Sergiu Sîrbu și îl invităm la tribuna principală.
Vă rugăm.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, stimate domnule Președinte.

Stimați colegi,

Rog susținerea proiectului de Lege nr. 42 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Scopul proiectului de lege este de a reglementa în legislația conexă statutul conducerii și funcționarilor noului Serviciu cu privire la combaterea spălării banilor și prevenirii finanțării terorismului.

Vreau să amintesc că recent, în luna decembrie, Parlamentul a adoptat în lectură finală Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Acest serviciu a trecut din subordinea CNA în subordinea Guvernului, ca instituție autonomă. S-a schimbat statutul întregului efectiv-limită.

În acest sens, pentru ca această autoritate să poată să funcționeze și să poată să fie salarizată la modul convenit, este necesar de a veni cu unele modificări la Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică. Dat fiind că este o instituție autonomă, directorul și directorul adjunct al acestui serviciu trebuie să aibă un statut de demnitate publică, se intervine la Legea nr. 199. Pentru ca conducerea să beneficieze de salarii nu mai puțin decât acele care au fost în cadrul CNA, dar în cadrul CNA, acest serviciu a avut un nivel de remunerare respectiv, este nevoie de a interveni la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, în special, ce ține de salariile funcțiilor conducerii și altor funcționari din acest serviciu, din cauză că ei deja sînt serviciu autonom și în legislație este nevoie să intervenim.

De asemenea, se intervine și în Legea cu privire la sistemul de salarizare a funcționarilor publici, anume pentru... la compartimentul angajaților acestui serviciu.

În proiectul de lege s-a propus un nivel de salarizare, dar anticipînd unele întrebări, vreau să menționez că Guvernul nu a acceptat formula în cauză legată de salarii medii pe economie. În acest sens, Guvernul va propune și comisia, sper pentru lectura a doua, va veni cu rectificări. Se va merge pe un mecanism de un coeficient de multiplicare la salariile de bază.

Rog susținerea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Se pare că nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult.

Și rugăm foarte mult comisia, și anume doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei la proiectul nr. 42 din 21 februarie 2018.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

În cadrul comisiei a fost examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a unui grup de deputați.

Proiectul în cauză are drept scop modificarea cadrului legal aferent salarizării angajaților Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, serviciu constituit în calitate de organ central de specialitate autonom și independent în baza Legii nr. 308.

Pornind de la complexitatea activității din domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, necesitatea protecției informației în activitatea operațională, care cade sub incidența legislației privind secretul bancar, secretul comercial, precum și a datelor cu caracter personal, autorii au propus un nou sistem de salarizare, luînd în considerare practica recent aplicată în alte autorități (Curtea de Conturi, Agenția Națională de Integritate). În acest sens, se propune modificarea și completarea Legii nr. 199.

Avînd în vedere că implementarea proiectului va implica cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, comisia susține promovarea proiectului în cauză cu condiția prezentării avizului pozitiv al Guvernului pe marginea lui.

Ulterior, a parvenit avizul Guvernului și pentru lectura a doua vom ține cont de toate propunerile care au venit din partea Guvernului, prealabil discutînd, sîntem de acord.

De aceea rugăm pentru primă lectură să susțineți acest proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Buliga.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 42 din 21 februarie 2018 și revenim curînd la procedura de vot, precum a fost menționat.

În continuare, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi, **proiect de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, proiectul nr. 104 din 29 martie 2018.**

Cu permisiunea dumneavoastră, în calitate de autor, am să prezint acest proiect de lege.

Dragi colegi,

Voi încerca foarte succint să motivez și să argumentez acest proiect de lege și necesitatea lui.

Proiectul de lege prevede, de fapt, două elemente importante. Primul element ține de mențiunea clară în Regulamentul Parlamentului la formarea comisiilor, atunci, bineînțeles, cînd va fi noul legislativ, deoarece atunci se va aplica această prevedere.

Pe lîngă comisiile care tradițional există și prevederea regulamentară că trebuie să existe o subcomisie de control și monitorizare a Serviciului de Informații și Securitate, să fie clar specificat că una dintre comisiile permanente va fi Comisia de control al finanțelor publice, care va avea menirea, în mod special, să examineze tot ceea ce înseamnă, în primul rînd, rapoartele Curții de Conturi, dar nu doar, să se refere, bineînțeles, la tot ceea ce înseamnă finanțe publice.

Un alt articol care este adus în Regulamentul Parlamentului ca o inovație ține de rapoartele Curții de Conturi, și anume ele sînt menționate, cîteva din ele, din cele foarte multe, și este prevăzută procedura de audiere a acestora, inițial în comisia care va fi creată, comisia nouă legată de finanțe publice, dar și în plenul Parlamentului.

De ce totuși propunem modificarea Regulamentului în acest fel? Noi avem o legislație nouă care reglementează activitatea Curții de Conturi.

Potrivit noii legi pe care noi am votat-o, Curtea de Conturi crește la un alt nivel de profesionalism și de importanță în economie, Curtea de Conturi va avea noi competențe, pe lîngă auditul, pe care îl cunoaștem noi, al finanțelor publice, conform noii legi vor mai fi: audit al performanței, audit al bugetului de stat, bugetul asigurărilor sociale, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și foarte multe audite, în primul rînd, ale conformității.

La ora actuală tot ce ține de Curtea de Conturi în mare parte vine în Comisia economie, buget și finanțe, alte comisii foarte tangențial și foarte puțin examinează subiectele legate de controlul parlamentar. Comisia economie, buget și finanțe, astăzi, la ora actuală, are foarte multe

competențe pe alte domenii, de la: economie, buget pînă la energetică, industrie, standardizare. Practic, dacă vrei, e o jumătate de Guvern din ceea ce știi mai ales profesioniștii. Și efectiv fizic nu poți să acoperi toate elementele legate de Curtea de Conturi și controlul asupra finanțelor publice.

Mai mult decît atît, cunoașteți foarte bine că noi ne propunem ca Parlamentul să fie mult mai mult implicat în tot ceea ce înseamnă control parlamentar. Elementul respectiv face parte din controlul parlamentar și va asigura o mai bună calitate a controlului parlamentar.

Și vreau aici să mă refer la cîteva deja rapoarte care există la evaluarea activității Parlamentului, mai ales ce ține de cheltuielile publice, și în cazul de față sînt rapoarte externe care menționează următoarele. Astfel, conform evaluărilor actualizate pentru Moldova în perioada 2012–2014, „Cheltuielile publice și responsabilitatea financiară”, așa se numește raportul, care menționează: capacitatea de examinare legislativă a rapoartelor Curții de Conturi nu s-a îmbunătățit; capacitățile deputaților de analiză a rapoartelor respective sînt încă subdezvoltate; audierile aprofundate ale principalelor constatări au loc în mod ocazional și includ doar cîteva entități auditate sau ar putea include doar reprezentanți ai Ministerului Finanțelor; nu s-a realizat nici un progres în domeniul examinării legislative a raportului de audit extern; capacitățile de examinare legislativă rămîn a fi slabe; scorurile pentru indicatorii din acest domeniu rămîn neschimbate cu doar cel de C+ pentru acel element de evaluare.

Autorii Raportului de evaluare anticorupție pentru Parlamentul Republicii Moldova, întocmit în cadrul Programului „Îmbunătățirea democrației în Moldova” prin suport parlamentar și electoral, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, cu suportul financiar al Guvernului Suediei, menționează că practica curentă a audierilor de pregătire pentru raportul anual al Curții de Conturi pentru anul bugetar și de revizuire a nivelului de implementare a recomandărilor Curții de Conturi pare a fi nesatisfăcător.

Cu alte cuvinte, prin această modificare noi vom reuși mai bine să lucrăm la tot ceea ce înseamnă tandem și legătura Curtea de Conturi și Parlamentul Republicii Moldova, să intensificăm și să îmbunătățim controlul parlamentar asupra finanțelor publice.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și vă rog, dragi colegi, să susțineți acest proiect de lege și această inițiativă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Președinte.

Prima întrebare sau primele întrebări vin de la doamna Bodnarenco.

Doamna Elena Bodnarencu:

Господин Канду,

Действительно, парламентский контроль является одной из функций Парламента, но комиссию, которая бы занималась чисто контролем, Парламент не создавал никогда. Вы собираетесь для следующего созыва эту комиссию создать или уже в этом созыве?

Domnul Andrian Candu:

Bineînțeles, formarea comisiilor are loc la formarea Parlamentului.

Doamna Elena Bodnarencu:

Da.

Domnul Andrian Candu:

Și această comisie va apărea la noul Legislativ.

Doamna Elena Bodnarencu:

Обычно новый Парламент определяет количество комиссий, их названия, их виды деятельности, поэтому странно то, что этот Парламент пытается навязать что-то Парламенту будущего созыва. Может быть, здесь есть что-то другое, может быть, те сто миллионов, о которых говорят в коридорах Парламента, придут к вам, демократам, если вы примете это законопроект сейчас?

Domnul Andrian Candu:

În primul rînd, stimată doamnă, banii care trebuie să vină din partea Uniunii Europene, nu vin la democrați. Eu n-am trimis nici un cont bancar al meu la Bruxelles, poate chiar dacă aș vrea să primesc și eu așa o sută de milioane, n-ar fi rău deloc. Și, apropo, o să mă împart cu dumneavoastră, dacă o să primesc banii aceștia eu.

Doamna Elena Bodnarencu:

Спасибо. Нет.

Domnul Andrian Candu:

Dar ... Bine, pentru copii mai bine. Dar asistența macrofinanciară, care este așteptată de Republica Moldova, este Republica Moldova și cetățenii ei, indiferent de denumirea guvernării sau a partidelor care fac parte din guvernare. Unu.

Doi. Ceea ce vrem noi să facem este ca în Regulamentul Parlamentului, ori actualul Regulament, ori poate viitorul Regulament, să existe mențiune clară care să oblige atât Biroul permanent, cât și plenul Parlamentului atunci cînd formează comisiile în mod obligatoriu să respecte regula că una din aceste comisii trebuie în mod obligatoriu și în mod dedicat să se ocupe de tot ceea ce înseamnă controlul pe finanțele publice.

Deoarece, cu regret, nu-i aici domnul președinte Creangă, cu siguranță o să revină foarte curînd, dar el poate să vă spună foarte bine cum stau lucrurile astăzi, la ora actuală, în Comisia economie, buget și finanțe sau orice alt președinte, sau orice alte persoane de notorietate din colegii noștri care sînt membri în această comisie vă vor spune că fizic ei nu reușesc.

Și, de fapt, la ora actuală s-a format o subcomisie privind controlul finanțelor publice la nivelul Comisiei economie, buget și finanțe, dar această decizie a fost luată doar în cadrul comisiei, nici măcar fără să treacă prin Biroul permanent. Dar noi nu avem nevoie, pur și simplu, de o subcomisie de formă sau o subcomisie care în mod, poate, superficial uneori să examineze sau chiar cu bună intenție să examineze aceste rapoarte, dar avem nevoie de o comisie permanentă cu secretariat, cu staff, cu consilieri și cu proceduri legale legate de controlul parlamentar pe finanțele publice.

Opoziția parlamentară pune accentul de fiecare dată, cînd vine aici, la tribuna principală, conducătorul Curții de Conturi, pe faptul că rapoartele Curții de Conturi nu au o finalitate, uneori nu au o finalitate, dosarele penale, poate, sînt făcute sau sînt deschise, dar nu există o anumită continuitate și, la fel, nu există, poate, o calitate a supravegherii clare din partea Parlamentului, ce s-a întîmplat cu un anumit subiect identificat de Curtea de Conturi. Această comisie urmează să se implice foarte mult anume pe acest domeniu.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Bodnarenco,

Dacă mai aveți o întrebare?

Doamna Elena Bodnarenco:

O precizare mai bine. Для того, чтобы было вот это continuitate и для того, чтобы что-то получилось, нужно менять и законодательство Республики Молдова. Потому что если действующая сегодня субкомиссия не дает никаких положительных результатов, то и вновь созданная комиссия, независимо от того, будет ли у нее секретариат, будет ли у нее дополнительный кабинет и автомобиль у председателя комиссии, тоже не даст никакого результата.

Intențiile sînt bune, domnule Candu, но чтобы не получилось – «хотели как лучше, а вышло как всегда».

Domnul Andrian Candu:

Stimată doamnă.

În reformele pe care vrem noi să le promovăm încă pînă la sfîrșitul acestui Legislativ vom propune ca toți președinții de comisii să fie eliberați de povara mașinilor din comisie, în primul rînd.

Și reforma care se va face în Parlament o să aducă la aceea că noi o să avem mai puțină chestiune administrativă și costuri, inclusiv pe comisii. Deci formarea unei noi comisii în noul Legislativ n-o să aducă costuri suplimentare, ba chiar, așa cum v-am și spus, dar subiectul o să fie ridicat la Biroul permanent în viitoarele ședințe, o să venim cu anumite propuneri privind optimizarea cheltuielilor.

Iar ceea ce ține de legislație, noi deja am făcut modificări în legislație și avem o nouă lege care reglementează activitatea Curții de Conturi care prevede legătura mai strânsă cu Parlamentul.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Doamnă Bodnarenco,

Mai aveți o precizare?

Doamna Elena Bodnarenco:

O precizare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, poftim.

Doamna Elena Bodnarenco:

Я знаю, что законодательство о Счетной палате было изменено, я присутствовала на этом заседании, господин Канду. Но там ничего не говорится об ответственности Парламента и о тех механизмах, благодаря которым Парламент сможет регулировать, скажем так, или продолжать те документы, которые принимаются Счетной палатой, и привлечь к ответственности тех, кто отмечены в актах Счетной палаты.

Mulțumim frumos.

Nu știu dacă va fi o economie mare așa optimizarea cheltuielilor la transport pentru președinții de comisii. E bine că, cel puțin, ați stopat construcția gardului pe lângă Parlament și acele 5 milioane au rămas în bugetul de stat.

Domnul Andrian Candu:

La... vă asigur, și lucrul acesta, bineînțeles, putem să-l discutăm la Biroul permanent mai mult, deși nu face parte din contextul discuției pe care o avem noi acum – de comisie, dar la excluderea unei mașini deja sînt cheltuieli foarte multe legate nu neapărat de mașină direct, dar și cele indirecte, de la consumul combustibilului pînă la piesele de schimb și salariul șoferului, și multe altele.

De aceea, credeți-mă că intențiile de a economisi bani vor fi și realizate, nu doar marcate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Președinte.

Mai sînt încă 5 deputați care s-au înscris cu întrebări, așa că aveți în vedere lucrul acesta.

Următoarea întrebare, din partea doamnei deputat Zotea.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Ghilețchi.

Domnule Președinte,

Am discutat acest proiect și în Comisia economie, buget și finanțe. Pe de o parte, într-adevăr, nu se reușește să se studieze așa cum ne-am fi dorit acele rapoarte ale Curții de Conturi, dar, pe de altă parte, ne punem întrebarea: de ce ar trebui să facem această comisie pentru noul Legislativ, care va veni după alegerile parlamentare, neștiind care va fi acea coloratură politică și poate cei care vor veni nu vor accepta această comisie care, noi, de fapt, vrem și este necesar să o susținem?

Domnul Andrian Candu:

Să admitem un adevăr, pe care probabil nu vreți să-l admiteți, că în viitorul Parlament este o majoritate covârșitoare a Partidului Democrat și această majoritate să fie obligată, prin Regulamentul Parlamentului, să constituie Comisia pentru control al finanțelor publice.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Zotea,

Dacă mai aveți o precizare...

Domnul Andrian Candu:

Cum a fost întrebarea, așa a fost și răspunsul, doamnă...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

... sau întrebare.

Poftim.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Domnule Președinte,

Nu fiți, în primul rînd, atît de sigur, că nu toți alegătorii pot fi cumpărați.

Și următoarea întrebare. Deci noi cunoaștem...

Domnul Andrian Candu:

Eu sper că foarte mult am reușit să vă conving chiar pe dumneavoastră astăzi să votați.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Nu astăzi.

Domnul Andrian Candu:

Nu astăzi. Bine, votați în noiembrie, la sfârșitul lunii noiembrie...

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Cu siguranță.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Partidul pe care-l reprezint. Mai există, de asemenea, și știu că se lucrează la un Cod de reguli și proceduri parlamentare care va substitui, de fapt, Regulamentul actual, de ce n-am veni cu această modificare imediat cu acest cod, ca să nu facem de câteva ori aceste modificări?

Domnul Andrian Candu:

Într-adevăr, există intenția ca astfel de prevedere, dar și altele, inclusiv lista comisiilor, poate chiar cu denumiri și numărul lor, să se regăsească în noul Regulament sau noul Cod al procedurilor și regulamentelor ... a Parlamentului. Dar luând în considerare că asta este o intenție și nu știm dacă noi vom reuși chiar să realizăm pînă la sfârșitul, de exemplu, sesiunii sau al acestei legislaturi, am hotărît să ne asigurăm.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Următoarea întrebare, din partea doamnei Greceanîi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc.

Domnule Președinte,

La unele întrebări pe care am vrut să vi le adresez deja ați răspuns, nu așa cum am vrut să aud eu răspunsul, dar, oricum, ați oferit un răspuns. De aceea nu o să le repet.

Dar eu aș vrea să știu cum vedeți dumneavoastră capacitățile Curții de Conturi, de la crearea acestei comisii permanente în Parlament vor crește capacitățile? Ei nu au capacitatea nu de aceea că nu au specialiști, dar din simplul motiv că ei fac un simplu audit extern și nu urmăresc finalul acestui audit extern pînă la capăt.

Comisia parlamentară, de asemenea, nu are aceste funcții, de aceea că noi vom face... poate ar fi mai eficient în fiecare comisie parlamentară după profil să fie audiate aceste rapoarte și să examineze, într-adevăr, și să le ia la control. Dar noi creăm o comisie totalmente una diferită și nouă ne

trebuie din diferite ramuri acolo specialiști, nu doar din domeniul finanțelor publice, fiindcă sînt diferite profiluri.

De aceea, domnule Președinte, eu nu știu care este eficiența și cum vor crește de la aceasta capacitățile Curții de Conturi. Eu nu văd, vă spun sincer. La fiecare raport al Curții de Conturi eu, în comisie, le-am adresat una și aceeași întrebare: cîți bani publici s-au întors înapoi de la buget? Dacă să le luăm în proporții, proporția e de zero cinci.

Și atunci care-i eficiența Curții de Conturi? Noi am creat o legislație pe hîrtie foarte bună pentru Curtea de Conturi, numai că nu este eficientă la momentul actual pentru noi. Poate noi trebuie să revedem ceva în legislație pentru Curtea de Conturi?

Auditul e bine. Cine face controlul utilizării finanțelor publice? Nimeni. Aici e toată problema, domnule Președinte, nu în crearea comisiei suplimentare.

Și ceea ce s-a spus, dar poate următorul Legislativ vede poate... alte comisii poate le vede, altfel cumva comisiile să le creăm.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dumneavoastră, stimată doamnă Greceanîi, deja ați și răspuns, practic, la întrebarea pe care ați pus-o. Eficiența va crește odată cu creșterea și cu intensitatea controlului parlamentar. Dacă eu am să vă întreb și dumneavoastră probabil o să-mi răspundeți care este numărul actual al rapoartelor care au fost examinate în comisie, veți spune probabil: vreo 3-4 rapoarte ale Curții de Conturi într-un an, poate mai mult, poate 5-6.

Ele sînt minimum 40 de rapoarte care sînt elaborate la nivel de țară, global, pe diferite domenii de Curtea de Conturi. Cîte din ele au fost examinate? 4, 5, 6 în Comisia economie, buget și finanțe. Dar cîte în plenul Parlamentului? 3 rapoarte sau 4 rapoarte legate de activitatea de bază a Curții de Conturi și pe urmă cele de executare a celor 3 bugete. O nimica toată. Și atunci ce fel de eficiență vreți?

Plus la asta, că noi nu vorbim doar despre audierea rapoartelor, noi vorbim despre controlul asupra implementării acelor rapoarte și tragerea, eventual, inclusiv la răspundere, nu Parlamentul urmează să tragă la răspundere, dar să urmărească, să depună control, să vadă pe tot procesul, pe tot ciclul, s-au luat acțiuni sau nu s-au luat.

Știți foarte bine, ați fost și Prim-ministru, și ministru al finanțelor, aveți o experiență foarte bogată în Guvern și știți că la recomandările Curții de Conturi ministerele și Guvernul trebuie să elaboreze plan de acțiuni.

Vă întreb: cîte planuri de acțiuni de genul acesta ați examinat în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe? Zero, probabil.

De aceea o astfel de comisie care va avea persoane dedicate, inclusiv din echipa consilierilor, se va reuși mai mult să se pună presiune, inclusiv pe Guvern, atunci cînd va fi cazul. Că dacă la ora actuală stăm așa cum avem noi, inclusiv legislația ce ține de Regulamentul Parlamentului, probabil, iarăși, o să ne trezim peste vreo 2–3 ani că o să ajungem la aceeași concluzie. Iată de ce este o încercare prin a îmbunătăți controlul parlamentar.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Greceanîi,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu mai am o întrebare. Să nu facem un dialog, așa, cu domnul Președinte Candu la tema aceasta. Eu cred că noi puțin din altă parte trebuie s-o luăm. Noi trebuie să vedem împrumuturile Curții de Conturi cît de eficiente ele sînt și Guvernul, care este responsabilitatea lui. De ce dacă la un minister, eu nu numesc ministerul, s-au depistat nereguli financiare de milioane de lei, de ce ministrul este în funcție? De ce șefii de agenții sînt în funcție? Eu lucrul acesta mă întreb pe mine. Fiindcă pînă cînd nu o să decapităm 1, 2, 3 imediat, nu o să fie nici o eficiență. Putem să creăm 10 comisii și o să fie egal cu zero.

Asta este opinia mea.

Domnul Andrian Candu:

Toate evaluările...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Din experiența mea, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Toate evaluările care au fost făcute pînă la ora actuală arătau, printre altele, o concluzie: în Comisia economie, buget și finanțe trebuie creată ori o subcomisie, ori creată chiar comisie permanentă pentru a intensifica controlul parlamentar asupra finanțelor publice. Este o recomandare venită din partea tuturor consultanților și experților naționali și internaționali pe lîngă alte recomandări.

Dumneavoastră aveți perfectă dreptate, mai trebuie, probabil, să ne uităm și la competențele Curții de Conturi, trebuie să ne uităm probabil la Codul contravențional și la Codul penal, dar asta nu o exclude una pe alta. Noi vorbim astăzi despre una din recomandări care ține de controlul parlamentar al Parlamentului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, doamnă Greceanîi.

Următoarea întrebare, din partea domnului Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Candu,

Din răspunsurile pe care le-am auzit, la mine s-a creat impresia că totuși, într-adevăr, Partidul Democrat se pregătește să fie în opoziție, deoarece această comisie, cum ați menționat dumneavoastră, deci este pentru ca opoziția să aibă posibilitate de a asigura acest control. Și faceți cred că foarte corect, avînd în vedere pregătirea pentru ca să fiți în opoziție.

Dar ce ține de cheltuieli, eu vă voi contrazice, avînd în vedere că în nota informativă semnată de dumneavoastră deci aici foarte clar e stipulat: cheltuielile care sînt necesare pentru inclusiv procurarea unității de transport și alte cheltuieli de transport.

Dar întrebarea mea constă în altceva. Analizînd din punct de vedere logic și juridic inițiativa în cauză, în primul rînd, ce ține de modificarea articolului 16 alineatul (3), apare așa o întrebare: această modificare deci schimbă prima propoziție din acest alineat, dar rămîne în vigoare a doua propoziție.

Și a doua propoziție taman că intră în contradicție cu ceea ce dumneavoastră propuneți, deoarece aici este foarte clar stipulat că: numărul comisiilor, denumirea lor, componența numerică și nominală este stabilită de către... prin hotărîrea Biroului permanent la începutul formării organelor de lucru. Deci asta înseamnă că nu este necesar de introdus o denumire a unei comisii concrete, permanente în codul... în regulamentul.

Sînt și alte comisii care sînt și vor fi, fie Comisia juridică, numiri și imunități, aceeași Comisia economie, buget și finanțe care, totuna, în dependență de componența Parlamentului, care va fi legislatura, dar aceste comisii vor exista. Noi doar aici nu le enumerăm, iată, comisia cutare, cutare, cutare. De aceea și este această a doua propoziție în alineatul (16) că Biroul permanent, la începutul formării organelor de lucru, va stabili cîte comisii, care va fi denumirea lor, componența etc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Nu sînt de acord cu dumneavoastră că ele sînt în contradicție. Ele se completează, se completează, deoarece, într-adevăr, Biroul permanent va veni cu recomandare în adresa plenului pentru formarea comisiilor ca număr și ca denumiri, dar trebuie să ia în considerare și prevederile legate de această comisie, la fel ca și cele legate de subcomisia pentru control al securității și Serviciului de Informații și Securitate.

Iar ce ține de majoritate și opoziție, nu, domnule Țurcan, invers, noi, cei care vom fi în majoritate, vrem dumneavoastră, opoziției, în viitorul

Parlament, să vă dăm posibilitatea să aveți un instrument de control parlamentar. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țurcan,
Poftim, pentru precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, o precizare, la care m-ați provocat, de fapt. Deci doar autorii acestui proiect nu sîntem noi, dar dumneavoastră. Înseamnă că dumneavoastră vă pregătiți o comisie care va fi gestionată de dumneavoastră.

Și, totuși, la problema cu cheltuielile.

Domnul Andrian Candu:

Cheltuielile, luînd în considerare reformele care urmează să fie făcute și care se vor discuta foarte curînd la Biroul permanent, presupun lipsa, inclusiv a mijloacelor de transport, în cadrul comisiei.

Dacă în nota informativă s-a strecurat o astfel de propoziție, este eronat și greșit. Nu va avea această comisie transport auto, la fel ca și alte comisii.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim.
Următoarea întrebare – din partea domnului Iurie Țap.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte Candu, (*Gălăgie în sală.*)

Ideea, aparent, vine în contextul acelor discuții despre care vorbim ani la rînd – îmbunătățirea controlului parlamentar și reglementarea adecvată.

O precizare ar fi, totuși, denumirea comisiei, pentru că, dacă citim atent raportul SIGMA, chiar și acea Strategie a Guvernului care se referă la acest compartiment, este vorba despre raportul Curții de Conturi, Raportul anual privind administrarea resurselor financiare și proprietății, și patrimoniului public – sînt două dimensiuni distincte. Și pare a fi logic s-o facem în context, de aceea să examinăm cum ar fi, fiindcă așa eu înțeleg din prevederile raportului SIGMA că, și ați vociferat, recomandările Curții de Conturi trebuie transpuse adecvat. Bine, cu acele paranteze care sper să lucrăm, trebuie să fie făcută și încadrarea juridică. Asta-i primul aspect.

Al doilea aspect, articolul 128¹ litera a). Chiar dacă eu pledez pentru controlul parlamentar și este logic, dar acest raport anual de activitate, prezentat pînă la 1 mai, eu nu-l înțeleg, pentru că este vorba despre o

autoritate autonomă care nu este, într-un fel, ea este... nu este sub control parlamentar. (*Rumoare în sală.*)

Dacă ne uităm la raportul UNDP-ului care ni l-a prezentat, ceea ce ține CCA-ul sau Procuratura Generală, sau CSM-ul, noi analizăm starea de lucruri pe dimensiune, de aceea acel raport de la litera d)... de la litera c) este logic, iar acel de la litera a), chiar nu înțeleg, pentru că ar fi în contradicție cu principiile de autonomie ale acestei autorități. De aceea haideți să examinăm, totuși, cu toți experții, ca, dacă s-o facem, s-o facem să fie pe potrivă.

Domnul Andrian Candu:

Bineînțeles, putem discuta în detaliu despre redacția alineatului (1)... litera a), alineatul (1) din propusul articol 128¹. Și înțeleg că dumneavoastră sînteți împotriva mențiunii unei date.

Ca să înțeleg, sînteți împotriva în general (*voce nedeslușită din sală*) ca să fie raportul anual audiat în plen?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Iurie Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Deci litera c) Raportul anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public – pînă la 15 septembrie – acesta este raportul care pe noi ne interesează, asupra acestuia noi trebuie să discutăm, dar nu raportul activității, pentru că în cazul dat ar fi...

Domnul Andrian Candu:

De ce nu?

Domnul Iurie Țap:

... controlul, scuzați, controlul Parlamentului asupra Curții de Conturi, ceea ce nu este corect, dacă vorbim despre noua concepție sau noua viziune asupra acestei entități foarte importante. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Înțeleg. Deci dumneavoastră sînteți și împotriva, analogic...

Domnul Iurie Țap:

Litera a) să fie...

Domnul Andrian Candu:

Dumneavoastră sînteți împotriva, analogic, și privind... și pentru audierea Procuraturii Generale care este total independentă și n-are nici o autonomie și, potrivit noii Concepții de reformă a Procuraturii, noi nu ar

trebui, atunci, să examinăm Raportul de activitate al Procuraturii, nu ar trebui să examinăm Raportul de activitate al CNA. Păi, nu dumneavoastră sînteți luptătorul pentru audieri parlamentare la aceste subiecte?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Candu,

Eu, de fapt, am spus altceva și vă rog să mă auziți.

Este vorba și despre audierea raportului CSM-ului și CC-ului în plenul Parlamentului, și al Procuraturii Generale, doar că nu a acestor entități. Rapoartele privind starea de lucruri pe domeniile lor și problemele invocate care țin de Parlament să fie, asta este, de fapt. (*Rumoare în sală.*)

De ce-am făcut eu trimitere la acel raport al UNDP-ului? Tocmai sînt, dacă doriți, să facem... să fim corecți. Spuneam, controlul parlamentar în formele adecvate, pentru că nu poate Parlamentul să controleze o entitate autonomă, cum ar fi: CCA-ul, Procuratura Generală sau Curtea de Conturi, dacă dorim să fim corecți. Fiindcă litera a) – un raport, litera c) – alt raport. Nu are sens. Primul raport de la litera a) nu are sens. Acest raport trebuie omis, fiindcă este cel de la litera c).

Discutăm pe parcurs, revenim, dar am zis ca să discutăm cu experții această problemă importantă.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Astăzi am vorbit despre Raportul anual de activitate al Guvernului. Și am ajuns la concluzia... vedeam că sînteți de acord cu mine că Guvernul nu se află în subordinea Parlamentului și este independent de Parlament, luînd în considerare separația puterilor în stat, prevăzută de articolul 6 din Constituție. Aceeași chestie se aplică și aici.

Noi vorbim despre raportul de activitate. Bineînțeles, activitatea Curții de Conturi se referă la finanțele publice, și nu la altceva. N-o să vină domnul Untila sau oricine altcineva care o să fie la conducerea acestei instituții să ne povestească altceva decît, bineînțeles, despre finanțele publice, despre tot ceea ce ați menționat dumneavoastră, inclusiv despre bugetele de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, despre întrebuințarea resurselor financiare publice și patrimoniul public și multe altele.

Dar noi avem nevoie, deoarece noi sîntem cei care aprobăm bugete, noi trebuie să vedem, prin control parlamentar, cum sînt desfășurate activitățile în aceste instituții la care noi aprobăm bugete, inclusiv la

Procuratura Generală, inclusiv la cele de justiție, chiar dacă ele sînt independente și nu sînt în subordinea Parlamentului. Și la fel, și Guvernul.

Ați menționat foarte bine, există clar stabilite prevederile Regulamentului și ale Constituției, și ale Legii Guvernului nouă, că Guvernul trebuie să vină cu raport de activitate al Guvernului în plenul Parlamentului. Dar asta nu înseamnă că el este dependent sau sub control în sens de subordonare din partea Parlamentului.

Deci e o chestiune, putem să discutăm la nesfîrșit, dar... sînt de acord, pentru lectura a doua, eventual, să mai vedem... să mai lucrăm la redacție.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țap,

Dacă mai aveți o precizare, ca să-i pot oferi cuvîntul și doamnei Maria Ciobanu, care de-abia așteaptă să adreseze întrebări.

Domnul Iurie Țap:

Precizarea. Deci domnule Președinte Candu, (*Voce nedeslușită din sală.*)

Parlament – Guvern este tocmai raport de control parlamentar, control parlamentar. Parlamentul controlează executivul. Și acela este obligat să raporteze.

Curtea de Conturi nu poate fi supusă controlului parlamentar în acest sens ca executivul. De aceea am spus doar litera a), restul b), c), d) acelea rămîn – e bine ceea ce ați spus. Doar acest raport anual, care nu înțeleg, dacă celelalte 3 prevăd rapoartele, ce o să mai prezinte acest raport anual? Aceasta aveam în vedere.

De aceea cînd o să se lucreze, am spus, o să fie mai mulți experți, atunci, în acest grup de lucru, sînt gata ca să discutăm, să facem să fie pe potrivă.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Țap.

Și acum ofer cuvîntul doamnei Maria Ciobanu pentru a adresa întrebări.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Candu,

Modificările pe care le propuneți pentru completarea Regulamentului Parlamentului, într-adevăr, sînt necesare, fiindcă nimeni cred că în această sală nu poate nega faptul că controlul parlamentar este unul episodic și se află la discreția majorității parlamentare.

Eu nu am în față o statistică, domnule Candu, dar o am. De câte ori majoritatea parlamentară a refuzat categoric să fie ascultate în ședințe de plen rapoarte ale unor entități foarte importante?

De aceea, domnule Candu, nu am înțeles pe cine întrebați dumneavoastră de ce au fost ascultate doar două sau trei rapoarte ale Curții de Conturi? Dumneavoastră, de fapt, domnule Președinte, nu trebuie să întrebați, dumneavoastră azi trebuie să dați răspunsuri. Fiindcă aveți și doi vicepreședinți care-s responsabili direct, prin fișa de post, de controlul parlamentar.

Și acum întrebarea propriu-zisă, domnule Candu: spuneți-mi, vă rog, dacă azi este votat acest proiect de modificare a Regulamentului Parlamentului, ce garanții avem că majoritatea parlamentară nu va proceda la fel în continuare, vor refuza categoric, fără nici un fel de explicații, ca să accepte venirea în Parlament și prezentarea anumitor rapoarte ale Curții de Conturi?

Domnul Andrian Candu:

Stimată doamnă colegă, doamnă Ciobanu,

Președintele Parlamentului nu se implică în activitatea de bază a unei comisii. Eu pot să vin cu anumite recomandări, cu anumite sugestii, pot să discut cu președinții de comisii despre elementele legate de administrarea și de lucru în acele comisii, dar niciodată nu m-am implicat să rog sau să impun domnului Creangă sau oricărui alt președinte de comisie să examineze un subiect sau să-l examineze într-un fel sau altul. Asta ține de o anumită autonomie, de viziunea politică din partidele din care fac parte, viziunea politică a majorității parlamentare și restul.

Cînd am vorbit despre limita ca număr, dacă sînt peste 40 de proiecte... de rapoarte, cer scuze, ale Curții de Conturi și de ce în Parlament sînt examinate 4, 5, 6 din ele, deoarece întrebați-l pe domnul Creangă, colegul nostru – Comisia economie, buget și finanțe, astăzi, este cea mai încărcată comisie. Și nici 24 de ore, nici 7 zile pe săptămînă și nici toate 365 de zile pe an nu ajung, și nici capacități fizice nu ajung să examineze absolut toate subiectele pe care ar vrea, eventual, această comisie să le examineze.

Iată de ce, după mai multe analize și evaluări, s-a ajuns la concluzia și de asta și a apărut această recomandare să existe o comisie permanentă specializată care se va ocupa de controlul finanțelor publice. Și asta este ideea și asta și este interesul în acest proiect de lege.

Iar ce va face majoritatea parlamentară în următorul Parlament, nu știu? Poate și dumneavoastră o să faceți parte din acea majoritate parlamentară și o să aveți un cuvînt de spus la formarea acestor comisii? Poate vă asumați și președinția acestei comisii?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Maria Ciobanu,
Poftim.

Domnul Andrian Candu:

Deși domnul Țurcan zicea că vrea opoziția să...

Doamna Maria Ciobanu:

Apreciez spiritul dumneavoastră umoristic, dar vreau să vă spun că am înțeles un singur lucru, că ceea ce s-a făcut pînă acum în Parlament, că s-a refuzat categoric, se va refuza și în Comisia permanentă de control al finanțelor publice, dacă majoritatea veți fi dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Stimată doamnă,

Aici marcați o chestiune care ține și de activitatea mea în calitate de Președinte de Parlament. Și eu vreau să avem o discuție sinceră: de cîte ori a fost în Parlamentul Republicii Moldova fostul președinte de partid PLDM, Prim-ministrul Vlad Filat, la raportarea activității sale în Parlament, atunci cînd a fost Prim-ministru?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Ciobanu,
Poftim.

Domnul Andrian Candu:

Vedeți? N-aveți răspuns?

Doamna Maria Ciobanu:

De cîte ori a fost solicitat, de atîtea ori s-a prezentat.

Domnul Andrian Candu:

Sigur. (*Rîde.*)

Eu văd că dumneavoastră aveți astăzi un spirit de umor mult mai dezvoltat decît mine.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Următoarea întrebare este din partea domnului Cuciuc.

Domnul Oleg Cuciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule autor,

Temerile noastre sînt aceleași, fondate.

Care a fost necesitatea la articolul 128 litera d) să dăm o împuternicire viitoareii comisii de a selecta, la latitudinea lor, să înțeleg, care rapoarte vor fi prezentate în Parlament, din cele 40. Noi avem temerea că toate 40 vor rămîne aici în comisie și atunci comisia... nici unul nu va fi scos în plenul Parlamentului. Atunci despre care control parlamentar vorbim noi? De ce îi dăm o atribuție așa lărgită, ca ei în minoritate, 5 membri din 9, să decidă care rapoarte vor fi sau care nu?

Domnul Andrian Candu:

În primul rînd, vreau să vă spun că controlul parlamentar se realizează și prin comisie, nu doar prin plenul Parlamentului. Și chiar ar fi trebuit să existe mult mai mult implicarea comisiilor. De aceea eu m-aș bucura foarte mult ca acele peste 40 de rapoarte ale Curții de Conturi să treacă toate în această comisie. Chiar dacă din cele 40 și ceva de rapoarte vor ajunge 10 în plenul Parlamentului sau 20, sau 30, sau nu contează cît, fiindcă deja se realizează un control parlamentar.

Iar ce ține de competența comisiei de a selecta care sînt cele mai importante rapoarte pentru a le scoate în plenul Parlamentului, eu sînt sigur că viitorii membri din această comisie, cît și președintele comisiei, vor fi oameni capabili și specialiști să decidă cum este mai bine, dar întotdeauna există mecanismul Biroului permanent și al plenului Parlamentului care poate să se implice pentru a suplimenta un anumit raport sau altul.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cuciuc,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Domnul Oleg Cuciuc:

Ați intuit întrebarea nr. 2. Deci în raportul de expertiză clar se spune că capacitățile deputaților actuali sînt subdezvoltate.

Spuneți-mi, vă rog, domnule Candu, ce minune s-ar întîmpla în luna noiembrie-decembrie după alegerile parlamentare, ca o să vină o altă componentă mai dezvoltată decît actualii deputați?

Domnul Andrian Candu:

Nu se referă acel raport la deputat subdezvoltat. Se referă la mediul de lucru și instrumentele folosite. Deputatul este în serviciul poporului și reprezintă cetățenii Republicii Moldova. Și cum sînt cetățenii – așa sînt și deputații, cum e țara – așa și Parlamentul. Nimic altceva.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Președinte.

Parcă nu mai sînt alte întrebări.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc și eu.

Și sper să susțineți acest proiect de lege.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Între timp am primit și o informație de la Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului că acolo nu este o suprapunere de bugete, ci e vorba de audierea bugetului Curții de Conturi, pentru că și ea are un buget pe care îl administrează și îl execută.

Invit comisia... domnule Diacov... să prezinte raportul. Înarmați-vă cu puțină răbdare.

Doamnă Apolschii,

Veniți, vă rog, ca să prezentați raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Onorat Parlament,

Comisia a examinat proiectul de Lege nr. 104 pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului. Așa cum a enunțat și domnul autor, acest proiect de lege are scop crearea instrumentelor de cooperare consolidată între Parlament și Curtea de Conturi prin instituirea unei noi comisii permanente, numindu-se Comisia de control al finanțelor publice, ale cărei atribuții principale vor fi examinarea rapoartelor Curții de Conturi.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor, a decis să propună examinarea și aprobarea de către Parlament a proiectului de Lege nr. 104 din 29 martie 2018 în primă lectură.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Și încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 104 din 29 martie 2018.

Și înainte de a încheia dezbaterile, avem o luare de cuvînt.

Vă rugăm frumos, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Stimați deputați,

Onorată asistență,

Am analizat atent proiectul de lege, inclusiv Raportul de evaluare anticorupție pentru Parlamentul Republicii Moldova, întocmit în cadrul

Programului „Îmbunătățirea democrației în Moldova prin suport parlamentar și electoral”, și îmi exprim îngrijorarea pentru acțiunile cu o evidentă tentă de formalism, care, sub paravanul unor obiective benefice, provoacă, de fapt, numai ramificația inutilă a unor structuri interparlamentare, fiind însoțite de cheltuieli suplimentare întemeiate defectuos sub aspectul performanțelor Parlamentului în sensul controlului parlamentar.

Personal, pot să confirm carențele operaționale ale Legislativului în efectuarea controlului parlamentar, însă intervențiile circumstanțiale operate în acte de importanță majoră pentru buna funcționare a Legislativului nu vor reuși să elimine problema sistemică.

Argumentele aduse, precum că prevederile acestei legi vor intra în vigoare pentru viitorul Parlament nu țin, deoarece prevederile alineatului (3) al articolului 16 din actualul Regulament expres stipulează că comisiile permanente se aleg pe întreaga durată a legislaturii, iar denumirea și numărul lor este de competența Parlamentului, la propunerea Biroului permanent. Și dacă viitorul Parlament va dori să formeze 20 de comisii cu 20 de denumiri, le va forma. Pentru ce e necesar această comisie?

Eu, stimați deputați, am impresia că în procesul rușinos de consolidare a majorității parlamentare pestrițe mai sînt voci care condiționează apartenența la această conglomeratie de aleși ai poporului cu înscăunarea în funcția de președinți de comisii și alte pretenții. În acest sens, cu toții cunoaștem despre insistența unor exponenți de a se cuibări cu orice preț într-un fotoliu de „șefuleț”, fapt demonstrat de la această tribună.

Pe lângă scopul proiectului simpatic formulat, în acesta persistă inadvertențe logice care îmi provoacă anumite semne de întrebare, exemplific:

1. Modificarea numai a unei sintagme din alineatul (3) al articolului 16, prin care se atribuie un statut terminologic special acestei comisii, mă duce la gîndul că celelalte comisii nu pot livra un aport consistent în fortificarea instituției controlului parlamentar și sînt denumite generic celelalte comisii parlamentare.

2. Dacă citim atent alineatul în varianta actuală, o să identificăm o confuzie persistentă, precum că denumirea fiecărei comisii se va hotărî de Parlament, la propunerea Biroului permanent. Să înțelegem că excepție va fi anume Comisia de control al finanțelor publice, pentru că aceasta, prin exclusivitate și impetuozitatea ei, comportă niște conotații intangibile.

3. De ce, stimați colegi, trebuie să prevedem în conținutul Regulamentului Parlamentului un articol care aproape excede cadrul domeniului de reglementare al acestuia? Mă refer la organizarea și funcționarea organului legislativ. Fiindcă acest articol 128¹, care se propune, se referă la rapoartele Curții de Conturi, prevedere care ar trebui mai judicios să se regăsească în Legea privind organizarea și funcționarea

Curții de Conturi. De fapt, într-o formă diseminată acestea și se regăsesc actualmente în această lege organică.

Cu alte cuvinte, urmînd logica proiectului și bazîndu-ne pe acest precedent, ar trebui să definim în Regulamentul Parlamentului și atribuțiile celorlalte comisii parlamentare sau să includem articole privind rapoartele altor instituții de reglementare și control.

4. Conform notei informative a proiectului, sub controlul acestei comisii noi create vor fi examinate în jur de 40 de rapoarte de audit prezentate de Curtea de Conturi, adică aproximativ trei rapoarte pe lună. Aceste indice îmi trezește o nedumerire spontană în raport cu importanța maximă atribuită acestei comisii ca și statut.

Sînt curios ce aviz o să dea Guvernul. Implementarea proiectului va necesita multe cheltuieli suplimentare sau se va rupe de la drumuri? Că am auzit prin piață că vor fi construiți tocmai 1 200 de kilometri, așa că scăderea cantitativă nu va fi sesizabilă.

Reieșind din realitățile de astăzi și atitudinea de-a dreptul neglijentă a reprezentanților majorității, cînd sînt somați pentru nerespectare și ignoranță în procesul de control parlamentar și de cîte ori a fost invocat chiar de membrii Biroului permanent că Guvernul vede controlul parlamentar ca pe un pamflet, sigur în acest caz ar trebui să dea și din punct de vedere empiric și legal aviz negativ, ca să nu mai fie deranjați de deputați cu audieri și rapoarte dezinteresate.

Ați promis că se va reveni la normalitate, nu s-a întîmplat nimic, în schimb intentați artificii structurale în detrimentul funcționalității Legislativului pentru a menaja executivul.

Asistăm împreună de ceva vreme la o profanare a ideii de parlamentarism, chiar dacă Parlamentul este o instituție foarte importantă în triada separării puterii în stat. Aici se concentrează și se exprimă deschis interesele poporului, el este o arenă publică de dezbateră a contradicțiilor dintre puteri și diverse organe ale statului.

Dar ce se întîmplă, de fapt? Parlamentul se transformă într-o mașinărie de adoptare pripită a legilor, vidul creat prin lipsa reformelor reale nu poate fi acoperit peste noapte cu modificări nejustificate de umplutură. Acestea nu vor duce la succesul parlamentarismului și nici la consolidarea situației politice din țară, ci la o confuzie.

De ce să dublăm anumite competențe? Trebuie doar să întărim formele existente ale controlului parlamentar. Ce se urmărește, de fapt? Crearea unei imagini reformatoare pentru a fi servită oficialilor europeni. Aceasta este concluzia ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, tehnicienii, porniți microfonul.

Domnule Deliu,

Microfonul se închide automat, dacă nu știți, la expirarea celor șapte minute. Da, se pare că nu aveți astăzi dispoziție. Dar e ziua mai grea. Așa e mai greu după sărbători, dragi colegi, să te mobilizezi.

Trecem la vot, bineînțeles.

Se supune votului ... Dar înainte de a supune votului, rog colegii să ia locul toți și numărătorii să ne dea prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 12.

Sectorul nr.2 – 41.

Domnul Andrian Candu:

Tehnicienii,

Vă rugăm frumos să aprindeți microfonul ... Porniți microfonul domnului Carpov, vă rugăm. Pentru sectorul nr.3.

Domnul Eugeniu Carpov:

Sectorul nr.3 – 12... 14. Pardon. 14.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Sînt 67 de deputați în sală. 34 sînt numărul necesar pentru majoritatea simplă la aprobarea proiectelor de lege în primă lectură sau a proiectelor de hotărîri, sau a legilor ordinare.

Primul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 3, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996. Este proiectul nr.104 din 29 martie 2018. Vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de Lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Următorul subiect care **se supune votului**, este subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 99 din 6 aprilie 2017.**

Cine este pentru aprobarea acestui proiect de lege în prima lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului în primă lectură.

Următorul subiect care **se supune votului, este un proiect de hotărîre**, subiectul nr. 8 de pe ordinea de zi, **cu numărul de înregistrare 112 din 5 aprilie 2018, proiect de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 28/2018 privind constituirea Comisiei speciale de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de hotărîre. Astfel, proiectul nr. 112 din 5 aprilie 2018 este votat și adoptat.

Și ultimul subiect care **se supune votului este proiectul nr. 42 din 21 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.**

Cine este pentru aprobarea acestuia, rog frumos să vă pronunțați prin vot. Vot pentru lectura întâi.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Dacă nu greșesc, rămîne doar în prima lectură și urmează lectura a doua ulterior.

Vă mulțumesc foarte mult.

Subiectele care au fost astăzi pentru ordinea de zi, au fost examinate în totalitate. Luînd în considerare că este prima ședință din cadrul acestei săptămîni, urmează sesiunea de întrebări-răspunsuri în adresa autorităților, cele care au fost puse în adresa autorităților.

Avem reprezentanții autorităților aici, Ministerul Economiei și Infrastructurii și Ministerul Protecției Sociale... Sănătății și Protecției Sociale.

O pauză tehnică de un minut-două pentru a... Și avem și o declarație la sfîrșitul ședinței, dar este la sfîrșitul ședinței.

Dragi colegi,

Rog să rămîna în sala plenului cei interesați de **Ora întrebărilor și răspunsurilor – Ora Guvernului.**

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Îl invit la tribuna centrală pe domnul Anatol Usatîi, secretar de stat în domeniul construcțiilor și infrastructurii.

Domnul Usatîi urmează să răspundă la întrebarea adresată de domnul deputat Iurie Țap referitor la întreținerea drumului național R13 Bălți-Rîbnița, segmentul Gura Camencii-Bălți.

Poftim, domnule Usatîi.

Domnul Anatol Usatîi – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul construcțiilor și infrastructurii drumurilor:*

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Urmare a examinării solicitării domnului Iurie Țap, deputat în Parlament, privind reabilitarea, reparația drumului R13 Bălți-Florești, Gura Camencii... R14, expuse în cadrul ședinței Parlamentului din 5 aprilie curent, drumul R13 este un drum național de însemnătate republicană, dar, totodată, la nivel regional și internațional, reabilitarea drumului R13 cu o lungime de circa 40 de kilometri asigură conexiunea între două drumuri de importanță națională și internațională și are o mare importanță economică și regională din perspectiva transportului de mărfuri și pasageri în/din țările din Europa, Ucraina și alte țări ale CSI.

Fiind inclus ca prioritate în documentele de dezvoltare strategică a drumurilor, inclusiv în Strategia de transport și logistică pentru anii 2013–2022, în scopul reabilitării și modernizării acestuia, în anul 2011, de către Compania Cox Germania, au fost elaborate studiul de fezabilitate și documentația tehnică de proiect.

Proiectul investițional, elaborat în baza documentației menționate, a fost înaintat spre examinare și prezentat partenerilor externi de dezvoltare în cadrul multiplelor întrevederi și formule investiționale, dar, la moment, sursa de finanțare nu a fost identificată.

În scopul identificării și asigurării finanțării acestui proiect, studiul de fezabilitate și documentația de proiect au fost actualizate anul curent, iar Ministerul Economiei și Infrastructurii au inițiat un parteneriat între Republica Moldova și Republica Populară Chineză în acest sens. În rezultat, a fost semnat un memorandum de înțelegere între Ministerul Economiei și Infrastructurii și Consortium companiilor China Havi Group Limited și ITG Mowbay Corporation Limited pentru reabilitarea proiectelor de drumuri, printre care, ca prioritate și numărul 1, este inclus drumul menționat.

Suplimentar, vă mai comunicăm că, în conformitate cu prevederile Programului de reparație periodică a drumurilor publice naționale, locale, comunale și a străzilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 225 din 12 martie 2018, așa-numit programul „Drumuri bune pentru Moldova”, pentru reparația unor drumuri comunale și străzilor din comuna Gura Camencii, selectate ca prioritate în comun cu administrația publică locală, sînt drumuri cu o lungime totală de circa 6 kilometri pentru care sînt alocate mijloace financiare în sumă de circa 1 milion 800 mii de lei.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Usatîi.

Domnule Țap,

Dacă aveți întrebări de precizare, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Vreau să vă mulțumesc pentru acest răspuns și doar să fac o precizare pe care... la care dumneavoastră v-ați referit. Este de datoria statului, Guvernului să asigure întreținerea în stare bună a drumurilor de care sînt responsabili.

De aceea toate argumentele dumneavoastră sînt înțelese, într-un fel, dar, pe de altă parte, atunci cînd cetățenii adresează întrebări privind starea deplorabilă, aceste argumente, pur și simplu, nu sînt plauzibile, noi nu putem să dăm asemenea răspunsuri cetățenilor.

Și, pe de altă parte, eu o să vă zic, noi trîmbițăm un milion... 1 miliard 200 de milioane, 1 miliard 600 de milioane, facem drumuri bune în sate unde Guvernul nu are treabă să facă, nu-i treaba lui să ducă acolo. El trebuie să facă transferul de resurse așa cum prevede legea, cum prevede Constituția, iar drumurile naționale, eu o să insist: sînteți obligați să le întrețineți în stare bună. Aceasta este.

Segmentul de la Gura Camencii pînă la Florești este într-o stare, chiar și după reparație, sînt denivelări, acostamentul este deteriorat și este foarte greu să mergi, ca și altfel, de fapt, și intrarea în orașul Florești.

De aceea eu o să vă rog și o să insist în cel mai scurt timp Guvernul să-și facă datoria, să facă ceea ce este responsabil.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Anatol Usatî:

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Țap.

Domnule Usatî,

Vă mulțumim.

Rămîneți la tribună, pentru că mai aveți o întrebare care v-a fost adresată de doamna Elena Bodnarenco, prin care doamna Bodnarenco solicită o informație referitor la programul aprobat de Guvern „Drumuri bune pentru Moldova”.

Domnul Anatol Usatî:

Stimate domnule Președinte,

Stimată doamnă deputat,

Conform prevederilor programului menționat, „Drumuri bune pentru Moldova”, aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr. 225 din 12 martie anul

curent, sînt prevăzute mijloace financiare pentru reparația părții carosabile a drumului, inclusiv din următoarele localități despre care dumneavoastră ați întrebat, din raionul Soroca:

Municipiul Soroca – drumul regional G14, volumul alocațiilor fiind de 4 milioane de lei, lungimea – 2,9 kilometri.

Satul Bădiceni – drumul regional RG13, volumul alocațiilor – 1 milion de lei, lungimea – 750 de metri.

Satul Visoca – drumul regional G12, volumul alocațiilor – 1 milion de lei, lungimea – 710 metri.

Satul Căinari Vechi – drumul regional G33, volumul alocațiilor fiind de 1 milion și jumătate – circa 1 kilometru de drum.

Satul Vădeni, reparația unor străzi din localitate – volumul alocațiilor – 1 milion de lei – 500 de metri.

Satul Schineni – drumul regional G13, volumul alocațiilor – 2 milioane de lei – 700 de metri.

Satul Cremenciug – drumul local, și L83 – 700 mii de lei – 1 kilometru.

Și satul Oclanda – drumul local L83 – 1 milion de lei – 1 kilometru 25... 250 de metri.

Asta e lista localităților despre care dumneavoastră ați întrebat în interpelare.

Totodată, vă informăm că la elaborarea programului menționat au fost luate în considerare preponderent localitățile cu numărul de populație mai mare de 400 de persoane.

În același timp, la elaborarea programului au fost luate în considerare și tipul intervenției, reparația drumurilor asfaltate sau asfaltarea drumurilor pietruite sau reparația drumurilor pietruite.

Costul pe 1 kilometru poate să difere de circa 10 ori. 1 kilometru de drum pietruit, dacă noi reabilităm în varianta albă, ne costă circa jumătate milion de lei, cînd transferarea drumului din varianta albă în asfalt poate ajunge circa 5 milioane de lei.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Usatî,

Vă mulțumesc.

Doamnă Bodnarenco,

Dacă aveți întrebări suplimentare, poftim.

Doamna Elena Bodnarenco:

Da, am întrebări.

Mulțumim.

Господин государственный секретарь,

Мне очень хочется спросить вас, почему по запросу депутата Парламента, например, Елены Боднаренко, не ремонтируется серпантин на въезде в город Сороки, это республиканская трасса, и вы знаете, в каком состоянии она находится, и вы знаете, сколько времени она не ремонтировалась.

А по предложению председателя одной из 40 с лишним в Молдове партий государство принимает целую программу, но я этот вопрос вам не задам.

Я, кстати, брала информацию из Постановления Правительства и не нашла там тех населенных пунктов, которые перечислила в своем вопросе. Хорошо, что они есть.

У меня вопросы следующего характера: есть ли на сегодняшний день средства для того, чтобы были отремонтированы 1200 километров дорог?

Domnul Anatol Usatîi:

Да. Спасибо за вопрос, госпожа депутат.

В первую очередь хочу вам сказать, что первая дорога, про которую вы сказали муниципий Сорока, региональная дорога E14, это и есть, могу показать вам на карту это и есть серпантин на въезд в Кишинев, 2, почти 3 километра – 4 миллиона лей, это и есть эта дорога.

Что касается...

Doamna Elena Bodnarencu:

Ну, вы только что говорили, когда вы заканчивали отвечать, что один километр асфальтированной дороги доходит до пяти миллионов леев.

Domnul Anatol Usatîi:

Если существующая дорога в белом варианте, которую надо реабилитировать, белый вариант и добавлять два слоя асфальта.

Если существующая дорога асфальтная, реабилитация существующего покрытия плюс выравнивающий слой 4 сантиметра. Это...

Doamna Elena Bodnarencu:

Да. И на 3 километра – 4 миллиона оползневый участок дороги, ну... ОК. Я не специалист. Если вы говорите, посмотрим.

Хорошо. Мой вопрос по финансовым средствам...

Domnul Anatol Usatîi:

Да. Что касается финансирования Программы „Drumuri bune pentru Moldova”, насколько вы знаете, она финансируется из двух основных источников.

Что касается...

Doamna Elena Bodnarencu:

Она финансируется из государственных источников.

Domnul Anatol Usatîi:

Да, да. Но в том числе...

Doamna Elena Bodnarencu:

Хотя заявляется как программа Демократической партии.

Domnul Anatol Usatîi:

Я слышал „Drumuri bune pentru Moldova”, и она не распространяется только на населенные пункты, в которых примары от Демократической партии или...

Doamna Elena Bodnarencu:

Ну, вы не будете отрицать, что вначале было заявление председателя Демократической партии, и только потом, в ответ на заявление, Правительство разработало государственную программу.

Поэтому я и говорю, что я вас не спрашиваю, почему программы одной из партий финансируются из госбюджета, а на выборах будут преподноситься как заслуга этой партии. Я вас спрашиваю, есть ли на сегодняшний день деньги на 1200 километров дорог?

Domnul Anatol Usatîi:

На 1200 километров дорог – 1 миллиард 600 миллионов, насколько вы знаете, они софинансируются 500 миллионов – это из дорожного фонда по дорогам, которые находятся в администрировании Министерства экономики через посредство государственной администрации автомобильных дорог, те деньги заложены в бюджет, утверждены программой дорожного фонда.

Что касается дополнительного финансирования... из других источников госбюджета, здесь мы говорим про миллиард 100 миллионов. Первые 100 миллионов уже включены через ратификацию внутренним реалокациям госбюджета, будут использоваться по мере накопления. Мы рассчитываем на эти деньги.

Министерство финансов подтверждает, что эти деньги будут в нашем распоряжении до конца года, мы сможем их использовать и сможем запустить... программу. На этом основании мы и запустили программу, мы запустили тендеры, потому что...

Doamna Elena Bodnarencu:

То есть, тендеры уже проводятся? Я именно этот вопрос хотела задать, потому что если до конца года будут деньги... они будут проведены, все процедуры по госзакупкам, то в конце года уже эти деньги не нужны. (*Voce nedeshuşită din sală.*)

Хорошо.

Следующий вопрос. Я слышала на днях, господин премьер-министр сказал о том, что все эти тендеры должны пройти транспарентно, но мы знаем нашу страну и знаем, что у строительных предприятий она поделена на зоны. Ни один экономический агент из Кагула не приедет ремонтировать дорогу в Сороках, и наоборот. То есть, мы примерно уже знаем с точностью до каждого района, кто выиграет эти тендеры.

К сожалению, почему-то те, кто плохо ремонтирует дороги, не попадают в черный список Агентства по государственным закупкам, т.е., может быть, эта информация неправильная, может быть, все-таки эти тендеры будут проводиться...

Domnul Anatol Usatîi:

Тендеры на самом деле проводятся транспарентно, в соответствии с Законом о государственных закупках. Ежедневно после вскрытия предложение публикуется на сайте государственной администрации автомобильных дорог, это проводится централизованно.

Представители неправительственных организаций могут участвовать во вскрытии предложений, как это предусматривает Закон о государственных закупках.

Что касается... участия компаний из Кагула в Сороках... мы здесь только ...ценная мобилизация делает компанию неконкурентной на этом уровне.

Внутренняя конкуренция до сих пор сегодня уже... сегодняшним компаниям, которые были вскрыты, это мы имеем уже 16 тендерных пакетов вскрытых, участие достаточно представительное, участвуют не только S.A. „Drumuri”, участвуют частные компании. При этом частные компании, очень интересно, они имеют заводы и на севере, и на юге. У нас есть компании, которые участвуют абсолютно по всей Молдове... 3 завода – на севере, 2 – на юге, 1 – в Комрате, к примеру, и они везде участвуют. Мы не против этого, наоборот, чем больше конкуренция, тем лучше.

Единственное требование, которое мы заложили в тендерную документацию, – в обязательном порядке компания должна доказать, что у нее есть вся необходимая техника для выполнения данных работ, учитывая количество населенных пунктов, и имеется в виду –

необходимо привлечь не просто одну строительную бригаду, а это, в зависимости от размера района, – 3, 4, 5, 6 бригад, это раз.

Второе, в обязательном порядке должны быть... источники материалов.

Третье, у них должен быть опыт производства аналогичных работ. То есть, если мы говорим про среднегодовой объем работ предыдущих годов, должен быть как минимум такой же объем. То есть, мы с закрытыми глазами здесь не выбираем компанию.

S.A. „Drumuri” участвует активно, но не везде, и не везде выигрывает. Смотрим по первым ценам, которые были предоставлены, т.е. первые 16 тендеров, которые были открыты.

Doamna Elena Vodnarencu:

Ну, будем надеяться, что у молдавских строительных компаний действительно хватит сил и финансов для того, чтобы все эти работы осуществить.

И последний вопрос. Вот вы говорили о том, что в тендерах должны участвовать предприятия, у которых есть все необходимое.

Мы знаем, к примеру, Сорокский асфальтный завод, который для того, чтобы выполнить весь объем работ, предусмотренных в этом году в районе Сорока, должен работать 60 суток без перерыва. Но мы знаем возможности этого предприятия.

Вы сказали, что кагульские и бричанские к нам не приедут, потому что это невыгодно. Если Сорокский завод работает неделю, потом он неделю должен стоять на ремонте. Вот исходя из этого предполагаю, что и другие предприятия, знаю по прошлому году, когда первый раз органы местного публичного управления получили возможность использовать 50 процентов от дорожного фонда, знаю, что многие из них не смогли освоить деньги именно из-за того, что предложений не было, предприятий не было, имеющих возможность финансировать. Вот исходя из этого – уложите ли вы, планируете ли вы уложиться в эту программу?

Domnul Anatol Usatîi:

На самом деле, когда мы вычислили эти программы и рассчитали необходимые средства, ну, конечно, необходимые средства, учитывая, сколько не содержались дороги, в том числе улицы и коммунальные дороги в городах, конечно, необходимость финансирования намного больше. С этой стороны мы принимали во внимание финансовые возможности государства, но в том числе и возможности индустрии, потому что мы не можем... Допустим, даже если финансово мы... к примеру, возникает ситуация, когда мы вводим 5–10 миллиардов лей, тогда индустрия не справится. Ни

индустрия производства материалов, ни индустрия дорожно-строительная.

... Что касается асфальтных заводов, мы опять же сделали радиографию по всей стране. У нас есть полный список заводов – заводов очень много. В прошлом году асфальтные заводы были нагружены на 20 процентов... всего лишь на 20 процентов из необходимой суммы.

В этом году они будут нагружены больше. Если мы говорим конкретно про Сороки, там да, есть завод всего лишь один, который... *magistrala Nistru*. Но рядом, в Бельцах, находятся 6 заводов с очень большой производительностью. Есть заводы во Флорештах. И при том очень интересно, что в Сорокском районе все-таки местные органы власти выбрали больше дорог именно в белом варианте.

Если мы даже посмотрим по пропорциям по стране с остальными дорогами, номер один по белым вариантам – это Сорокский район.

Doamna Elena Vodnarencu:

Я сказала, что у меня был последний вопрос, но он, оказывается, был предпоследний, потому что как раз сегодня я смотрела фотографии в интернете дорог, которые отремонтировали в прошлом году в белом варианте, и как они выглядят в этом году. Вот это – деньги на ветер для государства, а для коррумпированных чиновников это „Клондайк”.

Domnul Anatol Usatîi:

Здесь хочу вам сказать, госпожа депутат, у нас в стране так получилось, что сама идея использования белых вариантов для реабилитации дорог – она действительно профанирована тем, что не соблюдается и не соблюдалось качество строительства дорог.

Могу вам показать участки дорог, которые в 2014 году построили тоже по местным ГОСТ-ам, СНиП-ам в рамках программы «Компакт». Специально, когда возвращался, еще раз заехал на дорогу. Нет никаких вопросов. И поэтому мы все, абсолютно все типовые размеры интервенций по дорогам в обязательном порядке не просто на глаз – вот здесь нужно столько или столько – а в обязательном порядке, в соответствии с законом, они прошли *expertizare și verificare tehnică*, и так далее, и тому подобное.

Кроме того, с точки зрения контроля качества мы будем работать...

Я понял, слишком длинный ответ.

Doamna Elena Bodnarencu:

Я просто к фотографиям возвращаюсь, потому что теоретически...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Usatî,

Dacă continuați așa, eu am impresia că doamna Bodnarencu tot va avea întrebări în continuare.

Doamna Elena Bodnarencu:

Numai o concluzie. Я еще раз хочу подчеркнуть мое особое отношение к вам и мое особое уважение к вам, но честно – я не верю, что та власть, которая за два года не смогла отремонтировать 40 километров дороги Сорока–Отачь, сможет за полгода отремонтировать 1200 километров дорог.

Спасибо.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumim.

Mulțumim, domnule Usatî, pentru răspunsul pe care l-ați oferit.

Să aveți o zi bună.

O invit la tribuna centrală pe doamna Viorica Dumbrăveanu, secretar de stat în domeniul asistenței sociale.

Doamna Dumbrăveanu va răspunde la întrebarea domnului deputat Iurie Țap. E legat de informația referitoare la punerea în aplicare a Legii nr. 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Poftim, doamnă Dumbrăveanu.

Doamna Viorica Dumbrăveanu – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței sociale:*

Mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

Stimați deputați,

Cu referire la întrebarea privind eficiența mecanismului intersectorial de cooperare în contextul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor-victime și potențialele victime ale violenței, neglijării și exploatării, menționez că ministerul consideră aprecierile care au fost date, de fapt, în raportul Procuraturii Generale asupra mecanismului respectiv ca fiind ineficiente, de fapt, nefundamentate.

Vreau să vin cu anumite precizări în sensul respectiv, și anume dinamica sesizărilor privind cazurile de violență, neglijare și exploatare,

inclusiv traficul copiilor este în creștere. Respectiv, dacă în anul 2014 au fost înregistrate 1800 sesizări, în anul 2017 au fost înregistrate 3800 sesizări. Aici vreau să atenționez că este vorba de sesizări.

Subliniez că creșterea numărului de sesizări recepționate nu trebuie asociate cu creșterea fenomenului de violență, abuz, neglijare și exploatare, creșterea fiind condiționată, în primul rând, de rezultatul sporirii capacităților și, inclusiv, sensibilizării și responsabilizării tuturor specialiștilor vizavi de identificarea și referirea cazurilor suspecte de violență, neglijare și exploatare a copiilor.

Chiar în plenul Parlamentului, în anul 2017, au fost operate amendamente inclusiv la Codul familiei, prin care mai mulți specialiști din sectorul educației, sănătății, ordinii publice, asistenței sociale au fost responsabilizați ca să identifice și să sesizeze vizavi de cazurile de violență, neglijare și exploatare față de copii.

Cu atât mai mult, în temeiul unor prevederi din Codul contravențional deci, în Codul familiei a fost reglementată obligativitatea de a sesiza vizavi de cazurile de neglijare, exploatare a copiilor și din partea oricărei persoane fizice cărei îi este suspectă anumită situație cu privire la siguranța copilului.

Totodată, vreau să menționez că în întrebarea abordată de către domnul deputat Țap, s-a făcut referire inclusiv la consolidarea capacităților primarilor în calitate de autoritate tutelară locală și acel mecanism, de fapt, care l-am prevăzut când am conceptualizat și am discutat această lege prin instituirea unităților de specialiști în protecția drepturilor copilului.

Vreau să vă dau aici dreptate că nu toate autoritățile publice locale, cu adevărat, au realizat importanța acestui specialist, altele chiar și din lipsă, probabil că de resurse financiare, nu au instituit această unitate de specialist în protecția drepturilor copilului. Context în care, în procesul de elaborare a cadrului bugetar pe termen mediu, vreau să menționez inclusiv pentru anii 2019– 2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale propune în continuare angajarea treptată a specialiștilor în protecția drepturilor copilului în condițiile, de fapt, ale Legii nr. 435 că delegarea de competențe trebuie să fie realizată inclusiv prin alocarea surselor financiare și umane. Și aveți siguranță în sensul dat că vom continua ca să consolidăm eforturile autorităților tutelare în exercitarea acelor atribuții în domeniul protecției copilului.

Totodată, ați abordat un subiect care este direct legat cu delicvența juvenilă reflectat în raportul Procuraturii Generale. Vreau să vă informez că se află în proces de avizare un proiect de lege care a fost elaborat de Ministerul Justiției și este vorba de proiectul Legii privind măsurile și serviciile destinate copiilor în conflict cu legea, aflați sub vârsta răspunderii penale, care a fost elaborat cu suportul și expertiza oferită inclusiv de către partenerii de dezvoltare și societatea civilă, dar cel mai important care va reglementa cadrul legal general de organizare a serviciilor sociale destinat

acestui grup de copii. Și sigur că după adoptarea acestui proiect de lege urmează ca să consolidăm și serviciile sociale care sînt adresate copiilor respectivi.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, doamnă Dumbrăveanu.

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Domnule Președinte al ședinței,

Mai întîi voi accentua totuși momentul privind lipsa miniștrilor respectivi.

Dincolo de răspunsul dumneavoastră, de respectul pe care vi-l prezint, este acea reglementare constituțională care obligă miniștrii, ca formatori de politici, și în cadrul domnului Usatîi, și în acest caz.

Doi. Voi cita din raportul Procuraturii Generale care este autoritatea competentă la acest capitol: „Reglementările ce se referă la domeniul prevenirii delincvenței juvenile sînt fragmentare și confuze, fiind incluse doar unele sintagme generale în diverse acte normative, juridice și nu prescriu foarte clar atribuțiile actorilor comunitari în ceea ce privește prevenirea delincvenței juvenile”, citat închis.

Este o adresă, o sesizare, o învinuire gravă – unu. Și doi, o spun ca fost primar și o spun ca acel care vorbesc din 2010, competențele trebuie să fie depline și întregi. Nu poți aloca competența fără alocarea resurselor financiare – este cea mai serioasă greșeală.

Și atunci cînd am insistat pe creșterea veniturilor proprii, fapt prevăzut în Strategia națională de descentralizare, în planul de acțiuni anul 2018 era ultimul an sau este ultimul an de implementare a acestei strategii, de aceea nu poți pune pe seama primarului, consiliului local aceste probleme. Pentru că, de fapt, statul nu a reglat, nu a regizat bine această competență. Răspunderea pe deplin îi revine Guvernului.

Și doi. Oare sînt mai importante probleme decît copiii? Cît putem aștepta? Și putem oare vorbi despre așteptările noastre la acest subiect? Nu am înțeles și nu voi înțelege. De aceea cînd spuneam cu 4 ani în urmă, Legea nr. 140, că trebuie să fie competența autorităților locale, a primarului ca autoritate tutelară și alocate resursele, să aibă un specialist care îi va fi subordonat și care zilnic va fi cel care va veghea această problemă. Și noi, Parlamentul, Guvernul, vom putea cere de la aceste persoane, le-am dat competențe, le-am dat și instrumentele. De aceea voi

insista, Guvernul, de fapt, nu a realizat Strategia de descentralizare, Guvernul nu și-a făcut datoria și problema rămîne atestată de Procuratura Generală.

Am mers pe altă cale, pentru că atunci cînd abordez eu, poate să spună cineva că Iurie Țap are pretenții, este pretențios. Atunci cînd o spune Procuratura Generală, cînd vine cu mai multe sesizări în acest fel, eu vreau să mă înțelegeți – situația este una destul de gravă. Și vreau doar să putem, într-adevăr, influența, ajuta acești copii care sînt viitorul nostru.

Pentru răspuns vă mulțumesc mult.

Și domnule Ghilețchi,

Eu sînt nevoit să zic foarte clar, Guvernul, de fapt, nu-și onorează obligațiunile. Or, este o prevedere constituțională pe care Primul-ministru trebuie s-o audă și s-o asigure.

Miniștrii responsabili de politici trebuie să fie aici, cu ei aș putea discuta și aș putea să le adresez mai multe întrebări, cu domnii, doamnele secretari în cazul dat nu am posibilitatea s-o fac. Or, ei nu sînt responsabili în fața Parlamentului și nu sînt responsabili de politicile respective.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc și eu, domnule Țap.

Și doamnă Dumbrăveanu,

Vă mulțumim.

Să aveți o zi bună.

Domnule Țap.

Dumneavoastră ați ridicat această chestiune la Biroul permanent, eu cred că ea ține mult de Biroul permanent, decît ... Dacă noi doi am avea un schimb de opinii, eu împărtășesc ceea ce spuneți dumneavoastră. Parcă e nevoie, iarăși, să fie luate, probabil, decizii, care să fie ulterior respectate.

În încheierea ședinței de astăzi, domnule Țap, dumneavoastră v-ați înscris cu o declarație.

Poftim.

Da, dacă doriți spuneți.

Domnul Iurie Țap.

Mai întîi am o întrebare și după aceea voi merge la declarație.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, de acord.

Domnul Iurie Țap:

Pornind de la faptul că, astăzi, plenul Parlamentului a refuzat organizarea audierilor privind starea mediului, solicit Guvernului, ministerului respectiv, pentru ședința ordinară, să răspundă în plenul Parlamentului privind punerea în aplicare a Legii privind deșeurile și problemele ce țin de salubritatea localităților, mediului ambiant.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, rog Secretariatul să noteze această întrebare a domnului Țap.

Poftim, aveți tribuna pentru declarație.

Domnul Iurie Țap:

Declarație privind „gunoiștea” Moldova.

Omul este întâlnit după haină, după exterior, țara, localitatea, în viziunea mea, la fel, este apreciată după exterior.

Cum arată haina țării noastre? Or, Moldova este o țară foarte frumoasă, dar cum arată localitățile noastre cu numeroase gunoiști, râurile cu maluri transformate în gunoiști? De fapt, Moldova este, spre regret, transformată într-o adevărată gunoiște.

Avem autorități publice: Guvern, consilii raionale și locale, președinți de raioane și primari. Avem: strategii, legi, planuri de acțiuni. Cu toate acestea, cu mici excepții, doar unii dintre aleșii locali își fac datoria.

Astăzi, a fost refuzată audierea Guvernului privind punerea în aplicare a Legii privind deșeurile. Miza este mare – sănătatea cetățenilor, mediul curat, de fapt, dăinuirea națiunii noastre. Dar și dincolo de punerea în aplicare a legii respective, de ce nu se aplică legile în vigoare? Or, reforma Guvernului la acest capitol are consecințe grave. Mizeria este în creștere. Am spus: țara este transformată într-o gunoiște mare.

O întrebare către Guvern, către Primul-ministru: de ce Guvernul nu cooperează cu autoritățile raionale și cele locale în vederea organizării cetățenilor pentru a face ordine în localități, în țară la general?

De ce nu se mai organizează concursurile „Cea mai verde, salubră și amenajată localitate” sau cel „De la sat la sat maluri de râu curat”?

De ce nu se prevăd măsuri stimulatorii, în parte prin intermediul Fondului ecologic, care i-ar organiza pe aleșii locali, iar cointeresa, respectiv, să poată organiza cetățenii în acest sens.

Domnule Prim-ministru,
Domnilor președinți de raioane,
Doamnelor și domnilor primari,

Pentru a face ordine se cere puțin de tot – spirit gospodăresc. Este de datoria dumneavoastră să vă faceți datoria.

În final, ne adresăm către cetățeni.

Stimați concetățeni,

Să manifestăm spirit gospodăresc, să facem, dar și să păstrăm ordinea nu doar în curțile, casele noastre, dar și în localitățile în care locuim, demonstrându-le celor care ne conduc că nouă ne pasă. Să facem curățenie, să declarăm război gunoiului propriu-zis, dar și gunoiului politic și celui administrativ.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Declar ședința de astăzi închisă.

Următoarea ședință a Parlamentului va avea loc săptămâna viitoare, în baza deciziei Biroului permanent.

Ședința s-a încheiat la ora 16.22.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*